

PERE CALDERS, FETS I PARAULES

Una proposta didàctica de llengua
oral per als alumnes de secundària

GUIA DIDÀCTICA I SOLUCIONARI

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

PERE CALDERS, FETS I PARAULES

Una proposta didàctica de llengua oral
per als alumnes de secundària

Elisabeth Dòria Bozzo
M. José Sánchez Merino

Servei d'Immersion i Acolliment Lingüístics
Departament d'Ensenyament

Gener de 2014

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n citi l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual a la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>

	pàg
1. Presentació	7
2. Competències bàsiques	9
2.1. Dimensions de les competències	10
2.1.1. Dimensió comunicativa	10
2.1.2. Dimensió literària	10
2.1.3. Dimensió actitudinal	10
2.2. Objectius	11
2.3. Continguts	11
2.4. Criteris d'avaluació	11
2.5. Activitats	12
2.5.1. Bloc 0: Què en sabem, de Pere Calders?	12
2.5.2. Bloc 1: Entrevista imaginària a Pere Calders	14
2.5.3. Bloc 2: Dramatitzem un conte de Pere Calders	15
2.5.4. Bloc 3: Informatiu Pere Calders	17
3. Orientacions didàctiques	19
3.1. Enfocament competencial i treball per tasques	20
3.2. Seqüències didàctiques per treballar els gèneres radiofònics	21
3.3. Bloc 0: Què en sabem, de Pere Calders?	23
3.4. Bloc 1: Entrevista imaginària a Pere Calders	24
3.5. Bloc 2: Dramatitzen un conte de Pere Calders	26
3.6. Bloc 3: Informatiu Pere Calders	27
4. Solucionari	29
4.1. Pere Calders, fets i paraules	30
4.2. Bloc 0: Què en sabem, de Pere Calders?	31
4.3. Bloc 1: Entrevista imaginària a Pere Calders	46
4.4. Bloc 2: Dramatitzem un conte de Pere Calders	56
4.5. Bloc 3: Informatiu Pere Calders	77
5. Bibliografia	88
5.1. Recursos web	89
Annexos	90
Annex 1: Biografia de Pere Calders	91
Annex 2: Característiques de l'obra de Pere Calders	94
Annex 3: <i>Coses de la Providència</i>	96
Annex 3 bis: Solucionari <i>Coses de la Providència</i>	102
Annex 4: Contes breus	108
Annex 5: Àudios i vídeos de les activitats	110
Annex 6: Comprensió lectora de <i>Coses de la Providència</i>	111
Annex 6 bis: Solucionari Comprensió lectora de <i>Coses de la Providència</i>	112

Aquest material està estructurat en 4 blocs, en els quals, a partir de la vida i l'obra de Pere Calders, es proposa la realització del programa de ràdio ***Pere Calders, fets i paraules***.

El programa està format per tres espais que es corresponen a les tres tasques que han de fer els alumnes:

- Tasca 1. Entrevista imaginària a Pere Calders.
- Tasca 2. Dramatitzem un conte de Pere Calders.
- Tasca 3. Informatiu Pere Calders.

Existeix un bloc 0. ***Què en sabem, de Pere Calders?***, que té la funció d'activar coneixements previs, motivar i proporcionar els coneixements sobre la vida i l'obra de Pere Calders que es necessiten per dur a terme les tasques radiofòniques.

2.1. DIMENSIONS DE LES COMPETÈNCIES

2.1.1. DIMENSIÓ COMUNICATIVA

Comprensió lectora

Competència 1. Obtenir informació, interpretar i valorar el contingut de textos escrits de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics per comprendre'ls.

Competència 3. Desenvolupar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement.

Expressió escrita

Competència 4. Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa (receptor, intenció) i a partir de la generació d'idees i la seva organització.

Comunicació oral

Competència 7. Obtenir informació, interpretar i valorar textos orals de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics, incloent-hi els elements prosòdics i no verbals.

Competència 8. Produir textos orals de tipologia diversa amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.

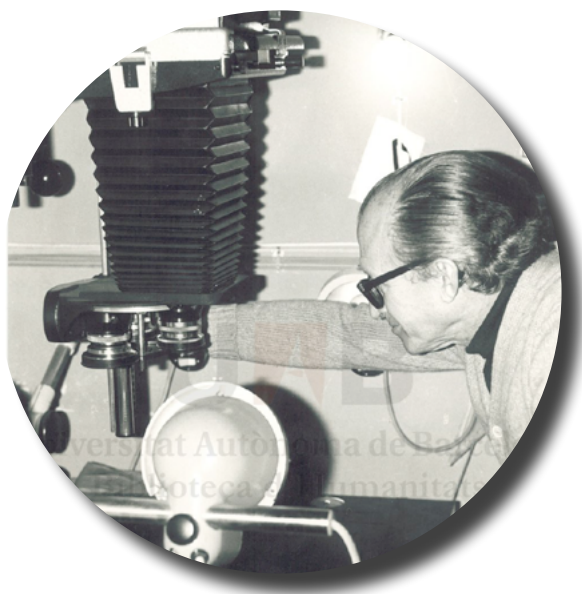
Competència 9. Emprar estratègies d'interacció oral d'acord amb la situació comunicativa per iniciar, mantenir i acabar el discurs.

2.1.2. DIMENSIÓ LITERÀRIA

Competència 10. Llegir obres i conèixer els autors i els períodes més significatius de la literatura catalana, castellana i universal.

2.1.3. DIMENSIÓ ACTITUDINAL

Actitud 2. Implicar-se activament i reflexiva en interaccions orals amb una actitud dialogant i d'escolta.

2.2. OBJECTIUS	2.3. CONTINGUTS	2.4. CRITERIS D'AVUACIÓ
<p>DIMENSIÓ LITERÀRIA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Conèixer els fets més significatius de la vida de Pere Calders. • Identificar els tòpics, eixos temàtics i recursos literaris dels contes de Pere Calders. • Identificar la Guerra Civil i les seves conseqüències com el fet històric que va tenir una influència més gran en la generació d'escriptors catalans que van néixer en el primer quart del segle xx. • Analitzar les circumstàncies històriques com un element fonamental en la trajectòria vital de les persones. • Reflexionar críticament sobre les implicacions personals i socials que té el fet de la immigració. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vida i obra de Pere Calders. • Característiques principals dels contes de Pere Calders. • Context històric i social de la generació d'escriptors de Pere Calders. 	<ul style="list-style-type: none"> • Inclou els fets més rellevants de la vida de Pere Calders en la planificació de l'entrevista. • Inclou algunes de les característiques més significatives dels contes de Pere Calders en la planificació de l'entrevista.
<p>DIMENSIÓ COMUNICATIVA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identificar els gèneres radiofònics de l'entrevista, la dramatització i el noticiari. • Expressar-se oralment amb el registre adequat al mitjà radiofònic. • Produir una entrevista radiofònica prèviament preparada amb el registre, lèxic, morfosintaxi i prosòdia adequats al gènere i al mitjà. • Aplicar estratègies de comprensió lectora. • Redactar textos amb la puntuació adequada per ser llegits expressivament. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gèneres radiofònics (entrevista, textos dramatitzats i noticiari): tipus de text, format i elements morfosintàctics. • Elements prosòdics del text oral: ritme, velocitat, pauses, entonació. • Tipus de missatge oral segons la situació comunicativa i el canal. 	<ul style="list-style-type: none"> • El programa produït cooperativament segueix les convencions bàsiques del tipus de text radiofònic (entrevista, dramatització i noticiari). • El programa de ràdio es produeix amb correcció prosòdica.
<p>DIMENSIÓ ACTITUDINAL</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valorar el rigor com un element fonamental de les produccions orals formals en els mitjans de comunicació. • Facilitar la cooperació en situacions d'interacció col·lectiva. 	<ul style="list-style-type: none"> • Marcadors dels discurs oral formal. • Estratègies de cooperació. 	<ul style="list-style-type: none"> • El discurs s'adequa al registre oral formal. • S'utilitzen correctament les formes tu/vostè. • El treball cooperatiu es produeix amb la participació voluntària i proactiva en les interaccions. • En les situacions de treball cooperatiu es mostra respecte crític davant les diferències d'opinió.

2.5. ACTIVITATS

2.5.1. BLOC 0: QUÈ EN SABEM, DE PERE CALDERS?		
APARTAT	ACTIVITAT	OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT
INTRODUCCIÓ Motivació, activació de coneixements previs i anticipació de continguts	1. Obtenció d'informació de documents escrits i audiovisuals a partir de preguntes.	<ul style="list-style-type: none"> • Crear i recuperar coneixements previs sobre la vida i l'obra de Pere Calders, • Formular hipòtesis sobre la vida i l'obra de Pere Calders.
	2. Vinculació de l'experiència personal amb l'ofici de Pere Calders a partir de preguntes.	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar-se amb l'experiència de l'autor. • Reflexionar sobre el fet d'escriure. • Crear expectatives sobre el contingut de la seqüència didàctica.
	3. Respondre preguntes relacionades amb la lectura d'un text autobiogràfic breu de Pere Calders.	<ul style="list-style-type: none"> • Activar coneixements previs sobre el context en què es produeix la creació literària de Pere Calders (l'exili i l'emigració).
	4. Pluja d'idees sobre les característiques de l'obra de Pere Calders a partir de la lectura d'un fragment breu d'un dels seus contes.	<ul style="list-style-type: none"> • Formular hipòtesis sobre les característiques de l'obra de Pere Calders.
	5. Pluja d'idees per proposar continguts sobre la vida i l'obra de Pere Calders.	<ul style="list-style-type: none"> • Motivar. • Sintetitzar les activitats introductòries.

PREPARACIÓ DE LES TASQUES	6. Compleció d'una taula V/F amb informació relacionada amb la vida de Pere Calders.	<ul style="list-style-type: none"> • Fer hipòtesis sobre la vida de Pere Calders.
	7. Obtenció d'informació a partir de la lectura silenciosa de textos biogràfics digitals i en suport paper sobre Pere Calders.	<ul style="list-style-type: none"> • Comprovar les hipòtesis sobre la biografia de Pere Calders • Sintetitzar els continguts.
	8. Classificació de textos autobiogràfics de Pere Calders segons les etapes de la seva vida.	<ul style="list-style-type: none"> • Relacionar textos autobiogràfics de Pere Calders amb les etapes de la seva biografia.
	9. Resum dels fets més importants de la vida de Pere Calders.	<ul style="list-style-type: none"> • Sintetitzar els coneixements sobre la vida de Pere Calders. • Elaborar un guió amb els continguts de l'entrevista de la tasca 1.
	10. Identificació de vocabulari relacionat amb les característiques de l'obra de Pere Calders.	<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer el vocabulari necessari per caracteritzar l'obra de Pere Calders.
	11. Relació de paraules i expressions amb els significats respectius.	
	12. Relació de fragments de l'obra de Pere Calders amb característiques de la seva obra.	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar característiques de l'obra de Pere Calders.
	13. Elaboració d'un decàleg amb les característiques de l'obra de Pere Calders.	<ul style="list-style-type: none"> • Sintetitzar els coneixements sobre l'obra de Pere Calders. • Elaborar el guió amb els continguts de l'entrevista de la tasca 1.
14. Obtenció d'informació sobre la vida i l'obra de Pere Calders a partir d'un vídeo amb el suport d'una pauta d'observació.	<ul style="list-style-type: none"> • Reelaborar els continguts sobre la vida i l'obra de Pere Calders. 	
ACTIVITAT DE SÍNTESI Què en sabem, de Pere Calders?	15. Elaboració d'un mural virtual sobre la vida i l'obra de Pere Calders.	<ul style="list-style-type: none"> • Sintetitzar els coneixements obtinguts al llarg de les activitats anteriors sobre la vida i l'obra de Pere Calders.

2.5.2. BLOC 1: ENTREVISTA IMAGINÀRIA A PERE CALDERS

APARTAT	ACTIVITAT	OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT
L'ENTREVISTA Tipologia textual i llenguatge audiovisual	1. Obtenció d'informació sobre les característiques de l'entrevista a partir de preguntes sobre un text digital.	<ul style="list-style-type: none">• Identificar els tipus d'entrevista.• Valorar el rigor en la producció de textos comunicatius.
	2. Proposta de preguntes per a una entrevista en funció de la seva finalitat.	<ul style="list-style-type: none">• Distingir el tipus de preguntes més adequat en funció de la finalitat de l'entrevista.
	3. Audició i anàlisi d'una entrevista radiofònica amb una pauta d'observació.	<ul style="list-style-type: none">• Identificar les característiques de les entrevistes radiofòniques.
	4. Identificació dels elements del llenguatge radiofònic a partir d'una audició i amb el suport d'una pauta.	<ul style="list-style-type: none">• Identificar els elements del llenguatge radiofònic.
	5. Deducció de preguntes a partir de respostes.	<ul style="list-style-type: none">• Fer hipòtesis sobre el contingut de l'entrevista.
TASCA 1 Entrevista imaginària a Pere Calders	<ul style="list-style-type: none">• Producció i enregistrament d'una entrevista.• Valoració de les entrevistes a partir d'una pauta d'observació.	<ul style="list-style-type: none">• Aplicar en una activitat comunicativa els coneixements sobre la vida i l'obra de Pere Calders.• Aplicar els continguts adquirits sobre les característiques de l'entrevista radiofònica.• Valorar críticament la producció d'una entrevista radiofònica.

2.5.3. BLOC 2: DRAMATITZEM UN CONTE DE PERE CALDERS

APARTAT	ACTIVITAT	OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT
LECTURA DRAMATITZADA Comprensió del text i tècniques de dramatització	1. Interpretació d'un text narratiu de Pere Calders a partir de preguntes.	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliar els coneixements previs sobre Pere Calders. • Identificar la tipologia textual de la tasca.
	2. Anàlisi de l'audició d'una lectura dramatitzada a partir de preguntes.	<ul style="list-style-type: none"> • Introduir les característiques de les lectures dramatitzades. • Deduir les característiques de la lectura dramatitzada.
	3. Proposta d'un nou títol per al conte <i>Coses de la Providència</i> a partir de la identificació de lèxic.	<ul style="list-style-type: none"> • Fer hipòtesis sobre el contingut del conte.
	4. Relació de fragments inicials de contes de Pere Calders amb el seu títol.	<ul style="list-style-type: none"> • Crear expectatives sobre la lectura del conte.
	5. Tria d'un final per al conte <i>Coses de la Providència</i> a partir d'unes opcions donades.	<ul style="list-style-type: none"> • Fer hipòtesis sobre el final del conte. • Despertar interès per la lectura completa del conte.
	6. Lectura silenciosa del conte <i>Coses de la Providència</i> .	<ul style="list-style-type: none"> • Comprendre el conte del qual s'haurà de fer la lectura dramatitzada.
	7. Relació d'expressions amb el seu significat.	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretar el contingut del text. • Ampliar el repertori lèxic. • Reconèixer la riquesa semàntica i estilística del text.
	8. Identificació de vocabulari nou en el text.	<ul style="list-style-type: none"> • Compensar dificultats de comprensió del text.
	9. Resum del conte.	<ul style="list-style-type: none"> • Comprendre globalment el contingut del text utilitzant les característiques dels textos narratius (estructura).
	10. Identificació de les acotacions i de les parts narratives i dialogades del conte.	<ul style="list-style-type: none"> • Reconèixer les diferències entre les parts narratives i les parts dialogades.
	11. Classificació dels personatges en funció de la personalitat i estat d'ànim amb l'ajuda d'una taula de doble entrada.	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar el caràcter i els sentiments dels personatges.

	12. Identificació en el text de la manera de transmetre les emocions dels personatges.	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar els recursos lingüístics que facilitaran la dramatització.
	13. Lectura en veu alta de fragments del conte d'acord amb el caràcter i l'estat d'ànim dels personatges.	<ul style="list-style-type: none"> • Introduir les tècniques de la lectura dramatitzada. • Fer una lectura expressiva d'acord amb la intenció comunicativa del text.
	14. Identificació de la separació dels grups rítmics i de les pauses en una audició amb el suport del text escrit.	<ul style="list-style-type: none"> • Introduir les tècniques d'entonació, respiració, pauses... de la lectura dramatitzada
	15. Lectura dramatitzada d'un text breu i valoració del resultat amb l'ajuda d'una pauta.	<ul style="list-style-type: none"> • Consolidar les tècniques de la lectura dramatitzada. • Proporcionar estratègies per gestionar el grups rítmics, la respiració, l'entonació, la velocitat, l'articulació i el volum en la lectura en veu alta.

TASCA 2 Lectura dramatitzada d'un conte de Pere Calders	<ul style="list-style-type: none"> • Producció i enregistrament del conte <i>Coses de la Providència</i>. • Valoració de les lectures dramatitzades a partir d'una pauta d'observació. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aplicar en una tasca comunicativa els coneixements sobre l'obra de Pere Calders. • Aplicar els continguts adquirits sobre la lectura dramatitzada de textos. • Valorar críticament la producció d'una lectura dramatitzada.
--	--	---

2.5.4. BLOC 3: INFORMATIU PERE CALDERS

APARTAT	ACTIVITAT	OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT
INFORMATIU RADIOFÒNIC Estructura i característiques dels informatius i notícies radiofòniques. Variants dialectals i models de llengua dels mitjans de comunicació	1. Audició dels titulars d'un informatiu radiofònic amb una pauta d'observació.	• Reconèixer les característiques dels informatius radiofònics.
	2. Audició dels titulars d'un informatiu radiofònic amb una pauta d'observació.	• Identificar les característiques textuais del noticiari radiofònic.
	3. Compleció d'una taula de doble entrada per relacionar les notícies d'un informatiu radiofònic amb la secció corresponent.	• Conèixer les seccions d'un informatiu radiofònic.
	4. Identificació de les persones que participen en un informatiu radiofònic i del model de llengua que fan servir.	• Reflexionar sobre l'ús de les variants de l'estàndard i dels registres en els mitjans de comunicació. • Valorar críticament la correcció lingüística en els mitjans de comunicació.
	5. Obtenció d'informació de l'audició d'una notícia a partir de preguntes.	• Identificar el contingut de les notícies.
	6. Identificació de les parts d'una notícia d'acord amb la tipologia textual.	• Conèixer l'estructura d'una notícia d'acord amb la tipologia textual.
	7. Obtenció d'informació d'un conte breu de Pere Calders a partir de preguntes.	• Identificar el contingut de les notícies i relacionar-lo amb els textos narratius.
	8. Elaboració del text d'una notícia a partir d'un conte breu de Pere Calders.	• Crear un text informatiu.
	9. Elaboració del text d'una notícia a partir d'un conte breu de Pere Calders i de preguntes de comprensió.	• Aplicar en l'elaboració d'un text informatiu els coneixements adquirits.
TASCA 3 Informatiu Pere Calders	<ul style="list-style-type: none"> • Producció i enregistrament d'un noticiari radiofònic basat en contes breus de Pere Calders. • Valoració de les notícies a partir d'una pauta d'observació. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aplicar en una tasca comunicativa els coneixements sobre els textos informatius radiofònics. • Valorar críticament la producció d'un informatiu.

3

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

3.1. ENFOCAMENT COMPETENCIAL I TREBALL PER TASQUES

Aquesta proposta didàctica té un enfocament multicompetencial, ja que treballa competències metodològiques, personals, socials i comunicatives. Des de l'àmbit de llengües, ens centrem en la competència lingüística i audiovisual, que suposa la capacitat d'usar la llengua amb correcció i adequació a les diferents situacions comunicatives orals i escrites. Per tant, els alumnes han d'aplicar coneixements, destreses i actituds que s'interrelacionen en l'acte de la comunicació. Es tracta de capacitar-los per donar resposta a les diferents situacions comunicatives orals i escrites que es trobaran en la seva vida personal i social.

D'acord amb les orientacions curriculars, "el concepte de competència se sustenta en la integració articulada dels diferents tipus de continguts (conceptuals, procedimentals i actitudinals) i està relacionada amb la capacitat d'activar-los per fer front a situacions diverses i actuar de forma eficaç".¹

Pérez i Zayas (2007) consideren que es pot definir una competència com "cualquier acción eficiente a la hora de resolver problemas en situaciones y contextos determinados".

Per una altra banda, les seqüències didàctiques del blocs d'activitats s'articulen a partir del treball per tasques, que es pot vincular a l'enfocament competencial a partir dels elements següents:

- Parteixen del plantejament d'un problema o de la fixació d'un objectiu físic, tangible.
- Requereixen la recerca d'informació i l'aplicació dels aprenentatges.
- Impliquen una producció tangible i valorable.
- Tenen relació amb tasques que s'han de dur a terme en contextos reals (professionals).
- Poden integrar diverses àrees o matèries en un objectiu compartit.
- Contextualitzen l'aprenentatge.
- Activen els coneixements previs a partir dels quals s'activen els aprenentatges.
- Es dissenyen a partir d'uns objectius d'aprenentatge concrets.
- Integren la investigació.
- Demanen treball col·laboratiu.
- Presenten una manera d'aprendre conscient i sistemàtica.
- Exigeixen la interacció com a forma de construir l'aprenentatge.

¹ Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament (2009): *Del currículum a les programacions. Una oportunitat per a la reflexió pedagògica i l'educació bàsica*, p. 11

3.2. SEQÜÈNCIES DIDÀCTIQUES PER TREBALLAR ELS GÈNERES RADIOFÒNICS

Tot i que aquesta és una proposta centrada en la llengua oral, hi ha també un alt component de llengua escrita i de dimensió literària: comprensió de textos escrits i audiovisuals expositius i narratius, preparació i producció escrites dels textos que s'han de dir, i treball sobre la vida i l'obra de Pere Calders. Un element bàsic d'aquesta proposta és també l'ús i el coneixement del [llenguatge radiofònic](#), pel que fa tant a les característiques del text com a l'ús dels elements no lingüístics.

El que es presenta aquí és una seqüència oberta que el docent pot adaptar a les necessitats dels seus alumnes. Si es tracta de partir dels coneixements previs i de les expectatives dels alumnes, sembla clar que es poden donar punts de partida diferents, tot i que en aquestes orientacions didàctiques generals i en el solucionari de les activitats s'indica de quina manera s'haurien d'incloure les respostes dels alumnes en la direcció dels objectius proposats. En qualsevol cas, existeixen diferents possibilitats de personalització de la proposta: triar unes activitats per davant d'unes altres, pensar activitats suplementàries, ampliar o reduir els suports per resoldre les activitats...

El text oral té unes característiques que el diferencien de l'escrit, especialment pel que fa al control que es té sobre la seva producció. En aquesta proposta es produeixen textos orals preparats, de manera que l'alumne té la possibilitat d'anticipar la situació comunicativa i exercir-hi un cert control, a diferència del que seria la producció de textos orals més oberts (el debat, per exemple).

Per estructurar les tasques s'han seguit els criteris següents:

- Es presenten als alumnes textos model, que s'analitzen i es valoren. Es mostren textos (fragments o complets) del gènere objecte de la seqüència, autèntics, produïts pels mitjans de comunicació, de qualitat i que puguin resultar d'interès per a l'alumnat. Les activitats es presenten a partir de l'observació i l'anàlisi de textos audiovisuals, digitals i escrits, que tenen la funció tant de servir de models parcials del gènere com de proporcionar contingut en relació amb el gènere textual i també els elements relacionats amb la vida i l'obra de Pere Calders.
- Es presenten activitats que permeten treballar parcialment determinats elements de la producció final, com ara les característiques del gènere textual, per apropiarse de les formes lingüístiques que s'hi relacionen. En l'aprenentatge de la llengua oral l'alumne ha de ser conscient que, igual que en la llengua escrita, ha d'estar atent a les característiques textuais, és a dir, que ha d'utilitzar el vocabulari i el registre adequats a la situació comunicativa, ha de fer servir els organitzadors textuais per connectar les frases i donar cohesió al text, ha de fer reformulacions per estructurar el text...
- Es proporciona als alumnes elements de reflexió sobre el procés d'aprenentatge que els permeten parlar de l'activitat lingüística que desenvolupen proporcionant recursos per parlar del mateix llenguatge, com, per exemple, de les característiques de la llengua oral. També es presenta un llenguatge tècnic bàsic per donar nom a alguns aspectes del gènere. És molt important que l'alumne s'enfronti als reptes que representa la tasca d'una manera conscient, especialment si ha de resoldre una situació comunicativa nova o que supera parcialment les seves competències lingüístiques. Cal fer d'aquestes activitats objecte d'anàlisi mitjançant la discussió a classe, la correcció del professor o les audicions de les gravacions de les produccions dels alumnes. És a partir d'aquesta anàlisi que es poden detectar els punts forts i els punts febles, valorar les estratègies

comunicatives, buscar solucions als problemes... de manera que s'estableixi un diàleg entre aprenents i ensenyants sobre l'objecte d'aprenentatge.

Es proposen activitats que demanen que l'alumne interactui amb els textos relacionats amb l'autor, és a dir, que hagi d'interpretar-los i reelaborar-los, incorporant-hi el seu punt de vista. El treball de comprensió lectora es focalitza en la tasca que s'ha de resoldre i el paper del professor és acompanyar els alumnes, proporcionant-los les ajudes que necessitin durant els processos de comprensió i producció dels textos.

La tasca final es pot considerar l'acompliment de la seqüència didàctica. Els criteris d'avaluació que s'han compartit amb els alumnes en el moment de presentar la tasca lliguen la valoració dels aprenentatges amb la resolució de tasca. S'ha de tenir present, però, que cal que el docent segueixi la progressió dels aprenentatges al llarg de tota la seqüència i que valori separatament els components de la situació comunicativa, de manera que, per exemple, pot ser que els alumnes no hagin redactat els textos adequadament però, en canvi, s'hagi d'avaluar positivament la incorporació d'elements del discurs oral formal que abans no utilitzaven.

Alguns dels progressos dels alumnes que s'haurien d'avaluar de manera general amb relació a la competència comunicativa oral serien els següents:

- Els recursos lingüístics i no lingüístics per produir el discurs oral. Per exemple, valorar si la producció s'ajusta al tema, utilitza el vocabulari adequat, té una bona estructuració de les frases, la pronúncia és correcta, incorpora el llenguatge no verbal...
- La capacitat d'ajustar el discurs a la situació comunicativa i als destinataris (públic, interlocutors...).
- La coherència del discurs pel que fa als aspectes formals i funcionals (objectius de la comunicació).
- La capacitat receptiva, és a dir, d'escoltar, comprendre i interpretar els missatges dels altres.
- La capacitat metalingüística, és a dir, la capacitat dels alumnes per reflexionar sobre els aspectes funcionals i conceptuals de la comunicació oral per millorar-ne les produccions.
- L'ús adequat del llenguatge radiofònic.

Els aspectes més específics per avaluar serien les habilitats comunicatives que es necessiten per resoldre la tasca, com elaborar les preguntes per a l'entrevista d'acord amb la situació comunicativa i la tipologia textual, reproduir oralment amb preparació prèvia un text de manera expressiva o estructurar una notícia d'acord amb la tipologia textual.

Sembla que l'instrument més adequat per valorar les produccions orals dels alumnes és l'observació. En aquests sentit, és recomanable l'ús d'enregistraments, de pautes d'observació i altres eines de recollida d'informació. Poden servir com a orientació per a la seva valoració les taules d'autoavaluació que es presenten al principi i al final de cada tasca.²

² Es poden trobar orientacions i exemples d'instruments d'avaluació a [Avaluar per aprendre](#) [consulta juliol de 2013].

3.3. BLOC 0: QUÈ EN SABEM, DE PERE CALDERS?

El bloc *Què en sabem, de Pere Calders?* té una funció introductòria, tant pel que fa als coneixements sobre l'autor que es necessiten per resoldre les tres tasques, com pel que fa a la presentació als alumnes de la seqüència didàctica d'elaboració del programa de ràdio *Pere Calders, fets i paraules*.

Les finalitats d'aquest bloc són les següents:

- Activar i construir coneixements previs, de manera que es vinculen els aprenentatges nous amb els que s'han fet anteriorment.
- Connectar l'experiència dels estudiants amb els conceptes clau de la unitat. Construïm un pont entre les experiències dels alumnes i els nous coneixements, passant d'una experiència concreta a conceptes més abstractes.
- Presentar continguts clau de la seqüència didàctica (vida i obra de Pere Calders).

Ens centrem, per exemple, en la situació en què tots els estudiants s'han trobat d'haver d'escriure una narració. Tots coneixen relats humorístics, tots han pogut tenir alguna experiència sobre el fet migratori i tots saben que hi ha escriptors famosos. D'aquesta manera, encara que tinguin pocs coneixements concrets sobre la vida i l'obra de Pere Calders, poden començar a construir-los i establir-hi connexions a partir de les seves experiències, les seves emocions i els seus coneixements. És molt important que aquest procés sigui explícit, que els alumnes siguin conscients que estan aplicant aquestes estratègies, de manera que vagin construint un coneixement que formarà part del seu bagatge i que els serà útil en el futur. Això implica compartir explícitament amb els aprenents quin és l'objectiu de cada activitat i quina és la demanda cognitiva que representa (fer hipòtesis, verificar-les, predir, relacionar...).

Activitats com, per exemple, les de formular i verificar hipòtesis ajuden a fer aquestes connexions i a vincular els nous coneixements amb els anteriors. Serveixen també per construir significat de manera compartida a partir de la interacció (alumnes/docents, alumnes/alumnes).

Presentar les tasques d'una manera adequada és un factor que situa l'alumne en el context d'aprenentatge i, a més, contribueix a despertar-los l'interès i la motivació. Les tasques significatives amb una finalitat clara i compartida faciliten la implicació dels alumnes i els ajuden a estructurar el procés d'aprenentatge.

3.4. BLOC 1: ENTREVISTA IMAGINÀRIA PERE CALDERS

Es presenten a continuació algunes de les característiques de les entrevistes radiofòniques pel que fa als elements lingüístics i pragmàtics que els docents haurien de tenir en compte durant la tasca i que poden servir per dissenyar instruments d'avaluació.

L'ENTREVISTAT I L'ENTREVISTADOR

D'acord amb les convencions del gènere, en una entrevista radiofònica (o en un altre mitjà de comunicació), els papers entre l'entrevistador i l'entrevistat en la situació comunicativa es reparteixen de la manera següent:

L'entrevistador:

- obre i clou l'entrevista,
- formula preguntes,
- estimula la intervenció de l'altre,
- incita l'entrevistat a donar informació,
- introdueix temes nous,
- orienta i reorienta la interacció.

L'entrevistat:

- un cop ha acceptat la situació, està obligat a respondre,
- col·labora en la interacció,
- proporciona les informacions sol·licitades.

Per la seva naturalesa pública, aquest tipus d'entrevista implica sempre la presència d'un tercer element: **el públic**.

En aquest tipus de situació, la preparació dels continguts relatius al tema de l'entrevista és indispensable. És important remarcar aquest aspecte amb els alumnes, tenint en compte que els alumnes poden estar acostumats a entrevistes (especialment en programes de televisió) en les quals no es respecta el rigor periodístic.

ORGANITZACIÓ INTERNA DE L'ENTREVISTA

Estructura global:

■ Obertura

- Presentació de l'entrevistat.
- Presentació del tema de l'entrevista.

■ Fase d'interrogació o nucli

- Comença amb una pregunta.
- Diversos torns de paraula (preguntes/respostes).
- Aspectes que poden formar part de la seqüència didàctica:
 - L'audició d'intercanvis simples i complexos.
 - Les regles de l'alternança del torn de paraula.
 - L'anticipació de preguntes a partir de les respostes.
 - Els mecanismes d'encadenament (cohesió i connexió).
 - ...

En aquest apartat són molt importants els anomenats relançaments, és a dir, tenir en compte els intercanvis que es van produint en l'entrevista per fer-la avançar. Així, a partir d'un intercanvi principal, els alumnes poden aprendre a

enriquir o reprendre el tema amb noves preguntes i comentaris. L'entrevistador té planificada l'entrevista, però ha de ser capaç d'adaptar-se al contingut de l'entrevista. Pot, per exemple, demanar una explicació o una ampliació de la informació o recapitular per assegurar-se que ha entès la resposta de l'entrevistat. Igualment, quan l'entrevistat no respon la demanda concreta que se li ha fet o s'allunya del tema, pot repetir la pregunta, reformular-la de manera diferent o, si ho considera convenient, fer notar a l'entrevistat que no ha respost la pregunta.

- Cloenda o tancament.

CARACTERÍSTIQUES LINGÜÍSTIQUES

- Tipus, naturalesa i manera de formular les preguntes:
 - Millor que preguntes més tancades, fer-ne del tipus "Com és que...", "Per què creu que...".
 - Preguntes per canviar de tema.
 - Preguntes per ampliar el tema a partir de la repetició d'alguna de les informacions importants que s'han donat abans.
 - Preguntes per resumir o recapitular.
 - Preguntes per insistir.
 - Preguntes per reformular.
- Ús de fórmules per dirigir-se als destinataris ("Els nostres oients..."), per reprendre la intervenció ("En la pregunta anterior, vostè ha dit que...").
- Enunciats metadiscursius per guiar l'oient ("Vostè ha dit abans que..."), per anticipar i organitzar la continuació de l'entrevista ("Ara, canviant de tema, parlarem de...").
- El control lingüístic del temes ("amb relació a", "pel que fa") contribueix a l'encadenament i a aconseguir una bona connexió de les diferents estructures del text.
- Ús de reformulacions ("En aquest cas", "És a dir...").

3.5. BLOC 2: DRAMATITZEM UN CONTE DE PERE CALDERS

Tot i que la pràctica de la lectura en veu alta és molt habitual a l'escola, moltes vegades, especialment a secundària, es presenta com una activitat per l'activitat, és a dir, fora d'una situació de comunicació. En aquesta proposta la lectura dramatitzada d'un text té com a finalitat llegir per comunicar als altres, de manera que el lector és el mediador entre el text i el públic. El missatge que s'hauria de fer arribar als aprenents és que llegir un text en veu alta amb fluïdesa i bona entonació demana una preparació prèvia i que és una activitat tan pròpia de la primària com de la secundària.

A continuació es presenten una sèrie de consideracions sobre la lectura dramatitzada de textos, a partir de les quals es poden dissenyar instruments d'avaluació.

Condicions de la lectura en veu alta

Per tal de complir la seva funció, la lectura per als altres (i no "davant dels" altres) ha de tenir les condicions següents:

- Ha de ser intel·ligible per a un auditori que no disposa del text: articular bé les paraules, modular la veu.
- Ha de ser expressiva: canviar de to, fer ús de tons greus i aguts en funció del significat, subratllar amb l'entonació els fragments més importants...
- Ha de facilitar la comprensió global i específica del text, de manera que el lector utilitzi els recursos necessaris per guiar l'oient a través del text i ajudar-lo a seguir la trama.

Dimensions de la lectura dramatitzada

- Comprensió general del text. Per poder comunicar un text als altres adequadament s'ha de comprendre, la qual cosa implica que s'ha de preparar prèviament la interpretació d'allò que s'ha de llegir.
- Sentit i estructura del text. Per aconseguir que l'oient segueixi la trama de la història, el lector haurà d'identificar prèviament les diferents parts del text (narració, diàlegs, acotacions) i els diferents plans de la narració per, després, utilitzar l'entonació i les pauses per transmetre l'estructura del text.
- Entonació expressiva del text en relació amb els sentiments i les intencions dels personatges.
- El component lingüístic, especialment en la construcció sintàctica del text a partir dels enunciats que el conformen.
- Tècniques de lectura en veu alta: ritme de la lectura, volum de la veu, talls rítmics, respiració...
- Vocalització: articulació adequada dels sons vocàlics i consonàntics, volum de la veu, respiració tenint en compte els enunciats i la puntuació...
- Expressió de les emocions mitjançant la comprensió i de la interpretació de les situacions del text i les reaccions dels personatges.
- Pensament autocrític i reflexiu a partir dels conflictes que apareixen en la narració.
- No es pot deixar de banda els aspectes que tenen a veure amb la tensió afegida que pot provocar en molts aprenents el fet d'haver-se de situar davant d'un grup i exposar-se d'aquesta manera a l'opinió dels altres. Per tant, a l'hora de desenvolupar aquesta tasca s'ha de preveure que el clima d'aula i la distribució de les feines afavoreixin que els alumnes puguin fer les activitats en una situació de confiança.

3.6. BLOC 3: INFORMATIU PERE CALDERS

En aquesta tasca es tracta de reelaborar un text preexistent, de manera que un dels contes breus de Pere Calders s'ha de transformar en una notícia a partir de la pauta bàsica (què, qui, com, quan, on i per què).

Els elements bàsics que s'haurien de tenir presents en aquest procés i que poden servir per elaborar els criteris d'avaluació de la tasca 3 són els següents:

- Han de complir l'objectiu d'informar, és a dir, han de respondre a: què, qui, on, quan, com i per què.
- Els alumnes han de passar de ser receptors d'un text a emetre'l.
- Han de partir de models per identificar clarament quina és la situació comunicativa per a la qual han d'elaborar el nou text.
- Han de reelaborar una narració per adaptar-la a l'estructura d'una notícia.
- Han d'identificar la situació comunicativa i adaptar les seves produccions al destinatari i al context.
- Han de combinar per a la resolució de la tasca les activitats lingüístiques d'escoltar, llegir, escriure i parlar.
- Han d'identificar els registres estàndards i no estàndards, i també les seves variants geogràfiques.
- Han de tenir en compte les condicions de la lectura en veu alta.³
- Han de valorar la correcció fonètica i lingüística del text oral en els mitjans de comunicació.

³ Vegeu orientacions de la Tasca 2.

En el moment de la presentació de les tasques cal fer explícits als alumnes els aspectes següents:

- Quina activitat lingüística farem? En aquest cas, una entrevista, una lectura dramatitzada i un informatiu radiofònic.
- A qui va dirigida la producció? Els destinataris d'aquestes tasques són els seus companys i les seves companyes. A més, sempre que sigui possible, es tracta de donar a aquestes tasques una dimensió comunicativa real. Per tant, algunes d'aquestes produccions es poden emetre per la ràdio escolar o local, es poden publicar en el blog del centre, poden formar part d'una representació escolar... Aquest aspecte de transcendir l'àmbit de l'aula i buscar un marc de difusió més ampli és fonamental per dotar de sentit la tasca i per fer un treball veritablement competencial.
- En quin context serà escoltada la producció? Aquí es tracta d'una audició a l'aula, a més dels altres usos que es puguin considerar.
- Qui participarà en la producció i en l'audició? Es tracta que els alumnes tinguin clar de quina manera s'han d'organitzar al llarg de la tasca (individualment, per parelles, en grup) i quins papers hauran de fer (de vegades seran els productors de la tasca i de vegades, els receptors).
- Per tant, es parteix d'una situació inicial que permet presentar als alumnes totes les informacions que es necessiten per comprendre el projecte comunicatiu i l'aprenentatge lingüístic que hi està vinculat.

4.1. PERE CALDERS, FETS I PARAULES

Una proposta didàctica de llengua oral per als alumnes de secundària

PRESENTACIÓ

Aquest material proposa la realització d'un programa de ràdio a partir del coneixement de l'obra i la vida de Pere Calders. Aquest treball té les parts següents:

- **Què en sabem, de Pere Calders?** Serveix per conèixer la biografia i l'obra de Pere Calders. Aquesta informació l'obtindrem a partir de la lectura d'alguns textos literaris i autobiogràfics, i a partir de programes de televisió que tracten sobre la figura de Pere Calders.
- L'enregistrament d'un programa de ràdio anomenat ***Pere Calders, fets i paraules***, que consta de tres parts:
 - Tasca 1: Entrevista imaginària a Pere Calders
 - Tasca 2: Lectura dramatitzada d'un conte de Pere Calders
 - Tasca 3: Informatiu Pere Calders

OBJECTIUS

Pere Calders és un dels escriptors més importants de la literatura catalana. Amb aquest treball us volem fer conèixer per què se'l considera un gran escriptor i quins van ser els fets més importants de la seva agitada vida. D'altra banda, us proposem que reflexioneu sobre com les circumstàncies històriques i personals d'un escriptor poden influir en la seva obra. També haureu de fer de periodistes i locutors de ràdio, i aprendre a produir un programa radiofònic.

4.2. BLOC 0: QUÈ EN SABEM, DE PERE CALDERS?

PRESENTACIÓ

Segur que heu sentit a parlar de Pere Calders i, fins i tot, és molt possible que hàgiu llegit alguns dels seus contes.

En aquesta primera part de *Pere Calders, fets i paraules* us volem ajudar a recuperar aquests coneixements que ja teniu de l'autor i de la seva època, i també ampliar-los per facilitar-vos les tasques que haureu de fer després per elaborar el vostre programa de ràdio.

Obtindrem la informació sobre la vida i l'obra de Pere Calders a partir de la lectura dels seus textos literaris i autobiogràfics, i de programes de televisió que tracten sobre la seva figura.

OBJECTIUS

- Recuperar el que ja sabem sobre la vida i l'obra de Pere Calders.
- Conèixer la biografia de Pere Calders i els fets històrics més importants que van influir en la seva vida.
- Preparar els coneixements sobre Pere Calders que es necessiten per elaborar els programes de ràdio.

RESUM DE LES ACTIVITATS		
APARTAT	ACTIVITAT	OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT
INTRODUCCIÓ Motivació, activació de coneixements previs i anticipació de continguts	1. Obtenció d'informació de documents escrits i audiovisuals a partir de preguntes.	<ul style="list-style-type: none"> • Crear i recuperar coneixements previs sobre la vida i l'obra de Pere Calders. • Formular hipòtesis sobre la vida i l'obra de Pere Calders.
	2. Vinculació de l'experiència personal amb l'ofici de Pere Calders a partir de preguntes.	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar-se amb l'experiència de l'autor. • Reflexionar sobre el fet d'escriure. • Crear expectatives sobre el contingut de la seqüència didàctica.
	3. Respondre preguntes relacionades amb la lectura d'un text autobiogràfic breu de Pere Calders.	<ul style="list-style-type: none"> • Activar coneixements previs sobre el context en què es produeix la creació literària de Pere Calders (l'exili i l'emigració).
	4. Pluja d'idees sobre les característiques de l'obra de Pere Calders a partir de la lectura d'un fragment breu d'un dels seus contes.	<ul style="list-style-type: none"> • Formular hipòtesis sobre les característiques de l'obra de Pere Calders.
	5. Pluja d'idees per proposar continguts sobre la vida i l'obra de Pere Calders.	<ul style="list-style-type: none"> • Motivar. • Sintetitzar les activitats introductòries.

PREPARACIÓ DE LES TASQUES	6. Compleció d'una taula V/F amb informació relacionada amb la vida de Pere Calders.	<ul style="list-style-type: none"> • Fer hipòtesis sobre la vida de Pere Calders.
	7. Obtenció d'informació a partir de la lectura silenciosa de textos biogràfics digitals i en suport paper sobre Pere Calders.	<ul style="list-style-type: none"> • Comprovar les hipòtesis sobre la biografia de Pere Calders • Sintetitzar els continguts.
	8. Classificació de textos autobiogràfics de Pere Calders segons les etapes de la seva vida.	<ul style="list-style-type: none"> • Relacionar textos autobiogràfics de Pere Calders amb les etapes de la seva biografia.
	9. Resum dels fets més importants de la vida de Pere Calders.	<ul style="list-style-type: none"> • Sintetitzar els coneixements sobre la vida de Pere Calders. • Elaborar un guió amb els continguts de l'entrevista de la tasca 1.
	10. Identificació de vocabulari relacionat amb les característiques de l'obra de Pere Calders.	<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer el vocabulari necessari per caracteritzar l'obra de Pere Calders.
	11. Relació de paraules i expressions amb els significats respectius.	
	12. Relació de fragments de l'obra de Pere Calders amb característiques de la seva obra.	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar característiques de l'obra de Pere Calders.
	13. Elaboració d'un decàleg amb les característiques de l'obra de Pere Calders.	<ul style="list-style-type: none"> • Sintetitzar els coneixements sobre l'obra de Pere Calders. • Elaborar el guió amb els continguts de l'entrevista de la tasca 1.
14. Obtenció d'informació sobre la vida i l'obra de Pere Calders a partir d'un vídeo amb el suport d'una pauta d'observació.	<ul style="list-style-type: none"> • Reelaborar els continguts sobre la vida i l'obra de Pere Calders. 	
ACTIVITAT DE SÍNTESI Què en sabem, de Pere Calders?	15. Elaboració d'un mural virtual sobre la vida i l'obra de Pere Calders.	<ul style="list-style-type: none"> • Sintetitzar els coneixements obtinguts al llarg de les activitats anteriors sobre la vida i l'obra de Pere Calders.

ACTIVITATS

- 1 Mireu aquestes presentacions i contesteu les preguntes:
Què en sabem, de Pere Calders? <http://photopeach.com/album/71k1xq>
Qui sóc? <http://photopeach.com/album/4rjuio?ref=more>

Respostes orientatives

- Qui és Pere Calders?
Pere Calders és un destacat escriptor català.
- En quina època va viure?
Al segle xx, entre el 1912 i el 1994.
- Podeu dir quines ocupacions va tenir al llarg de la seva vida?
Tot i ser escriptor, la literatura no va ser mai el seu mitjà de vida. Una activitat que també va fer, especialment durant la seva joventut, va ser la de ninotaire (dibuixant d'acudits). Professionalment, es va guanyar la vida com a dissenyador gràfic i dibuixant tècnic. Era molt aficionat a la fotografia i, en general, a la tecnologia.
- Sabeu per quina activitat és més conegut?
Com a escriptor.
- En quin gènere literari destaca?
En la narrativa, especialment en els contes, encara que també va escriure novel·les i va col·laborar amb articles en moltes publicacions (diaris i revistes).

- 2 De ben segur que alguna vegada vosaltres també heu escrit textos semblants:

- Creieu que escriure aquest tipus de text és fàcil o difícil? Per què?
Resposta oberta.
- Recordeu alguna de les històries que heu escrit?
Resposta oberta.
- En podríeu explicar breument l'argument?
Resposta oberta.

- 3 Llegiu aquest text de Pere Calders i contesteu les preguntes que trobareu a continuació.

*A mi em va passar una cosa. Jo allà treballava a la mateixa casa d'aquí, va haver-hi una oportunitat de tornar a Barcelona i la vaig aprofitar.*⁴

Respostes orientatives

- Per què us sembla que va haver de marxar de Catalunya?
Es va haver d'exiliar a causa de la Guerra Civil espanyola.
- Com es diuen les persones que han d'abandonar el lloc on viuen per anar a un altre lloc on puguin trobar feina?
Immigrants (recordar que, com veurem en la pregunta darrera d'aquest apartat, aquest no és ben bé el cas de Calders).
- Coneixeu algú que ho hagi hagut de fer?
Es pot recollir l'experiència d'algun alumne nouvingut que hagi vingut amb la seva família a viure a Catalunya i/o també la dels parents dels alumnes (pares, avis) que hagin emigrat des d'altres llocs de l'Estat. Es tracta de connectar vivències dels alumnes o d'alguna persona propera a ells amb l'experiència que va viure Pere Calders.

4 Torres, Estanislau (1973): *Els escriptors catalans parlen*. Editorial Nova Terra, p. 20.

- Com es diuen les persones que han d'anar-se'n del seu país per motius polítics? Exiliats o refugiats polítics. Coneixeu algú que s'hagi trobat en aquesta situació? Reflexioneu sobre els diferents motius (immigrants, exiliats, refugiats...) i actituds de les persones que es veuen en l'obligació d'emigrar i exemplifiqueu-ho amb l'actual situació i amb la procedència dels alumnes.

4 Llegiu aquest fragment d'un conte de Pere Calders i digueu com us sembla que eren els textos que escrivia.

Un matí, en llevar-me, vaig veure que en el menjador de casa meva havia nascut un arbre. Però no us penseu: es tractava d'un arbre de debò. Amb arrels que es clavaven a les rajoles i unes branques que es premien contra el sostre.⁵

Pluja d'idees. Es tracta de conduir les aportacions dels alumnes perquè s'evidenciï que Pere Calders fa una literatura amb elements fantàstics, que explica històries en les quals poden aparèixer elements inesperats en contextos habituals i quotidians.

5 Tenint en compte que és un dels escriptors més destacats de la literatura catalana i l'època en què va viure, quins aspectes de la seva vida voldríeu conèixer?

Resposta orientativa

Pluja de idees. Es tracta de conduir les aportacions dels alumnes per tal que apareguin alguns dels conceptes clau que serviran per desenvolupar les tasques, com ara:

- Quins són els fets més importants de la seva vida? Vegeu l'annex 1 de la biografia i els solucionaris de les activats d'aquest bloc que tracten sobre la vida i l'obra de l'autor.
- Quin tipus d'obra literària va escriure? Narrativa, especialment contes.
- Com eren els seus contes? Vegeu l'annex 2 sobre les característiques de la seva obra i els solucionaris de les activats d'aquest bloc que tracten sobre l'obra de l'autor.
- Quins fets històrics van marcar la seva vida? Principalment la Guerra Civil i l'exili.
- ...

⁵ Calders, Pere (2007): "L'arbre domèstic" dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 181.

6 A partir del que ja sabeu i del que suposeu sobre Pere Calders, ompliu la taula següent:

	VERITAT	FALS
Pere Calders va néixer el 1912 a Barcelona.	X	
Pere Calders va estudiar en una escola catalanista.	X	
Quan anava a l'escola, a Pere Calders no li agradaven gens les classes de llengua catalana.		X
De jove, Pere Calders va estudiar medicina.		X
Pere Calders va treballar com a dibuixant, grafista i escriptor.	X	
Pere Calders va anar-se'n de Catalunya per no participar en la guerra.		X
Pere Calders es va exiliar a Suïssa.		X
Pere Calders va escriure sempre en català.	X	
Pere Calders va tornar a Barcelona al cap de tres mesos d'haver marxat de Catalunya.		X
Pere Calders va adquirir molta popularitat gràcies al grup de teatre Dagoll Dagom, que va adaptar alguns dels seus contes en una obra de teatre.	X	

7 Llegeu la biografia de Pere Calders que trobareu a l'annex 1 (**Biografia de Pere Calders**) i comproveu si heu respost correctament l'activitat anterior.

També podeu consultar els apartats sobre la biografia de Pere Calders de la web <http://www.salescaldersstisner.cat/autors/pere-calders/biografia>

8 Ara, a partir de la informació que apareix a la pàgina web que heu consultat i del que ja sabeu de la biografia de l'autor, classifiqueu els textos que apareixen a continuació segons les diferents etapes de la vida de Pere Calders.

Etapes de la vida de Pere Calders	Textos
Infància i joventut	A, C, L
La Guerra Civil	B
Camí de l'exili	D, F, G
Anys d'exili a Mèxic	E, H, I, J
Retorn a Catalunya	K

- A. *Quins records tinc de l'escola? Excel·lents, hi anàvem de gust. Tot es feia en català.*⁶
Infància i joventut.
- B. *Bé, sí vaig fer la guerra... Però no la vaig fer a les trinxeres, amb un fusell... A mi, com a dibuixant, em van adscriure de cartògraf, a una divisió. [...] Sí, no hi ha dubte que el lloc que jo ocupava era un lloc privilegiat. T'he dit que vaig ser present a la batalla de Terol. Allà veia xicots que estaven a les trinxeres, que passaven fred (en van morir molts, de fred) i d'altres calamitats i en canvi jo vaig dormir sempre sota cobert i m'ho vaig passar fins a cert punt, bé.*⁷
La Guerra Civil.
- C. *Hi havia una assignatura permanent, hi donaven molta importància, que és la de redacció, i ens feien fer uns exercicis de redacció amb regularitat; a mi m'agradava molt fer-los i jugar-hi.*⁸
Infància i joventut.
- D. *Vaig estar cinc dies, en finalitzar la guerra, al camp de concentració de Prats de Molló, d'on em vaig escapar per acollir-me al refugi d'intel·lectuals que hi havia a Toulouse. D'allí, vaig passar a Roissy-en-Brie, prop de París [...]. D'allí me'n vaig anar a Mèxic, en una de les primeres expedicions de refugiats admesos pel govern d'aquell país. A Mèxic, en els primers moments, em va ajudar molt en Josep Carner, fent-me més lleus les dificultats d'adaptació i procurant-me la primera feina que vaig tenir.*⁹
Camí de l'exili.
- E. *No sé de ningú de nosaltres que visqués de la literatura a Amèrica. Ningú dels qui van ser companys meus a Mèxic. I, pel que sé, tampoc ningú del grup que va anar a parar a Santiago de Xile.*¹⁰
Anys d'exili a Mèxic.
- F. *Caminem amb el cap cot, en silenci, amb el pensament ple de totes les coses que deixem darrera nostre. Quatre anys abans, en una excursió de vacances, jo havia recorregut aquest mateix indret amb una colla d'amics; era una de les èpoques millors de la meua vida i em sentia plenament feliç.*¹¹
Camí de l'exili.
- G. *Em veig obligat a fugir de tot el que estimo i tinc tanta ràbia i tanta pena que ploro amb els ulls ben secs i no em doldria gens morir-me. [...] No podria explicar aquesta desolació que ens envolta; tots estem una mica malalts per les nits passades al ras en aquestes muntanyes de neus eternes. Hi ha caravanes de ferits mal curats i amb la carn gangrenada, que s'aguanten drets i caminen perquè els sosté l'obsessió de fugir.*¹²
Camí de l'exili.

6 Busquets, Lluís (1982): "Pere Calders, contista, burleta i divertit" dins *Plomes catalanes contemporànies*. Edicions del Mall.

7 Torres, Estanislau (1973): *Els escriptors catalans parlen*. Editorial Nova Terra, p. 25-26.

8 Busquets, Lluís (1982): "Pere Calders, contista, burleta i divertit" dins *Plomes catalanes contemporànies*. Edicions del Mall.

9 Carta de Pere Calders a Joan Triadú de 23 de gener de 1953 dins Calders, Pere i Triadú, Joan (2009): *Estimat amic. Cartes. Textos*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 23.

10 <http://focdencenalls.blogspot.com/2012/06/pere-calders-sabia-que-amb-la.html> [consulta juny de 2013]. Transcripció de l'entrevista signada per S.C.P i publicada a la revista *El Maresme*, núm. 190, nov. 1981.

11 Calders, Pere: "Pàgines de l'exili. Prats de Molló" dins *Revista dels Catalans d'Amèrica*, núm. 2, novembre 1939, p. 69-75.

12 Calders, Pere: "Pàgines de l'exili. Prats de Molló" dins *Revista dels Catalans d'Amèrica*, núm. 2, novembre 1939, p. 69-75.

H. Jo dec ser de les persones que van sortir del país l'any trenta-nou que més poc es van integrar a una nova pàtria. D'altres persones, en canvi, si no s'hi van integrar del tot, almenys s'ho van prendre d'una altra manera i ara gairebé estan contents d'haver pogut adquirir unes experiències que, si no haguessin sortit d'aquí, no haurien pas tingut. Jo... Mira, en el cas concret de Mèxic, t'haig de dir que és interessantíssim per anar-ho a veure i potser per estudiar-lo tot viatjant-hi perquè és un dels països que potser té més caràcter de tot Amèrica o potser del món. Ara, per viure-hi... A mi, personalment no m'agrada [...]. T'haig de confessar que hi va haver un moment que vaig sentir angúnia que els meus fills es comprometessin amb mexicans, que era el que passava amb altres companys de l'exili... Aleshores això sí que és irreversible, eh? El xicot o la noia que passa dels quinze anys, el país se'ls queda.¹³

Anys d'exili a Mèxic.

I. Els qui vivíem a la capital, havíem format una mena de poble, una mena de petita ciutat dins una gran ciutat. Ens passàvem els dies parlant en català, jo treballava en una empresa on hi havia molts catalans, a casa tots érem catalans... De manera que només parlàvem castellà al carrer... Això era una mena d'aïllament... Jo, sí, només vivia de cara a Catalunya. A mi em va fer l'efecte, quan vaig arribar a Mèxic, que m'hi estaria, com a màxim i considerant-ho d'una manera pessimista, cinc anys... I m'hi vaig estar vint-i-tres!¹⁴

Anys d'exili a Mèxic.

J. Vivim ara, jo i els meus, una crisi d'enyorament fortíssima. M'adono que no seré a temps, si no prenc una decisió immediata, de realitzar el desig que els meus fills s'eduquin a Catalunya. [...] Si jo sabés que podria trobar feina per mantenir decorosament la meva família, no m'hi pensaria gens. [...] El cert és que, després de vint anys, no hem aconseguit adaptar-nos a un país que ha estat ben generós amb tots nosaltres.¹⁵

Anys d'exili a Mèxic.

K. Tanmateix, ara ja puc concretar:estic contentíssim d'haver tornat. Si alguna cosa em dol (una petita recança de la qual no en puc fer retret) és de no haver tornat abans. No dubtaria gens d'aconsellar als amics que donin per acabada l'etapa de l'exili, perquè aquí és on fan falta tots els esforços i on la plenitud de viure té un sentit més gran, vull dir: un sentit més profund per als qui senten Catalunya i la necessitat de salvar-la per damunt de tot.¹⁶

Retorn a Catalunya.

L. Ja m'agradava escriure, però tenia la sensació que no en viuria. Per això em calia aprendre un ofici. Em vaig decidir pel dibuix, especialment en la branca tècnica, del qual sempre he viscut. [...] El primer sou? Devia cobrar-lo als quinze o setze anys.¹⁷

Infància i joventut.

¹³ Torres, Estanislau (1973): *Els escriptors catalans parlen*. Editorial Nova Terra, p. 18.

¹⁴ Torres, Estanislau (1973): *Els escriptors catalans parlen*. Editorial Nova Terra, p. 19.

¹⁵ Carta de Pere Calders a Joan Triadú de 8 d'octubre de 1959 dins Calders, Pere i Triadú, Joan (2009): *Estimat amic*. Cartes. Textos. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 96.

¹⁶ Carta de Pere Calders a Agustí Cabruja de 5 de setembre de 1964, citada per Jaume Aulet a "El retorn de l'exili. Pere Calders enmig del panorama literari dels anys seixanta" (p. 109-127), dins *Pere Calders i el seu temps*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2003, p. 111.

¹⁷ Busquets, Lluís (1982): "Pere Calders, contista, burleta i divertit" dins *Plomes catalanes contemporànies*. Edicions del Mall.

9 A partir de les activitats anteriors, escriu una relació dels fets més importants de cada un dels apartats de la biografia de Pere Calders.

Aquest resum de la biografia de Pere Calders us servirà per preparar l'entrevista de la Tasca 1 (entrevista imaginària a Pere Calders).

Resposta orientativa

Infància i joventut

- Neix a Barcelona el 1912.
- El seu pare era un escriptor aficionat d'idees catalanistes.
- El seu pare treballava en la indústria fotogràfica i de la impressió gràfica.
- Per a Pere Calders fou molt important la formació que va rebre a l'escola Mossèn Cinto quan era petit i sobretot l'ensenyament que va rebre de la llengua catalana.
- La Dictadura de Primo de Rivera va clausurar l'escola Mossèn Cinto perquè era una escola catalanista.
- Estudia dibuix tècnic a l'Escola de Belles Arts de Barcelona (la Llotja, avui Escola Llotja).
- Comença a treballar de dibuixant i grafista, i a fer les seves primeres col·laboracions periodístiques.
- S'implica molt en la vida política d'abans de la Guerra. Es va fer militant del PSUC, de les joventuts d'Acció Catalana i del Sindicat de Dibuixants Professionals.
- Es casa amb Mercè Casals.

La Guerra Civil

- Continua publicant els seus treballs com a escriptor i com a periodista en publicacions com *Diario Mercantil*, el diari *Avui*, *La Rambla* i *L'Esquella de la Torratxa*, de la qual va ser director.
- Té un fill.
- Publica els seus dos primers llibres: el recull de contes *El primer arlequí* i la novel·la *La Glòria del doctor Larén*, amb bona acollida per part de la crítica.
- S'allista com a voluntari a l'exèrcit de la República i és destinat a Terol en accions de segona línia, sense haver de patir directament les calamitats de la guerra.

Camí de l'exili

- En acabar la Guerra, es veu obligat a fugir de Catalunya i abandonar el país i la família. Se'n va cap a l'Estat francès amb milers de refugiats republicans.
- Des de França, s'embarca cap a Mèxic, on arribarà el juliol de 1939 i on viurà durant 23 anys, fins al 1962.

Anys d'exili a Mèxic

- Hi arriba pràcticament sense res i, en els primers moments de l'arribada, l'ajuda el poeta Josep Carner, que residia en aquell país.
- Durant els anys de l'exili, es guanya la vida com a dibuixant comercial, ja que no era possible viure de la literatura. D'aquesta manera, la seva família i ell aconsegueixen amb els anys tenir una situació econòmica que els permet viure sense privacions.
- Es divorcia de Mercè Casals i es casa amb Rosa Artís Gener amb qui té tres fills més.
- Els catalans exiliats a Mèxic formen una comunitat tancada, que es relaciona molt poc amb la societat mexicana. De fet, Calders reconeix que mai no es va integrar en la societat d'acollida.
- Calders continua escrivint, sempre en català, i publicant però, durant els primers anys, en revistes que tenen molt poca difusió, editades per la comunitat catalana a Mèxic.

- L'any 1954 guanya un dels premis més importants de la literatura catalana en aquell moment, el Víctor Català, amb el recull de contes *Cròniques de la veritat oculta*, que és la seva primera publicació important a Catalunya després de la Guerra Civil.

Retorn a Catalunya

- Durant tots els anys que viu a Mèxic, el seu pensament sempre és tornar al seu país, però no ho pot fer fins que no aconsegueix una feina en una editorial a Catalunya, el 1962.
- Es jubila de la feina de l'editorial el 1977.
- Tant abans com després de jubilar-se, mai no deixa d'escriure i de publicar les seves obres, sobretot contes.
- L'any 1978 el grup de teatre Dagoll Dagom estrena un espectacle teatral a partir dels seus contes i aconsegueix un gran èxit de públic. Això converteix Pere Calders, per primera vegada, en un autor molt popular.
- L'any 1986 se li concedeix el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes.
- Mor el 1994, als 81 anys.

10 Llegiu aquestes expressions i assenyaieu les que us sembla que coneixeu:

1 SENTIT DE L'HUMOR	2 TRAGÈDIA	3 IRONIA
4 ATZAR	5 ABSURD	6 FANTASIA
7 FENOMEN INEXPLICABLE	8 INCONGRUENT	9 TENDRESA
10 INNOCÈNCIA	11 CONTRAST D'IDEES	12 HUMOR ÀCID

Conduïm les aportacions dels alumnes de manera que, entre tots, es presentin tots els termes.

11 Ara llegiu aquestes definicions i relacioneu-les amb les paraules anteriors:

- Forma d'humor que consisteix a dir alguna cosa amb una expressió o un to que indueix a entendre el contrari d'allò que aparentment es diu. **Ironia**
- Facultat de descobrir i expressar elements còmics o absurdament incongruents en idees, situacions, esdeveniments, actes... **Sentit de l'humor**
- Condició de qui no ha fet el mal, de qui ignora el mal. **Innocència**
- Facultat de formar imatges mentals o representacions dels objectes no presents, d'imaginar combinacions que no proporciona la realitat. **Fantasia**
- Fet que no es pot justificar, estrany, misteriós, que és contrari a la raó i al sentit comú. **Fenomen inexplicable**
- Oposició de pensaments en posar-los un al costat de l'altre. **Contrast d'idees**
- Facultat de descobrir i expressar cruelment elements còmics. **Humor àcid**
- Que no té lògica, inadequat. **Incongruent**
- Casualitat. **Atzar**
- Desgràcia, situació de misèria. **Tragèdia**

Compareu les vostres definicions amb les d'un company o companya. Si no coincideixen, intenteu arribar a un acord sobre quina és la resposta correcta. A continuació, comproveu el resultat amb l'ajuda del vostre professor.

- 12** A continuació trobareu textos de contes de Pere Calders. Quines de les paraules de l'exercici 10 faríeu servir per etiquetar cada un d'aquests textos?
En podeu fer servir més d'una i també en podeu afegir d'altres si ho considereu convenient.

1.SENTIT DE L'HUMOR	2.TRAGÈDIA	3.IRONIA
4.ATZAR	5.ABSURD	6.FANTASIA
7.FENOMEN INEXPLICABLE	8.INCONGRUENT	9.TENDRESA
10.INNOCÈNCIA	11.CONTRAST D'IDEES	12.HUMOR ÀCID

F R A G M E N T S

Respostes orientatives

Text 1

Vaig rebre un imprès a mitjan setembre, i a primers d'octubre em van venir a veure dos inspectors joves, un xicot i una noia.

Els va bastar poca conversa per dir-me que jo era un fantasma, i que no m'espantés, perquè no era pas sol. M'explicaren que nous mètodes estadístics posaven al descobert una gran quantitat de casos d'aquest peculiar estat civil.¹⁸

ETIQUETES: fenomen inexplicable, absurd, ironia.

Text 2

Si hagués estat possible d'investigar el fenomen des del seu origen, s'hauria vist que tot va començar amb una vaga dels panys i dels interruptors. Les portes no s'obrien o no es tancaven, ocasionant alarmes que preniën de seguida unes proporcions difícils de controlar.¹⁹

ETIQUETES: fenomen inexplicable.

Text 3

El nen Sala va tenir un disgust de mort. Li semblava que no trobaria la manera de portar més endavant la seva vida, que sense el gos tota la cosa era fada i sense objecte. Passat el moment de les llàgrimes, el problema que se li va presentar era el de donar un destí honorable a la quantitat d'afecte que l'absència del "Turc" [un gos] deixava vacant. Va provar de mirar-se amb altres ulls el canari de la seva tia, però podien fer-se tan poques combinacions realment divertides amb l'ocell que va veure de seguida que no passarien mai d'una superficial coneixença.²⁰

ETIQUETES: tendresa, sentit de l'humor, innocència, ironia.

Text 4

Un dia, quan més felices ens les prometiëm, ens van comunicar que estava a punt d'acabar-se el món. Fou un gros trasbals, perquè, a desgrat de les advertències de diverses doctrines i del to categòric d'algunes profecies, ens va agafar de sorpresa. Les reaccions foren de tota mena. A la tia Madrona, per exemple, va donar-li per acaparar arròs i llegums i el senyor Andreu (veï del segon tercera) va matar el gat d'un cop al clatell, tot dient que volia estalviar-li el sofriment moral.²¹

ETIQUETES: ironia, sentit de l'humor, absurd.

¹⁸ Calders, Pere (2007): "Tot esperit" dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 576.

¹⁹ Calders, Pere (2007): "La rebel·lió de les coses" dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 587.

²⁰ Calders, Pere (2007): "Raspall" dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 235.

²¹ Calders, Pere (2007): "Assaig general" dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 636.

Text 5

Una vegada em van preguntar quina flor m'agradava més i em vaig quedar indecís: com a flor no ho sé, però com a dona tu, Rosa, que has compartit amb mi l'aventura dels somnis.²²

ETIQUETES: **tendresa**.

Text 6

El senyor Passans i Rodaví, industrial de mitjana importància, però Déu n'hi do, va anar a casa del notari amb un esquema de testament sota el braç. [...]

El notari va llegir-ho en veu alta, mentre un ajudant ho apuntava, per després passar-ho en net i donar-hi validesa.

—És tot, senyor Passans?

—Sí. Només que al final, vull posar-hi una clàusula secreta que digui: “Totes les disposicions contingudes en aquest document quedaran sense efecte en el cas que em passi alguna desgràcia”.

—Què vol dir? —preguntà el notari.

—És claríssim. Vull dir que, si em moro, res de res.²³

ETIQUETES: **absurd, incongruència, sentit de l'humor**.

Text 7

Un nen em va preguntar una vegada:

—De què serveixen les estrelles?

—I el que són les coses: em va deixar perplex. Amb els nens, en el mal sentit de la paraula, no s'hi pot jugar. Tenim l'obligació d'anar-los formant i orientar-los, no els podem fer passar amb raons. Però ens posen en cada compromís!

—Mira —vaig dir-li—, fan bonic. Un cel estrellat no té preu.²⁴

ETIQUETES: **tendresa, innocència, contrast d'idees**.

C O N T E S B R E U S

Balanç

Tot just quan estava a punt d'abastar la galleda, va fallar-li una cama i caigué al pou.

Mentre queia, va passar-li allò tan conegut de veure d'un cop d'ull tota la seva vida. I la va trobar llisa, igual i monòtona (dit sigui entre nosaltres), de manera que s'empassà l'aigua d'ofegar-se amb una exemplar resignació.²⁵

ETIQUETES: **ironia, absurd, humor àcid, tragèdia**.

L'expres

Ningú no solia dir-li a quina hora passaria el tren. El veien tan carregat de maletes, que els feia pena explicar-li que allí no hi havien hagut mai ni vies ni estació.²⁶

ETIQUETES: **absurd, incongruència, tendresa**.

La planeta

La tiradora de cartes (i també especialista en bola de cristall, segons els anuncis) va dir al client que treuria premi a la rifa.

Després de la fallada, el client va reclamar iradament per què no havia tret.

²² Calders, Pere (2007): Dedicatòria a “Tot s'aprofita” dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 620.

²³ Calders, Pere (2007): “Últimes voluntats” dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 642.

²⁴ Calders, Pere (2007): “Pedagogia aplicada” dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 732.

²⁵ Calders, Pere (2007): “Balanç” dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 611.

²⁶ Calders, Pere (2007): “L'expres” dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 612.

—Quin número teníeu? —va preguntar-li la fetillera.

—Cap!

—I doncs? Com volíeu treure?

—Vós em vau dir que tindria sort, i si la sort posa condicions, plego! A base de comprar números pot treure qualsevol!

Tenia raó, era indiscutible, i la dama endevinadora va tornar-li els diners de la consulta. La qual cosa, si es considera bé, ja era una confirmació dels seus auguris.²⁷

ETIQUETES: sentit de l'humor, incongruència.

Els bons costums

El cavall, desorientat per una malapta estirada de la brida, va fer un bot i el cavaller caigué en mala posició. El genet es va trencar una cama i el cavall, convençut que complia un deure pietós, va rematar-lo amb una forta guitza a la nuca.²⁸

ETIQUETES: humor àcid, ironia, tragèdia, absurd.

Per si algú m'escolta

Un dia, només per provar què passava, amb un esperit arrauxat d'aventura, vaig travessar un carrer amb un semàfor en vermell. No ho aconsellaria pas a ningú! No tan sols em van atropellar dos vehicles alhora, sinó que vaig haver d'aguantar uns insults d'aquells que deixen tota la família en entredit.

Ara, amb la lliçó apresada, condueixo la cadira de rodes amb un respecte absolut a les regles del trànsit.²⁹

ETIQUETES: humor àcid, ironia, tragèdia, absurd.

13

A partir de l'annex 2 (*Característiques de l'obra de Pere Calders*) i de les activitats anteriors, per parelles, feu un decàleg de les característiques més importants de l'obra de Pere Calders.

Aquest resum de les característiques us servirà per preparar l'entrevista de la Tasca 1 (entrevista imaginària a Pere Calders).

Resposta orientativa

1. Va escriure contes, novel·les i articles periodístics.
2. El gènere pel qual és més reconegut és el conte.
3. Les seves narracions evoquen fenòmens estranys i inexplicables que desencadenen l'acció del conte.
4. Les narracions contenen elements fantàstics dins de situacions de la vida quotidiana.
5. Altres elements presents en les seves obres són l'humor i la ironia.
6. Algunes de les seves narracions contenen fets tràgics però narrats amb ironia.
7. De vegades, no queda clar si la versió del narrador és la correcta o és una interpretació equivocada que ha fet de la realitat.
8. El protagonista és el narrador, un personatge sovint mediocre, tímid i nerviós, amb caràcter feble.
9. Apareixen personatges amb poders màgics, psíquics o paranormals.
10. Utilitza un llenguatge senzill. Parteix d'un ús habitual de la llengua i utilitza el sentit metafòric i els jocs de paraules.

S'ha de procurar que el decàleg contingui la major part dels aspectes que caracteritzen l'obra de Calders: gènere literari, contingut de les narracions, estil, característiques dels protagonistes, tipus de llenguatge, etc.

²⁷ Calders, Pere (2007): "La planeta" dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 820.

²⁸ Calders, Pere (2007): "Els bons costums" dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 821.

²⁹ Calders, Pere (2007): "Per si algú m'escolta" dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 983.

- 14 Mireu aquest vídeo, [El meu avi: Pere Calders l'home dibuixant](#), que parla de la vida i obra de Pere Calders. Fixeu-vos en la informació que dóna i preneu notes de:

El lloc on va néixer	Barcelona, el 1912.
Els estudis	Als 17 anys va anar a l'Escola de Belles Arts.
La feina	Dibuixant, escriptor, col·laborador de <i>L'Esquella de la Torratxa</i> com a ninotaire, carrabiner, publicista, articulista i contista, director comercial a l'editorial Montaner i Simon.
La família	Fill únic. Els seus pares li van encomanar l'interès per a les lletres i les arts gràfiques. Primer es va casar amb Mercè Casals i va tenir un fill, en Joan. Després es va divorciar i es va tornar a casar amb Rosa Artís, amb qui va tenir tres fills (la Glòria, la Tessa i en Raimon).
Els amics	El gran amic de joventut va ser Enric Cluselles, era el seu cunyat i s'estimaven com germans. En Tísner és el seu gran amic des de la infantesa (després també fou cunyat seu), tota la família Artís i el cercle de catalans a Mèxic.
Les aficions	Anar d'excursió, filmar i fer fotografies, jugar a escacs, anar a passejar pels parcs de Mèxic, inventar cançons, conversar i escriure.
Els llocs on va viure	Barcelona, França, Mèxic i Llançà.
La manera de ser	Malcriat, tenia coses de criatura. Parlant era una màquina, tenia molta imaginació i molt ràpida. Molt trempat. Molt condescendent, diferent, adorable, divertit, no gens vanitós i una persona molt especial.
La manera d'escriure	És el gran mestre del conte contemporani català. Fa obres impactants, molt visuals. Té una gran capacitat d'embolicar el lector, de ficar-lo dins del seu món. Escribia amb una gran qualitat. En els seus textos es fon la fantasia i la realitat.
La llengua, el tipus de llenguatge i l'estil dels contes	Llenguatge molt clar i lluminós, fàcil d'entendre, gens banal; i profund: escriu coses molt serioses. Un dels primers a escriure en l'estil del que s'anomena "realisme màgic", molt fantàstic i imaginatiu. Estil molt propi. Escribia sempre en català, si ho hagués fet en castellà potser ara seria molt més reconegut mundialment, però ell preferí mantenir-se fidel a la seva llengua i al seu poble.
Els protagonistes dels contes	Recorden molt a ell mateix. A vegades, són els nens i els vells els qui comprenen més els fets fantàstics que apareixen en els contes. Altres vegades els protagonistes són homes de ciutat, tímids; podrien ser els seus veïns reals.
Les publicacions i els premis literaris	Recull de contes <i>El primer arlequí</i> ; Crònica de guerra <i>Unitats de xoc</i> ; <i>Cròniques de la veritat oculta</i> ; <i>L'ombra de l'atzavara</i> ; <i>Ronda naval sota la boira</i> . Premi Víctor Català. Premi Sant Jordi. <i>Antaviana</i> (Dagoll Dagom)

Per parelles, compareu les vostres respostes i completeu, si s'escau, la informació.

15 Com a síntesi d'aquesta part, ***Què en sabem, de Pere Calders?***, us proposem que entre tots construïu un mural virtual sobre l'escriptor.³⁰

Primer, entre tots heu de fer una llista de la informació que cregeu que ha d'aparèixer. Per exemple:

- Sobre la seva vida:
 - Etapes (infància, joventut...), oficis...
- Sobre la seva personalitat:
 - Aficions, maneres de ser.
- Sobre l'obra:
 - Quin tipus d'obra va escriure, com són els personatges, els ambients, el tipus de llenguatge...

Un cop elaborada la llista, s'han de repartir per parelles els aspectes que s'han de representar en el mural. Cada parella ha de triar un element (carta, fotografia, obra gràfica...) en relació al tema i ha d'elaborar un text breu per acompanyar-lo. Podeu trobar material al Fons Personal Pere Calders de la Universitat Autònoma de Barcelona, però també podeu utilitzar altres fonts.

Es tracta de conduir les aportacions dels alumnes de la manera següent:

- En l'elaboració de la llista dels continguts del mural, s'ha de procurar que hi apareguin els aspectes més significatius de la vida i l'obra de Pere Calders, però també aquells aspectes que, tot i ser més secundaris, hagin cridat més l'atenció dels alumnes.
- En l'elaboració del mural, s'ha de procurar que les informacions que proporcionin la part visual i el text escrit siguin complementàries i que, a més de la informació que han obtingut els alumnes al llarg de la seqüència didàctica, apareguin també valoracions més personals (sensacions, opinions...).

³⁰ Podeu utilitzar l'aplicació en línia [Wallwisher](http://issuu.com/asola233/docs/tutorial_multimedia/12?e=2727824/4293707). Trobareu un tutorial a http://issuu.com/asola233/docs/tutorial_multimedia/12?e=2727824/4293707 [consulta setembre de 2013].

4.3. BLOC 1: ENTREVISTA IMAGINÀRIA A PERE CALDERS

Aquest bloc conté una sèrie d'activitats que faciliten la resolució de la tasca

PRESENTACIÓ DE LA TASCA

Aquesta tasca consisteix en la realització i l'enregistrament d'una entrevista que formarà part del programa de ràdio **Pere Calders, fets i paraules**, que produïrem entre tots.

Primer farem activitats per aprendre com es fa una entrevista i després, en grup, creareu la vostra entrevista imaginària a Pere Calders.

OBJECTIUS DE LA TASCA

- Conèixer les característiques que ha de tenir una bona entrevista radiofònica.
- Preparar i produir una entrevista radiofònica imaginària a Pere Calders, a partir del que heu après sobre la vida i obra de Pere Calders a **Què en sabem, de Pere Calders?**

VALORACIÓ DE LA TASCA

Al final, quan els vostres companys i companyes escoltin les entrevistes que heu fet, us avaluareu els uns als altres d'acord amb les taules que trobareu a la pàgina 55 (dossier dels alumnes p.31). Tot i que aquestes taules les tornareu a trobar al final d'aquest dossier, és important que les conegueu ara per saber els aspectes en els quals us heu de fixar per fer una bona feina i obtenir una bona valoració.

Valoració de l'entrevistador	Mai	A vegades	Sovint	Sempre
Articula clarament amb veu precisa i matisada				
Adequa l'entonació (velocitat, pauses, volum, fluïdesa)				
Es mostra expressiu i motivat				

Valoració de l'entrevistat	Mai	A vegades	Sovint	Sempre
Articula clarament amb veu precisa i matisada				
Adequa l'entonació (velocitat, pauses, volum, fluïdesa)				
Es mostra expressiu i motivat				

Valoració de les parts de l'entrevista	Sí	No
Conté l'entradeta (presentació breu de l'entrevistat).		
Conté diferents tipus de preguntes (directes-indirectes, obertes-tancades, hipotètiques, personalitzades...).		
Conté una cloenda o tancament.		
Es diferencien les 3 parts de l'entrevista (entradeta, cos i tancament).		
Coherència (desenvolupament de les preguntes i de les respostes de manera encadenada).		

Valoració d'altres elements del programa de ràdio	Sí	No
Sintonia (música o un altre so d'inici del programa).		
Careta (text d'inici amb informació sobre el programa).		
Falca (text que interromp el programa amb informacions publicitàries o d'altres tipus).		
Cops d'efecte (musicals).		

RESUM DE LES ACTIVITATS

APARTAT	ACTIVITAT	OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT
L'ENTREVISTA Tipologia textual i llenguatge audiovisual	1. Obtenció d'informació sobre les característiques de l'entrevista a partir de preguntes sobre un text digital.	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar els tipus d'entrevista. • Valorar el rigor en la producció de textos comunicatius.
	2. Proposta de preguntes per a una entrevista en funció de la seva finalitat.	<ul style="list-style-type: none"> • Distingir el tipus de preguntes més adequat en funció de la finalitat de l'entrevista.
	3. Audició i anàlisi d'una entrevista radiofònica amb una pauta d'observació.	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar les característiques de les entrevistes radiofòniques.
	4. Identificació dels elements del llenguatge radiofònic a partir d'una audició i amb el suport d'una pauta.	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar els elements del llenguatge radiofònic.
	5. Deducció de preguntes a partir de respostes.	<ul style="list-style-type: none"> • Fer hipòtesis sobre el contingut de l'entrevista.
TASCA 1 Entrevista imaginària a Pere Calders	<ul style="list-style-type: none"> • Producció i enregistrament d'una entrevista. • Valoració de les entrevistes a partir d'una pauta d'observació. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aplicar en una activitat comunicativa els coneixements sobre la vida i l'obra de Pere Calders. • Aplicar els continguts adquirits sobre les característiques de l'entrevista radiofònica. • Valorar críticament la producció d'una entrevista radiofònica.

ACTIVITATS

1 Consulteu la pàgina [Què és l'entrevista periodística?](#) i contesteu les preguntes següents:

- Dels tres tipus d'entrevistes segons l'objectiu que hi apareixen, quina creieu que és més adequada per a l'entrevista del programa de ràdio sobre Pere Calders?
Entrevista de personalitat o retrat.
- I segons la modalitat?
Entrevista estructurada o formal.
- Classifiqueu les frases que apareixen en l'apartat de recomanacions d'aquesta pàgina web segons si es refereixen al contingut de les preguntes o a l'actitud de l'entrevistador o l'entrevistadora.
De quines n'hi ha més?

Després de contestar les preguntes poseu en comú oralment quines creieu que haurien de ser les característiques d'un bon entrevistador o entrevistadora.

Contingut de les preguntes

- Formuleu primer les preguntes més senzilles.
- Anoteu les frases i paraules amb exactitud.
- Les preguntes s'han de formular una sola vegada.

Actitud de l'entrevistador o l'entrevistadora

- Mireu atentament l'entrevistat.
- Manifesteu interès per les respostes.
- No suggeriu a l'entrevistat el que ha de respondre.
- No condicioneu les respostes.
- Utilitzeu el bon sentit si heu d'abreujar les declaracions.
- Acolliu sense prejudicis les declaracions ofertes.
- Mostreu-vos imparcials i francs davant els plantejaments i ideologia de l'entrevistat.
- No difongueu el que us han revelat de manera privada o confidencial.
- Establiu algun vincle amb l'entrevistat, per exemple intercanvi d'adreça, telèfon, mòbil, adreça electrònica, per si de cas us cal més informació, algun aclariment o alguna dada addicional.
- Doneu temps suficient a la persona entrevistada perquè pensi les respostes.

Resposta orientativa

- Ha de mostrar interès per les respostes de l'entrevistat.
- Ha de deixar que l'entrevistat respongui lliurement les preguntes.
- No ha de canviar el sentit de les declaracions de la persona entrevistada.
- No ha difondre informació confidencial.
- Ha de deixar temps a la persona entrevistada perquè contesti les preguntes amb tranquil·litat.
- ...

Es tracta de conduir la posada en comú perquè, finalment, es recullin algunes de les característiques que ha de tenir una bona entrevista.

2 Penseu ara en un personatge que destaquí en alguna activitat esportiva o cultural que us agradaria entrevistar.

Penseu quines preguntes li faríeu i classifiqueu-les.

Ha estat protagonista d'un esdeveniment sorprenent i voleu saber què ha passat (concreteu quin és l'esdeveniment).

Tipologia predominant de les preguntes en aquest apartat:

- Preguntes directes:
qui, què, com, quan, quants, on, per què...
- Poden ser obertes o tancades
(indueixen a respondre sí o no).

Voleu conèixer millor la seva vida i la seva carrera professional.

Tipologia predominant de les preguntes en aquest apartat:

- Preguntes directes i indirectes.
- A partir d'afirmacions ("La Guerra Civil va ser una tragèdia...?").
- Hipotètiques ("Què hauria passat si...").
- Personalitzades ("Què et sembla...?", "Què en pensa?", "Com es va sentir?").

- 3 Escolteu ara [Les entrevistes de Catalunya al dia](#) o escolteu l'arxiu d'àudio *Les entrevistes de Catalunya al dia* que trobareu a l'annex 5 i contesteu aquestes preguntes:

	SÍ	NO	OBSERVACIONS
És una entrevista informal?		X	
El periodista ha obtingut informació important de l'entrevistada?	X		
L'entrevista està planificada i organitzada?	X		
L'entrevista tracta temes molt diversos, sense cap relació entre ells?		X	
L'objectiu de l'entrevista és conèixer millor la personalitat de l'entrevistada?		X	
L'objectiu de l'entrevista és donar informació sobre fets d'actualitat?	X		
Les respostes de l'entrevistada s'ajusten a les preguntes?	X		
Les preguntes i les respostes progressen de manera encadenada?	X		
Han aparegut les tres parts d'una entrevista?	X		
L'entrevista ha acabat de manera cordial?	X		
L'entrevistada ha manifestat en algun moment incomoditat o desacord amb les preguntes del periodista?		X	
El periodista deixa prou temps perquè l'entrevistada pensi les respostes?	X		
L'entrevistada ha hagut de demanar aclariments?		X	
El periodista ha transmès emoció?		X	
L'entrevistada ha mostrat interès i motivació per respondre?	X		

És important que els alumnes observin com s'ha de conduir una entrevista perquè compleixi l'objectiu que s'havia proposat (informar) i quina ha de ser l'actitud de l'entrevistador i de l'entrevistat.

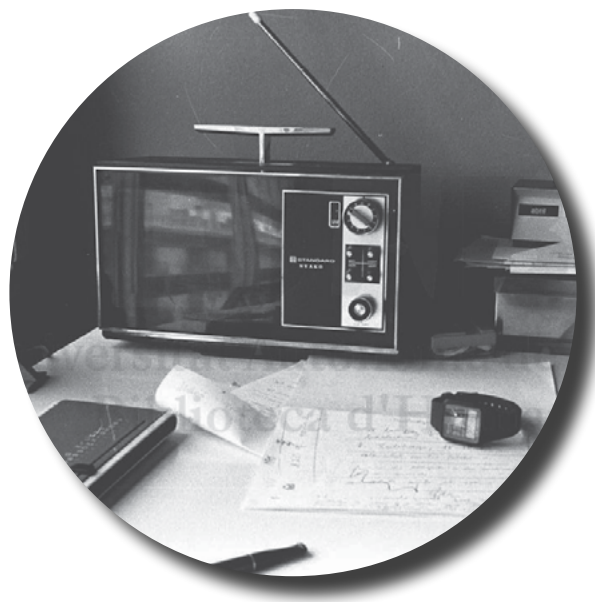
4 Aquests són alguns dels elements que formen part d'un programa de ràdio:

- **Sintonia:** música o altre so d'inici que permet a l'oient identificar quin programa està escoltant. Sol ser curt.
- **Careta:** text d'inici, que sol ser fix. Es dona en totes les emissions d'aquell programa. Inclou els crèdits o títols fixos: nom del programa, del presentador, emissora, introducció al tema, presentació de les intencions...
- **Entradeta:** intervenció breu (mig foli escrit) en què el locutor presenta el programa o secció que ve a continuació.
- **Seccions:** parts diferenciades en què es pot dividir un programa.
- **Falca:** fragment sonor curt, dramatitzat o no, que s'utilitza amb fins publicitaris o bé per fer més àgil un programa.
- **Cops d'efecte:** efectes musicals molt dramàtics que donen força a un moment, situació, personatge, titular...

Quins són els que apareixen a l'entrevista que has escoltat en l'exercici anterior?

ELEMENT	SÍ	NO	OBSERVACIONS
Sintonia	X		
Careta		X	
Entradeta		X	
Seccions		X	
Falca		X	
Cops d'efecte		X	

Si es considera necessari, es pot fer una segona audició de l'entrevista de l'activitat 3.

5 Aquestes són algunes de les respostes que Pere Calders va donar en el programa *Identitats. Pere Calders*, de TV3.

- Quines creieu que podrien ser les preguntes? *Resposta orientativa.*
- Com us imagineu la presentació? *Resposta oberta.*
- I el comiat de l'entrevista? *Resposta oberta.*

1. Sí, mira, era una família d'origen pagès, de part de pare i mare, però d'aquella generació que ja es va traslladar a la ciutat. El meu pare i la meua mare, al casar-se, van anar a viure a Barcelona. I aquí he nascut jo.

Tu vas néixer l'any 1912, en quina mena de família? De classe mitjana, potser... Com era la família?

2. Sí, al Vallès, és una masia que encara existeix, que agafa tres termes: Polinyà, Sentmenat i Sabadell. Bastant extensa de terra.

Això era al Vallès...

3. Ah, sí. Aquesta és l'obra que van estrenar al Romea, sí. Sí, sí, és una sorpresa, realment.

Si em permetes una sorpresa, Calders? Sí, mira, és que jo et volia ensenyar això... I he portat això: un llibre del teu pare.

4. Sí, nou anys, tenia, sí, sí. Una mica per tot això que t'he explicat. El fet de viure tant temps a pagès i molt separat de poblacions on no hi hagués escola va fer que la meua mare em va ensenyar a llegir. Vaig anar a l'escola ja de gran però sabia llegir i sabia una mica de fer lletres, vaja.

Tu vas anar a l'escola bastant tard, relativament, a 8 anys o més o menys...

5. Doncs mira, ara vist a distància... era realment molt interessant i, en aquella època, molt moderna i amb una inquietud pedagògica molt avançada pel seu temps. Va ser un patronat de pares de la classe mitjana, més aviat modesta que per fer aquesta escola van poder reunir un fons... I aleshores van agafar un pedagog, el Sr. Josep Parunella, un arquitecte i dues o tres persones més i les van enviar a fer un viatge per Europa, sobretot Suïssa i Itàlia, per veure quins eren els mètodes d'ensenyament que en aquells moments tenien més valor.

Com era aquesta escola Mossèn Cinto?

Mireu i escolteu l'entrevista del programa [Identitats. Pere Calders](#) des del 00:00 al 08:00 i compareu si les vostres respostes s'assemblen a les de l'entrevista.

TASCA

1

ENTREVISTA IMAGINÀRIA A PERE CALDERS

La realització de la tasca és el final del procés que els alumnes han seguit en aquest bloc d'activitats sobre l'entrevista.

Aquesta entrevista forma part del programa de ràdio **Pere Calders, fets i paraules**, en el qual, com ja sabeu, a més hi haurà també la lectura dramatitzada d'un conte de Pere Calders i un informatiu a partir de contes seus.

Per tant, quan feu l'enregistrament de l'entrevista heu de tenir en compte que forma part d'un programa més llarg.

Comencem per l'entrevista:

Es tracta de fer una entrevista imaginària a Pere Calders. Un alumne farà de periodista i un altre de Pere Calders. Heu de fer grups i repartir-vos les feines següents:

- Redacció de la presentació del personatge.
- Redacció de les preguntes:
 - Heu de recuperar la informació sobre la vida i l'obra de Pere Calders que heu recollit a *Què en sabem, de Pere Calders?*, especialment el resum sobre la seva biografia de l'activitat 9 i el decàleg sobre les característiques de la seva obra de l'activitat 13.
 - Podeu triar un tema o dos sobre Pere Calders, els que us semblin amb més interès, o bé fer un repàs general de la seva vida i la seva obra.
 - Ara heu de tenir en compte tot el que heu après sobre quines són les característiques d'una entrevista, quines parts ha de tenir i com han de ser les preguntes en funció dels objectius que tingui la vostra entrevista.
 - Un cop heu decidit tot això, redacteu les preguntes.
- Assaig de l'entrevista:
 - Tenint en compte tot el que sabeu de Pere Calders, heu de procurar, entre tots, que les respostes del Pere Calders imaginari siguin possibles per al Pere Calders real.
 - Heu de tenir present que, tot i que podeu tenir un guió o notes al davant, quan enregistreu l'entrevista, no heu de llegir el text, sinó que s'ha de mantenir una conversa entre l'entrevistador i l'entrevistat.
- Edició de l'entrevista. Heu de pensar quins efectes de so i altres elements d'un programa de ràdio voleu incloure-hi (sintonia, careta, falca, cops d'efecte...).³¹
- Enregistrament de l'entrevista.³² Podeu utilitzar el programa *Audacity*.
- Un cop tingueu les entrevistes enregistrades, les heu de posar en comú amb els vostres companys i companyes, i valorar-les d'acord amb la pauta que trobareu a continuació. Heu de completar les taules per a cada una de les entrevistes que escolteu i acordar, entre tots, quina serà la que formarà part del programa de ràdio *Pere Calders, fets i paraules*.

Per triar l'entrevista que ha de formar part del programa de ràdio **Pere Calders, fets i paraules**, els alumnes poden consensuar quina de les entrevistes enregistrades consideren millor o, si es prefereix, es pot triar a través d'una votació.

³¹ Podeu trobar recursos sonors per completar la vostra entrevista a <http://www.xtec.cat/web/recursos/media/radio/biblioteca> [consulta setembre de 2013].

³² Trobareu més informació sobre com fer un enregistrament a http://www.pcactual.com/articulo/zona_practica/paso_a_paso/4600/crea_podcast_cinco_minutos.html [consulta setembre de 2013].

PAUTA D'OBSERVACIÓ DE L'ENTREVISTA RADIOFÒNICA

Valoració de l'entrevistador	Mai	A vegades	Sovint	Sempre
Articula clarament amb veu precisa i matisada				
Adequa l'entonació (velocitat, pauses, volum, fluïdesa)				
Es mostra expressiu i motivat				

Valoració de l'entrevistat	Mai	A vegades	Sovint	Sempre
Articula clarament amb veu precisa i matisada				
Adequa l'entonació (velocitat, pauses, volum, fluïdesa)				
Es mostra expressiu i motivat				

Valoració de les parts de l'entrevista	Sí	No
Conté l'entradeta (presentació breu de l'entrevistat).		
Conté diferents tipus de preguntes (directes-indirectes, obertes-tancades, hipotètiques, personalitzades...).		
Conté una cloenda o tancament.		
Es diferencien les 3 parts de l'entrevista (entradeta, cos i tancament).		
Coherència (desenvolupament de les preguntes i de les respostes de manera encadenada).		

Valoració d'altres elements del programa de ràdio	Sí	No
Sintonia (música o un altre so d'inici del programa).		
Careta (text d'inici amb informació sobre el programa).		
Falca (text que interromp el programa amb informacions publicitàries o d'altres tipus).		
Cops d'efecte (musicals).		

4.4. BLOC 2: DRAMATITZEM UN CONTE DE PERE CALDERS

Aquest bloc conté una sèrie d'activitats que faciliten la resolució de la tasca.

PRESENTACIÓ DE LA TASCA

Aquesta tasca consisteix en la dramatització d'un conte de Pere Calders que formarà part del programa de ràdio **Pere Calders, fets i paraules**. Farem activitats per aprendre a llegir un text en veu alta de manera que sigui comprensible i plaent per al públic que ens escolti.

Primer farem activitats per aprendre com s'ha de preparar un text que s'ha de llegir en veu alta i quines tècniques s'han de conèixer, i després fareu la lectura del text en veu alta per als vostres companys.

OBJECTIUS DE LA TASCA

- Conèixer la manera com s'ha de preparar un text per fer-ne una lectura en veu alta.
- Conèixer les tècniques vocals de lectura en veu alta.
- Produir la lectura en veu alta d'un conte de Pere Calders.

VALORACIÓ DE LA TASCA

Al final, quan els vostres companys i companyes escoltin la lectura dramatitzada del conte que heu fet, us avaluareu els uns als altres d'acord amb la taula que trobareu a la pàgina 76 (dossier dels alumnes p.48). Tot i que aquesta taula la tornareu a trobar al final d'aquest dossier, és important que la conegueu ara per saber els aspectes en els quals us heu de fixar per fer una bona feina i obtenir una bona valoració.

	CORRECTE	INCORRECTE
Fluïdesa de la lectura.		
Articulació de les paraules.		
Separació dels grups rítmics.		
Respiració.		
Entonació per marcar el final de frase.		
Pauses.		
Entonació per expressar l'estat d'ànim dels personatges o el sentit de la narració.		
Velocitat lectora.		
Volum de veu.		

RESUM DE LES ACTIVITATS		
APARTAT	ACTIVITAT	OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT
LECTURA DRAMATITZADA Comprensió del text i tècniques de dramatització	1. Interpretació d'un text narratiu de Pere Calders a partir de preguntes.	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliar els coneixements previs sobre Pere Calders. • Identificar la tipologia textual de la tasca.
	2. Anàlisi de l'audició d'una lectura dramatitzada a partir de preguntes.	<ul style="list-style-type: none"> • Introduir les característiques de les lectures dramatitzades. • Deducir les característiques de la lectura dramatitzada.
	3. Proposta d'un nou títol per al conte <i>Coses de la Providència</i> a partir de la identificació de lèxic.	<ul style="list-style-type: none"> • Fer hipòtesis sobre el contingut del conte.
	4. Relació de fragments inicials de contes de Pere Calders amb el seu títol.	<ul style="list-style-type: none"> • Crear expectatives sobre la lectura del conte.
	5. Tria d'un final per al conte <i>Coses de la Providència</i> a partir d'unes opcions donades.	<ul style="list-style-type: none"> • Fer hipòtesis sobre el final del conte. • Despertar interès per la lectura completa del conte.
	6. Lectura silenciosa del conte <i>Coses de la Providència</i> .	<ul style="list-style-type: none"> • Comprendre el conte del qual s'haurà de fer la lectura dramatitzada.
	7. Relació d'expressions amb el seu significat.	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretar el contingut del text • Ampliar el repertori lèxic. • Reconèixer la riquesa semàntica i estilística del text.
	8. Identificació de vocabulari nou en el text.	<ul style="list-style-type: none"> • Compensar dificultats de comprensió del text.
	9. Resum del conte.	<ul style="list-style-type: none"> • Comprendre globalment el contingut del text utilitzant les característiques dels textos narratius (estructura).
	10. Identificació de les acotacions i de les parts narratives i dialogades del conte.	<ul style="list-style-type: none"> • Reconèixer les diferències entre les parts narratives i les parts dialogades.
	11. Classificació dels personatges en funció de la personalitat i estat d'ànim amb l'ajuda d'una taula de doble entrada.	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar el caràcter i els sentiments dels personatges.
	12. Identificació en el text de la manera de transmetre les emocions dels personatges.	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar els recursos lingüístics que facilitaran la dramatització.

	<p>13. Lectura en veu alta de fragments del conte d'acord amb el caràcter i l'estat d'ànim dels personatges.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Introduir les tècniques de la lectura dramatitzada. • Fer una lectura expressiva d'acord amb la intenció comunicativa del text.
	<p>14. Identificació de la separació dels grups rítmics i de les pauses en una audició amb el suport del text escrit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Introduir les tècniques d'entonació, respiració, pauses... de la lectura dramatitzada
	<p>15. Lectura dramatitzada d'un text breu i valoració del resultat amb l'ajuda d'una pauta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Consolidar les tècniques de la lectura dramatitzada. • Proporcionar estratègies per gestionar el grups rítmics, la respiració, l'entonació, la velocitat, l'articulació i el volum en la lectura en veu alta.

<p>TASCA 2</p> <p>Lectura dramatitzada d'un conte de Pere Calders</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Producció i enregistrament del conte <i>Coses de la Providència</i>. • Valoració de les lectures dramatitzades a partir d'una pauta d'observació. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aplicar en una tasca comunicativa els coneixements sobre l'obra de Pere Calders. • Aplicar els continguts adquirits sobre la lectura dramatitzada de textos. • Valorar críticament la producció d'una lectura dramatitzada.
---	--	---

ACTIVITATS

1 A continuació trobareu un fragment del conte *Coses de la Providència*, de Pere Calders. Després de llegir-lo, contesteu les preguntes següents:

Respostes orientatives. S'ha de tenir en compte que els alumnes només han llegit una part del conte.

- En quina persona està narrada aquesta història? *1a persona.*
- Quin tipus de personatge creieu que és el narrador de la història?
Un home corrent, amb poca personalitat, que es troba davant d'una situació que no pot controlar i es deixa portar pels esdeveniments.
- Quin és el malentès que hi ha entre els personatges de la història?
Tant el protagonista com la família creuen que viuen a la mateixa casa.
- Quina creieu que pot ser la causa d'aquest malentès? *És un fet inexplicable.*
- En aquest text, predominen els diàlegs o la narració? *Els diàlegs.*
- Quina funció tenen en el text els signes de puntuació següents?
 - Els guions a l'inici d'un paràgraf: *Marquen que parla un altre personatge.*
 - Els guions entremig d'un paràgraf: *Marquen un incís en els diàlegs que serveix per donar informació sobre els interlocutors (acotacions).*
 - Les cometes: *Per indicar els pensaments del protagonista o per remarcar un text al qual es vol donar més èmfasi.*

[...]

A l'escala vaig palpar-me la butxaca de les claus, amb l'instintiu gest quotidià. I vaig comprovar que no les duia. "Les has oblidades en el vestit de cada dia", vaig dir-me sense patir-hi gens, perquè comptava que la Irene, la serventa vella que tenia cura de mi, m'obriria. Vaig trucar, i sabeu qui va obrir-me? Em va obrir un senyor de mitja edat, amb patilles, embolicat amb una bata ratllada de blau i de blanc com la que jo usava.

—Dispenseu —vaig dir—. Dec haver-me equivocat de pis.

—Aquí som al tercer pis, primera porta —respongué ell—. Se us ofereix quelcom?

El tercer pis, primera porta, d'aquella escala era casa meva. Per tant, si en mi no hi havia error, el qui s'errava era el senyor de mitja edat. A més, mirant de cua d'ull, vaig veure que els mobles del rebedor eren els meus i que en el paper de l'empaperat era el que havia escollit jo mateix en una ocasió no llunyana.

Vaig adoptar un posat sever:

—Què hi feu, a "casa meva"? Que sou parent de la Irene potser?

L'home va sorprendre's i em contestà amb bonhomia:

—No us entenc de res. D'Irene, no en conec cap, i, pel que fa referència a aquesta casa, demà passat farà sis anys que hi visc. Us prego que no feu bromes, perquè a vegades no les sé comprendre. En què us puc servir?

—Oh, mireu, venia a dinar —vaig dir-li realment desarmat pel seu aire sincer—. Si no puc quedar-me aquí, us asseguro que no sé on anar.

—Mai no he desatès cap foraster que truqui a la meva porta en so de pau. Compartireu la nostra pobresa. Entreu.

Vaig entrar, i aleshores sí que no va quedar-me cap dubte:

—Bé, vaja: prou. Això és casa meva i no seguiré ni un moment més el fil de la vostra farsa.

El senyor va somriure amb malícia, va donar-me un copet a l'espalla i em digué:

—Ja ho començo a entendre: vós sou dels plagues que festegen amb la Clara i heu ideat un truc per entrar aquí. Murri!

—Qui és la Clara?

—Apa, no cal que fingiu més. Ja sou aquí i us dono la benvinguda.

I alçant la veu afegí:

—Clara, filla meva, vine a veure qui ha vingut.

II

De la porta del menjador, el meu menjador, va sortir una noia que donava bo de veure. L'home de la bata ratllada jugava el seu paper donant a entendre que sabia fer-se càrrec de les coses i que, posat a fer, no li costava pas seguir una plasenteria de joventut. Allargà les mans a la noia i va preguntar-li:

—Coneixes aquest minyó?

Vaig veure que la senyoreta es fixava de seguida en el meu bigoti i que, poc o molt, li plaïa.

—No, papà, no l'he vist mai.

Mentre ho deia em va fer una rialleta, amb la intenció d'enamorar-me, i a mi, de moment, no se'm va ocórrer altra cosa que tapar-me el bigoti amb el palmell de la mà.

El senyor cada vegada es divertia més.

—Anem, anem. No cal que ho allargueu més. No és pas cap delictes que els joves tractin de veure's. Jo, per la meva banda, ja hi vinc bé.

En aquell moment va presentar-se una dama grossa, procedent de la cuina, seguida de prop per dues criatures d'edat i sexe indefinits. La senyora va acostar-se amb un aire jovial, eixugant-se les mans amb un davantal de feinejar.

—La meva muller —digué l'home— i els altres dos fills meus. Són un parell de galifardeus.

I, adreçant-se d'una manera especial a la seva dona, afegí:

—Aquí, el jove, és un pretendent de la Clara.

Va semblar-me que allò era sumament irritant i que si no feia prevaler de seguida els meus furs de propietari potser no hi seria a temps.

—Ni un moment més de comèdia! —vaig dir cridant—. Si no em dieu on és la Irene i per què us heu instal·lat a casa meva, avisaré la policia!

Aquest és un exercici d'escalfament, per treballar la comprensió lectora i per presentar l'estructura de textos narratius dialogats, les característiques de les narracions de Pere Calders que hem treballat en la part **Què en sabem, de Pere Calders?** (en aquest cas, narrador en primera persona, protagonista amb poca personalitat i fets inexplicables).

2 Ara escolteu la lectura dramatitzada d'aquest mateix fragment a [Coses de la Providència](#).

Seguiu l'audició amb el text al davant i després contesteu aquestes preguntes:

Resposta orientativa

- Creieu que el locutor ha seguit fidelment els signes de puntuació?
Sí, els segueix molt fidelment.
- Creieu que l'entonació i la velocitat lectora faciliten la comprensió del text? L'entonació és adequada i la velocitat és més lenta del que és habitual i això en facilita molt la comprensió.
- Què us sembla que cal conèixer i practicar per poder dramatitzar una lectura? Pluja d'idees. Es tracta d'orientar les respostes dels alumnes per tal que apareguin les característiques essencials que ha de tenir qualsevol lectura dramatitzada.³³
- Comprensió general del text.
- Organització del text: diàleg, narració i acotacions.
- Dicció correcta: adequada articulació de vocals i consonants.
- Ús adequat de la respiració per evitar fatiga i entonació forçada: aprofitar les pauses lògiques del text (punts, comes...).
- Velocitat adequada de la parla en funció de la situació comunicativa (conte, text informatiu, parla espontània...) que permeti la comprensió de qui escolta i la pronúncia correcta de tots els sons d'aquell qui parla.
- Ritme (durada de les síl·labes i relació entre els sons de les paraules i les pauses).

Quan es presenta l'activitat s'ha de remarcar el concepte de lectura dramatitzada. És important, sobretot, destacar el fet que, en aquest tipus de lectura, normalment el públic no disposa del text escrit i, per tant, s'ha d'aconseguir que el text produït sigui intel·ligible i expressiu. Un altre aspecte que s'ha de destacar és que per aconseguir aquest tipus de lectura és imprescindible que la persona que llegeix el text el compregui, ja que d'una altra manera difícilment el farà comprensible als oients. Les preguntes d'aquesta activitat tenen l'objectiu de fer evidents aquests aspectes de la lectura a d'altres.

3 El conte del qual heu llegit i escoltat un fragment es titula *Coses de la Providència*:

- Segons el diccionari, una de les accepcions de "Providència" és: efectes que la voluntat divina té sobre la vida dels éssers humans. Quines altres paraules podrien fer servir en comptes de *providència*?
Pluja d'idees: determini, predestinació, predeterminació, destí, previsió...
- Per què us sembla que Pere Calders li va posar aquest títol? Resposta oberta. Es pot deduir que Calders volia donar al conte el sentit que hi ha fets que orienten les nostres vides i ens marquen el camí sense que nosaltres puguem fer res per evitar-ho.

Aquesta activitat serveix per formular hipòtesis sobre el contingut del text.

³³ Per saber-ne més: <http://www.xtec.cat/web/recursos/media/radio/lletradiofonic/llenguatge/paraula>.
[consulta juliol de 2013]
<http://www.xtec.cat/web/recursos/media/radio/lletradiofonic/generes/ficcio>.
[consulta juliol de 2013]

4 A continuació trobareu l'inici d'alguns dels contes de Pere Calders.

Relacioneu-los amb els títols corresponents. Poseu en comú les respostes i raoneu-les.

- A. *Així que el jutge va haver dictat la sentència de mort, el reu va alçar un braç solemnement i digué:*
—*Protesto!*
- B. *Les memòries contenen sempre confessions doloroses, que posen a prova la sinceritat de l'autor. No he pensat mai a eludir-les i he esperat, amb una certa impaciència, el moment de poder explicar el perquè del meu crim i com va anar el procés.*
- C. *Me'n recordo molt bé: feia dos anys que hom m'havia comunicat un augment de sou i era ben feliç, tan feliç que semblava mentida en una època com ara aquella.*
- D. *Tot just acabàvem de sopar (i sentíem encara el pessigolleig del xampany en el nas), quan van trucar a la porta.*
- E. *Una vegada, un nen de Gràcia que es deia Ponç Eimeric va fer una gran amistat amb un gos que es deia "Calígula".*

Títols	Començaments
<i>Quieta nit</i>	D
<i>Un gos és com un rei</i>	E
<i>Un crim</i>	B
<i>El dia del judici</i>	A
<i>Coses de la Providència</i>	C

Amb aquesta activitat es pretén presentar l'inici del conte *Coses de la Providència* per despertar l'interès dels alumnes per llegir el conte sencer.

5 Ja sabeu com comença el conte, però quin deu ser el final?

Quina de les opcions següents creieu que correspon al final de conte *Coses de la Providència*? Raoneu les vostres respostes.

- Tot és una broma que li han gastat uns amics al protagonista.
- La família que troba al seu pis són uns lladres.
- Gràcies al destí, el protagonista s'acaba casant amb la Clara.
- El protagonista s'ha confós de pis.
- El protagonista es torna boig i l'acaben tancant al manicomi.

Amb la formulació d'hipòtesis, es pretén despertar l'interès i la motivació dels alumnes per llegir el conte sencer. Caldrà que els alumnes argumentin les seves respostes i tornin a mirar la resposta d'aquest exercici quan hagin fet l'activitat 6 (lectura del conte sencer).

6 Llegiu l'annex 3 (*Coses de la Providència*) i comproveu la resposta que heu donat a l'activitat 5.

L'alumne fa una primera lectura completa del conte, individual i en silenci. És important que s'adonin de la trama i del desenllaç, si és necessari, amb l'ajuda del professor.

Es comprova ara les hipòtesis que s'han fet en l'activitat 5. La resposta correcta és la que, gràcies al destí, el protagonista s'acaba casant amb la Clara.

Si es vol fer un treball sistemàtic de comprensió lectora trobareu unes preguntes a l'annex 6 (Comprensió lectora de *Coses de la Providència*).

- 7** Aquestes són expressions que surten en el conte que heu llegit. Aparelleu-les amb les definicions corresponents:

Definicions	Expressions	Relació
1. Obrir del tot, completament.	A. De cap a peus.	Exemple:1H
2. Causar satisfacció, de mirar algú o alguna cosa per la seva ufana bellesa.	B. Venir-hi bé.	2F
3. Mirar de biaix, de gairell.	C. Mirar de cua d'ull.	3E
4. Canvi sobtat de situació, de fortuna, etc.	D. Empatar la basa.	4M
5. Mirar amb les ninetes dels ulls girades cap a un costat.	E. Mirar d'esquitllentes.	5C
6. Anar bé.	F. Fer goig.	6B
7. Persona sota la dependència de la qual, per raó de parentiu, o prestació de serveis domèstics, conviuen altres persones en el mateix domicili.	G. No badar boca.	7J
8. Aptesa per a fer instintivament, maquinalment, alguna cosa.	H. Obrir de bat a bat.	8K
9. D'un extrem a l'altre, totalment.	I. Tornar-se lirona.	9A
10. No dir res, romandre callat.	J. Cap de casa.	10G
11. Tornar-se beneïta.	K. Mig d'esma.	11I
12. Impedir a algú que aconsegueixi el que vol.	L. Fora d'ús i raó.	12D
13. Alienat per una emoció, un dolor, una alegria, etc.	M. La vida fa capgirells.	13L

Definicions	Expressions
1. Obrir del tot, completament.	Obrir de bat a bat. (H)
2. Causar satisfacció, de mirar algú o alguna cosa per la seva ufana bellesa.	Fer goig. (F)
3. Mirar de biaix, de gairell.	Mirar d'esquitllentes. (E)
4. Canvi sobtat de situació, de fortuna, etc.	La vida fa capgirells. (M)
5. Mirar amb les ninetes dels ulls girades cap a un costat.	Mirar de cua d'ull. (C)
6. Anar bé.	Venir-hi bé. (B)
7. Persona sota la dependència de la qual, per raó de parentiu, o prestació de serveis domèstics, conviuen altres persones en el mateix domicili.	Cap de casa. (J)
8. Aptesa per a fer instintivament, maquinalment, alguna cosa.	Mig d'esma. (K)
9. D'un extrem a l'altre, totalment.	De cap a peus. (A)
10. No dir res, romandre callat.	No badar boca. (G)
11. Tornar-se beneita.	Tornar-se lirona. (I)
12. Impedir a algú que aconseguixi el que vol.	Empatar la basa. (D)
13. Alienat per una emoció, un dolor, una alegria, etc.	Fora d'ús i raó. (L)

La lectura d'aquest conte pot presentar dificultats per la construcció de les frases, el vocabulari i les expressions que fa servir Pere Calders. Aquesta activitat vol treballar la comprensió lectora del text a partir del contingut lèxic. S'ha de procurar que, tant com sigui possible, els alumnes dedueixin el sentit de les expressions que no coneguin a partir de les definicions que es presenten i/o pel sentit del context en el qual apareixen.

Es pot resoldre l'activitat oralment entre tot el grup classe i així, en verbalitzar les relacions, argumentacions i deduccions a l'hora d'aparellar les expressions amb les definicions, ens servirà per fer modelatge sobre com podem deduir el significat d'una paraula, frase o expressió a partir del context, de l'arrel de la paraula, etc.

- 8 Segur que, en llegir el conte, heu trobat algunes paraules que no sabíeu ben bé què volen dir.

Torneu a llegir l'annex 3 (*Coses de la Providència*) i classifiqueu les paraules que no acabeu d'entendre (màxim 10).

Adjectius	Substantius	Verbs
clarivident	brides	deixondir-me

Compareu les vostres classificacions entre tot el grup i, amb l'ajuda dels companys, del professor i/o del diccionari, esbrineu-ne el significat.

Aquest exercici és obert perquè s'ha de fer en funció del nivell de llengua de cada grup d'alumnes. Proposem que cada alumne classifiqui un màxim de 10 paraules perquè d'aquesta manera s'obliga a triar aquelles més rellevants per a la comprensió del text i així, entre tots, si la resolució de l'activitat és oral, s'assegura que la dificultat de comprensió del text quedi resolta majoritàriament.

- 9 Ja heu llegit el conte un parell de vegades, ara podeu fer el resum oralment entre tots. Recordeu que, a l'hora de resumir, heu de desestimar els detalls i concretar les tres parts de la narració: presentació, nus i desenllaç.

Per exemple:

Presentació: Un bon dia, un bon home decideix fer un passeig...

Nus: En trucar al timbre en comptes d'obrir-li la porta la seva minyona ho fa un senyor a qui no coneix...

Desenllaç: Al final, es casa amb la filla de la casa i...

Amb aquesta activitat es pot comprovar la comprensió general de la trama del conte. És important que els alumnes s'adonin de quines són les parts essencials del text i de l'estructura que té qualsevol narració: presentació, nus i desenllaç.

Es pot demanar a alguns alumnes que resumeixin la presentació, d'altres el nus i d'altres el desenllaç i triar, entre tots, les millors aportacions i escriure el resum diferenciant-ne les parts.

Aquest és un exemple de resum del text:

Presentació: Un home que se sent feliç decideix fer un volt. Quan torna a casa, s'adona que no porta les claus a sobre i truca al timbre, però, en comptes d'obrir-li la serventa, li obre un home que porta una bata com la seva. En entrar al pis, veu que hi viu una família que no coneix de res.

Nus: El protagonista intenta convèncer a tothom que ell és el llogater del pis, però la família que hi viu pensa que està trastocat. Tot i així, al final, el cap de família acaba creient que és un pretendent de la seva filla, de manera que el convida a dinar. El protagonista, que ja no sap com pot demostrar que ell viu allà, accepta. El pare li explica que, de ben jove, li va passar una cosa semblant a la que està vivint ell perquè la Providència li va posar al davant el seu futur.

Desenllaç: Per acabar, el protagonista, empès per la bellesa de la filla del matrimoni que viu a la casa i incitat per la insistència del pare de la jove, es casa amb la noia i no sap si ha fet bé o no però accepta el seu destí, tot i que, al cap dels anys, encara es pregunta on deu haver anat a parar la seva serventa, que ja no ha tornat a veure mai més.

10 Dividiu-vos en 4 grups. Cada grup agafa una part del conte (grup 1, part I; grup 2, part II; grup 3, part III i grup 4, part IV).

Llegiu la part que us toca i subratlleu en **groc** les parts narratives, en **verd** les parts dialogades i en **blau** les acotacions.

Consensueu la resolució de l'activitat entre tot el grup i després poseu-la en comú amb la resta dels companys.

Comproveu la resposta a l'annex 3bis (*Coses de la Providència*).

Aquesta activitat serveix per localitzar i assenyalar la diferència entre les parts narratives, les dialogades i els comentaris. Abans de començar l'activitat, cal que els alumnes identifiquin quins signes de puntuació es relacionen amb les parts dialogades (guió) i les acotacions (guions llargs), que indiquin de quina tipologia textual es tracta i quin n'és el sentit:

- Una **narració** conté uns personatges (situats en un temps i un espai) que protagonitzen una història que modifica la situació inicial, usualment a partir d'un conflicte. Aquests personatges poden parlar a la història mitjançant el diàleg o els seus pensaments (i les coses que han dit) es poden reproduir en estil indirecte.
- Un **diàleg** és la conversa entre dues o més persones. Es presenten amb signes de puntuació com el guionet o les cometes.
- Una **acotació** és un incís que apareix enmig o al final del text d'un diàleg i que generalment dóna informació sobre la manera de parlar o l'actitud dels personatges. Per delimitar aquesta part narrativa dins dels diàlegs s'utilitza el guió llarg. També es poden fer servir els parèntesis per donar una informació complementària.

La resolució de l'activitat (annex 3 bis) permet que els alumnes s'adonin de la importància dels signes de puntuació a l'hora de dramatitzar una lectura; els canvis d'entonació, de ritme...

11 A l'hora de fer una lectura dramatitzada és molt important conèixer ben bé el caràcter dels personatges, els sentiments i les seves intencions.

Resposta oberta

- a. Com us sembla que és el protagonista de la història?
- b. I el senyor Ernest, i la seva dona, i la seva filla?
- c. Quins sentiments i intencions deu tenir el protagonista de la història? I el senyor Ernest, i la seva dona, i la seva filla?
- d. Assenyaieu amb una X les característiques, la manera de ser de cadascun dels personatges del conte i després poseu en comú les vostres respostes.

Respostes orientatives

	Protagonista	Sr. Ernest	Esposa	Esposa
Burleta		X		X
Conformista	X	X	X	
Desconfiat/ada	X	X	X	
Desvalgut/ada	X			
Irònic/a		X		
Orgullós/a			X	
Tibat/ada			X	
Tímid/a	X			X
Xerraire		X		
Afortunat/ada		X	X	X
Comprensiu/iva		X		
Alegre/a				X
Trist/a	X			
Espantat/ada	X			
Atabalat/ada	X			
Feliç		X		
Indignat/ada	X			
Apenat/ada	X			
Preocupat/ada	X	X		
Irritat/ada	X			
Satisfet/a		X	X	
Sorprès/esa	X	X	X	X
Disgustat/ada	X			
Honrat/ada	X	X		

Els alumnes comencen a identificar i a interpretar el caràcter, els sentiments i les intencions dels personatges. Abans de completar la taula, és convenient que posin en comú, oralment entre tota la classe, la imatge que s'han fet dels personatges del conte i de les seves intencions i que, després, completin la taula.

Aquestes respostes són orientatives, ja que cada lector pot fer una interpretació diferent dels personatges en funció d'allò que consideri més rellevant de la història. Poden tenir trets característics diferents i, depenent de la importància que donem a cada característica i a la imatge que en tinguem, prioritzarem uns adjectius o uns altres.

- e. Per què creieu que els personatges dels quals tenim més informació són homes i que els que tenen un paper més secundari són dones?

Resposta orientativa. En el cas dels personatges masculins/femenins, es poden donar diverses interpretacions: perquè el protagonista és l'alter ego de Calders o perquè es fa el retrat d'una societat patriarcal (la providència actua sobre el destí dels homes i no de les dones, les dones "són triades", els caps de família són homes...).

- 12** Per grups, busqueu en quins fragments de la part del conte que heu llegit abans (activitat 10) es descriu el caràcter i els sentiments dels diferents personatges, escriviu el número del paràgraf (annex 3: *Coses de la Providència*) al costat de les paraules corresponents.

Heu de tenir en compte que poden haver-hi conceptes als quals no els correspongui cap paràgraf.

PART I	FRAGMENTS		PARÀGRAFS	
	Des de	Fins a	Des de	Fins a
Alegria Despreocupació Seguretat	Me'n recordo molt bé [...].	[...] perquè comptava que la Irene, la serventa vella que tenia cura de mi, m'obriria.	1	9
	—Apa, no cal que fingiu més. Ja sou aquí i us dono la benvinguda [...].	[...] Clara, filla meva, vine a veure qui ha vingut.	25	27
Desconcert Sorpresa Estupefacció Esverament	Vaig trucar, i sabeu qui va obrir-me? [...]	[...] Compartireu la nostra pobresa. Entreu.	10	19
	—Qui és la Clara?		24	
Persuasió Docilitat				
Molèstia Empipament Impaciència Indignació Irritació	Vaig entrar, i aleshores sí que no va quedar-me cap dubte: [...]	[...] no seguiré ni un moment més el fil de la vostra farsa.	20	21
Desolació Abatiment				
Malícia Desconfiança Sospita	El senyor va somriure amb malícia [...].	[...] heu ideat un truc per entrar aquí. Murri!	22	23
Indiferència				

PART II	FRAGMENTS		PARÀGRAFS	
	Des de	Fins a	Des de	Fins a
Alegria Despreocupació Seguretat	De la porta del menjador, el meu menjador, va sortir una noia [...].	[...] Aquí, el jove, és un pretendent de la Clara.	1	11
	—Doncs pareu atenció. [...]	[...] Vaig agafar el plec de rebuts, vaig mirar-los [...].	26	30
Desconcert Sorpresa Estupefacció Esverament	—Nooo! —van dir tots cinc alhora. [...]	[...] i aleshores va semblar-me que el món se'm feia petit sota els peus...	25	30
Persuasió Docilitat	Resoltament, portant l'assumpte en un terreny de violència, perdria jo [...].	[...] Oi que no us ho podrieu explicar?	23	24
Molèstia Empipament Impaciència Indignació Irritació	Va semblar-me que allò era sumament irritant [...].	[...] no seguiré ni un moment més el fil de la vostra farsa.	12	13
Desolació Abatiment	Aquestes paraules van causar la desolació de la família [...].	[...] —Ernest: aquest jove és boig.	14	17
Malícia Desconfiança Sospita	La noia també va voler dir-hi la seva [...].	[...] el passatempo no era del seu gust.	18	22
Indiferència				

PART III	FRAGMENTS		PARÀGRAFS	
	Des de	Fins a	Des de	Fins a
Alegria Despreocupació Seguretat	Cap al segon plat, la Clara es va animar [...]	[...] En el paper hi havia escrita la bonaventura d'un hom.	8	9
	Estigues amatent per a obrir quan la felicitat truqui a la teva porta.		13	
Desconcert Sorpresa Estupefacció Esverament	—Oh, ves! —respongué la Clara [...].	[...] Jo, d'això dels ocells endevinaires, en sé coses molt notables.	16	
Persuasió Docilitat	[...] El senyor Ernest, que era un bon home de cap a peus [...]	[...] si és que el jove es vol rentar les mans o el que sigui, ensenya-li el camí.	2	3
	I vaig llegir a cada cara un gest de reprovació [...].		7	
Molèstia Empipament Impaciència Indignació Irritació	—Quina lata! —exclamà un dels petits.		6	
	—Ja deus haver fet la beneiteria de tirar-hi! —interrompé la mare.		10	
	La senyora va mirar severament la Clara [...].	[...] Què pensarà aquest jove?	14	15
	El pare, amb posat de mal humor i dirigint-se a mi digué [...].	—Aquesta noia cada dia es torna més lirona...	17	18
Desolació Abatiment	Va venir-me un estrany cobriment de cor [...]	[...] i s'emparà de mi un profund abatiment	1	2
	Recordo que va passar una bona estona sense que tingués esma de badar boca [...].	On és la Irene —vaig preguntar amb un fil de veu.	4	5
Malícia Desconfiança Sospita				
Indiferència				

PART IV	FRAGMENTS		PARÀGRAFS	
	Des de	Fins a	Des de	Fins a
Alegria Despreocupació Seguretat	Li assegurarem ella i jo que no ens coneixíem de res.		6	
	Respongué la senyora per ell [...].	[...] em deia constantment que no tenia res.	9	12
	“- Jo no l’he encarregat pas [...].	[...] i no tinc intenció de portar-lo a cap més banda.	22	26
Desconcert Sorpresa Estupefacció Esverament	Jo vaig alçar-me. [...]	[...] Si no, em tornaré boig i no en parlarem més.	1	2
	—Què voleu dir? —vaig preguntar amb un cert esverament.		8	
	Sota aquell estat especial [...].	[...] en vaig comprar una barra gran.	14	
	La força aliena em feia seguir [...].	[...] que amb el temps havia d’èsser parenta meva.	18	
	Això fou tot. [...]	[...] dues o tres persones més que constituïen la resta de la família.	27	30
	La curta narració del senyor Ernest va anar seguida d’un curt silenci [...].	[...] em passa perquè m’he de casar amb la Clara?	31	32
Persuasió Docilitat	[...] Jo, com que acceptar la veritat em feia més por que aquella mentida [...].	[...] després de tot és una bona noia...	30	
	Va venir-me un estrany cobriment de cor [...].	[...] i s’emparà de mi un profund abatiment.	35	41
Molèstia Empipament Impaciència Indignació Irritació	“Ja hi torna” [...].	[...] per fer-me veure que obrava torçadament	3	
	Em contestà la mare,[...].	[...] no s’hi poden fer filigranes.	33	34
Desolació Abatiment				
Malícia Desconfiança Sospita	El senyor Ernest, però, va semblar que començava a veure el cas des d’un altre punt de vista [...].	[...] no us heu vist mai amb la Clara?	4	5
	[...] I aleshores l’home va agafar-se el mentó amb un gest de capficament [...].	[...] a veure si això serà cosa de la Providència.	6	7
	[...] El que va passar després ja us ho podeu imaginar [...].	[...] tots hi vingueren bé amb un posat de divertiment. [...]	30	
Indiferència	—Vol que la hi portem? —em preguntaren. [...]	[...] la qual cosa no immutava pas la meva indiferència.	15	17
	—Bon dia. Vinc a portar el gel. [...]	[...] va mostrar-se molt amable:	19	21

Aquest exercici, a banda d'aprofundir en el caràcter i sentiments dels personatges, els servirà per començar a localitzar-los aïlladament en el text i tenir en compte que, en funció d'allò que expressen, la lectura en veu alta tindrà una entonació i un ritme diferents. Si es vol, es pot demanar als alumnes que llegeixin en veu alta la classificació que han fet procurant que la lectura expressi els sentiments descrits.

13 A l'hora de dramatitzar-los, els textos de l'activitat anterior requereixen una entonació i un ritme de lectura diferent segons el caràcter dels personatges i els sentiments que s'expliquen o es deixen entreveure.

- Grup 1. Llegiu en veu alta les parts que denoten **desconcert** i **sorpresa** però com si estiguéssiu **molestos, empipats, impacients, indignats** o **irritats**.
- Grup 2. Llegiu en veu alta les parts que denoten **malícia, desconfiança** o **sospita** però com si estiguéssiu **alegres, despreocupats** o **segurs**.
- Grup 3. Llegiu en veu alta les parts que denoten **desolació** i **abatiment** però com si estiguéssiu **desconcertats, sorpresos** o **esverats**.
- Grup 4. Llegiu en veu alta les parts que denoten **indiferència** però com si fóssiu **persuasius, dòcils...**

L'objectiu d'aquesta activitat és que els alumnes canviïn de registre de veu, d'entonació i de ritme en funció del sentiment que expressen i comencin a interpretar, a dramatitzar la narració.

14 Perquè una lectura dramatitzada d'un text sigui correcta, heu de procurar:

- Pronunciar correctament les paraules. Per facilitar l'acompliment d'aquest punt, es pot demanar als alumnes que es fixin en un aspecte concret de l'articulació dels grups de sons a final de paraula, com per exemple, **st/sts** (exemple: Ernest/aquests –en aquest segon cas, amb l'emudiment de la primera S), **lls** (capgirells), **nt/nts** (exemple: punts), **nc** (exemple: entenc), **sc** (exemple: visc), **rd/rds** (exemple: verd/verds), **ps** (exemple: maldecaps), **ts** (exemple: clavats). No cal dir que el professorat haurà de consultar la forma proposada per a cada variant geogràfica de la llengua.³⁴
- Utilitzar el volum de la veu adequadament per comunicar el contingut del text.
- Adaptar la respiració a les frases que apareixen en el text.
- Utilitzar la puntuació per marcar l'entonació i les pauses de la lectura.

Aquesta és la transcripció del primer paràgraf del fragment del conte *Coses de la Providència* que apareix a l'activitat 1.

- Els grups de paraules que funcionen junts els hem assenyalat amb un [].
- Les pauses per respirar les hem assenyalades amb una /.

[A l'escala] [vaig palpar-me la butxaca de les claus,] / [amb l'instintiu gest quotidià.] / [I vaig comprovar que no les duïa.] / ["Les has oblidades en el vestit de cada dia",] [vaig dir-me sense patir-hi gens,] / [perquè comptava que la Irene,] / [la serventa vella que tenia cura de mi,] [m'obriria.] /

[Vaig trucar,] [i sabeu] [qui va obrir-me?] / [Em va obrir un senyor de mitja edat,] [amb patilles,] [embolicat amb una bata ratllada de blau i de blanc com la que jo usava.] / –[Dispenseu] [–vaig dir–.] / [Dec haver-me equivocat de pis.] / –[Aquí som al tercer pis,] [primera porta] [–respongué ell–.] / [Se us ofereix quelcom?]

³⁴ Podeu consultar: <http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000062/00000072.pdf> i <http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000062/00000073.pdf> [consulta setembre de 2013]

Torneu a escoltar el primer paràgraf de l'àudio [Coses de la Providència](#) i comproveu que els grups de paraules que funcionen junts i les pauses per respirar que hem assenyalat en la transcripció són les que fa el narrador.

L'objectiu d'aquesta activitat és que els alumnes aprenguin a gestionar el ritme, la respiració, les pauses, l'elocució, l'articulació i el manteniment de la veu al final de les frases.

Abans que els alumnes tornin a escoltar el primer paràgraf de l'àudio [Coses de la Providència](#), el professor explica, amb l'ajuda de l'exemple transcrit, com s'ha de llegir en veu alta, assenyalant les pauses en funció de les parts i del sentit del text, i donant totes les indicacions que calgui perquè els alumnes interioritzin les característiques d'una lectura dramatitzada:

- Normalment els grups rítmics vénen marcats per la puntuació, però també per l'estructura de la frase: grup nominal subjecte i grup verbal, complement de frase llarg.
- Cal respirar entre alguns grups rítmics en funció del sentit i de l'efecte que es vulgui obtenir, mai respirarem enmig d'un grup rítmic.
- Els finals de frase necessiten d'una entonació especial, normalment és descendent, però també ascendent a l'hora de crear efectes especials.
- Les pauses i els silencis assenyalen el pas d'una part del text a una altra.
- Els canvis d'entonació expressiva en els diàlegs o parts narratives són en funció dels personatges que parlen i segons el seu estat d'ànim.

15 Tenint en compte que:

- Normalment els grups de paraules que funcionen junts (grups rítmics) vénen marcats per la puntuació, però també per l'estructura de la frase (grup nominal subjecte / grup verbal / complement de frase llarg).
- Es pot respirar entre alguns grups rítmics en funció del sentit i de l'efecte que es vulgui obtenir, però mai no s'hauria de respirar enmig d'un grup rítmic.
- Els finals de frase necessiten una entonació especial, normalment és descendent, però també pot ser ascendent a l'hora de mostrar diferents formes d'expressió.
- Les pauses i els silencis assenyalen el pas d'una part del text a una altra.
- En funció dels personatges que parlen i del seu estat d'ànim, hi haurà canvis d'entonació expressiva en els diàlegs o parts narratives.

Per parelles, assenyalau els grups rítmics [] i les pauses per respirar / d'aquest paràgraf, feu-ne la lectura dramatitzada i completeu aquesta taula amb la valoració de la lectura del vostre company.

El tercer pis, primera porta, d'aquella escala era casa meva. Per tant, si en mi no hi havia error, el qui s'errava era el senyor de mitja edat. A més, mirant de cua d'ull, vaig veure que els mobles del rebedor eren els meus i que en el paper de l'empaperat era el que havia escollit jo mateix en una ocasió no llunyana.

	SÍ	NO
Lectura massa lenta		
Lectura massa ràpida		
Veu inaudible al final de les frases		
Accents i talls rítmics ben situats		
Entonació expressiva		
Respiració ben gestionada		
Ariculació incompleta (consonants a la fi de les paraules)		

[El tercer pis,] [primera porta,] [d'aquella escala] / [era casa meva.] / [Per tant,] / [si en mi no hi havia error,] [el qui s'errava era el senyor de mitja edat.] / [A més,] / [mirant de cua d'ull,] [vaig veure que els mobles del rebedor eren els meus] / [i que en el paper de l'empaperat era el que havia escollit jo mateix en una ocasió no llunyana.]

Es posen en comú les valoracions de la taula. Cal dirigir les aportacions cap a l'anàlisi de les tècniques vocals.

Aquest exercici serveix perquè comencin a assajar la part del conte que hauran de dramatitzar. La posada en comú servirà per tornar a revisar tots els aspectes que cal tenir en compte a l'hora de dramatitzar una lectura.

DRAMATITZEM UN CONTE DE PERE CALDERS

La realització de la tasca és el final del procés que han seguit els alumnes per a l'aprenentatge sobre la dramatització d'una lectura.

Si es vol, es pot deixar que els alumnes, en comptes d'enregistrar *Coses de la Providència*, triïn un d'aquests altres contes de Pere Calders per al programa de ràdio. Hauran de tenir en compte, però, que caldrà seguir totes les pautes que s'han donat en aquest apartat per poder fer una lectura dramatitzada correcta, incloent-hi el treball de comprensió lectora del text.

-Un gos és com un rei.

-L'arbre domèstic.

-Mig d'amagat.

Aquesta lectura dramatitzada forma part del programa de ràdio **Pere Calders, fets i paraules**, en el qual, com ja sabeu, hi haurà també una entrevista imaginària a Pere Calders i un informatiu a partir d'alguns dels seus contes breus.

Per tant, quan feu l'enregistrament de la lectura dramatitzada, heu de tenir en compte que forma part d'un programa més llarg.

Es tracta de fer la lectura dramatitzada de la part del conte *Coses de la Providència* que heu treballat per grups i així, al final, ajuntant totes les parts, podreu escoltar la lectura dramatitzada completa d'aquest conte. Heu de fer grups i repartir-vos les feines següents:

- Preparació de la lectura dramatitzada:
 - Repartiu-vos els personatges, les parts narratives, les dialogades i les acotacions.
 - Prepareu la lectura dramatitzada de la vostra part del text tenint en compte el que sabeu dels personatges (caràcter, sentiments, intencions...) i tot el que heu après sobre la lectura en veu alta d'un text narratiu (marcar les pauses, vetllar pel ritme, entonar de manera expressiva en funció del personatge que parla i del seu estat d'ànim...).
- Assaig de la lectura conjuntament, de manera que, d'acord amb l'ordre de la narració, cadascú llegeixi la part que li correspon.
- Edició de la lectura dramatitzada. Heu de pensar quins efectes de so i altres elements d'un programa de ràdio voleu incloure (sintonia, careta, falca, cops d'efecte...),³⁵ tenint en compte que, al final, s'hauran d'enregistrar conjuntament les parts de la lectura que ha preparat cada grup. Penseu també que heu de gravar una careta que serveixi per presentar la lectura dramatitzada i el grup-classe que l'ha enregistrat.
- Enregistrament de la lectura. Podeu utilitzar el programa *Audacity*.³⁶
- Escoltar la lectura del conte tot sencer i valorar l'audició d'acord amb la pauta que trobareu a continuació.

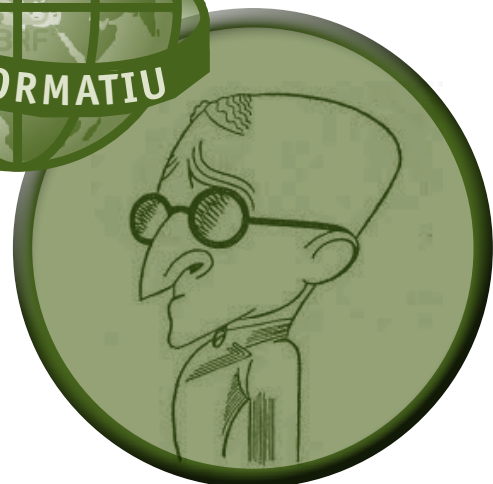
³⁵ Podeu trobar recursos sonors per completar la vostra entrevista a <http://www.xtec.cat/web/recursos/media/radio/biblioteca>. [consulta setembre de 2013].

³⁶ Podeu utilitzar el programa Audacity. Trobareu més informació sobre com fer un enregistrament a http://www.pcac-tual.com/articulo/zona_practica/paso_a_paso/4600/crea_podcast_cinco_minutos.html [consulta setembre de 2013].

	GRUP 1		GRUP 2		GRUP 3		GRUP 4		Observacions
	Correcte	Incorrecte	Correcte	Incorrecte	Correcte	Incorrecte	Correcte	Incorrecte	
Fluïdesa de la lectura									
Articulació de les paraules									
Separació dels grups rítmics									
Respiració									
Entonació per marcar el final de frase									
Pauses									
Entonació per expressar l'estat d'ànim dels personatges o el sentit de la narració									
Velocitat lectora									
Volum de veu									

4.5. BLOC 3: INFORMATIU PERE CALDERS

PRESENTACIÓ DE LA TASCA

Aquesta tasca consisteix en l'elaboració d'un noticiari per a la ràdio a partir de contes breus de Pere Calders.

Primer fareu activitats per aprendre com s'han de redactar les notícies i després, en grup, creareu l'informatiu.

OBJECTIUS DE LA TASCA

- Conèixer les característiques que ha de tenir un informatiu radiofònic.
- Aprendre a redactar notícies.
- Preparar i produir un informatiu radiofònic a partir de contes breus de Pere Calders.

VALORACIÓ DE LA TASCA

Al final, quan els vostres companys i companyes escoltin l'informatiu que heu fet, us avaluareu els uns als altres d'acord amb la taula que trobareu a la pàgina 88 (dossier dels alumnes p.58). Tot i que aquesta taula la tornareu a trobar al final d'aquest dossier, és important que la conegueu ara per saber els aspectes en els quals us heu de fixar per fer una bona feina i obtenir una bona valoració.

NOTÍCIA	SECCIÓ	INFORMACIÓ			COMPLEIX L'OBJECTIU D'INFORMAR?					
		clara	redundant	natural	què	qui	on	quan	com	per què
1										
2										
3										
4										
5										

RESUM DE LES ACTIVITATS		
APARTAT	ACTIVITAT	OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT
INFORMATIU RADIOFÒNIC Estructura i característiques dels informatius i notícies radiofòniques. Variants dialectals i models de llengua dels mitjans de comunicació	1. Audició dels titulars d'un informatiu radiofònic amb una pauta d'observació.	• Reconèixer les característiques dels informatius radiofònics.
	2. Audició dels titulars d'un informatiu radiofònic amb una pauta d'observació.	• Identificar les característiques textuais del noticiari radiofònic.
	3. Compleció d'una taula de doble entrada per relacionar les notícies d'un informatiu radiofònic amb la secció corresponent.	• Conèixer les seccions d'un informatiu radiofònic.
	4. Identificació de les persones que participen en un informatiu radiofònic i del model de llengua que fan servir.	• Reflexionar sobre l'ús de les variants de l'estàndard i dels registres en els mitjans de comunicació. • Valorar críticament la correcció lingüística en els mitjans de comunicació.
	5. Obtenció d'informació de l'audició d'una notícia a partir de preguntes.	• Identificar el contingut de les notícies.
	6. Identificació de les parts d'una notícia d'acord amb la tipologia textual.	• Conèixer l'estructura d'una notícia d'acord amb la tipologia textual.
	7. Obtenció d'informació d'un conte breu de Pere Calders a partir de preguntes.	• Identificar el contingut de les notícies i relacionar-lo amb els textos narratius.
	8. Elaboració del text d'una notícia a partir d'un conte breu de Pere Calders.	• Crear un text informatiu.
	9. Elaboració del text d'una notícia a partir d'un conte breu de Pere Calders i de preguntes de comprensió.	• Aplicar en l'elaboració d'un text informatiu els coneixements adquirits.
TASCA 3 Informatiu Pere Calders	<ul style="list-style-type: none"> • Producció i enregistrament d'un radionotícies basat en contes breus de Pere Calders. • Valoració de les notícies a partir d'una pauta d'observació. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aplicar en una tasca comunicativa els coneixements sobre els textos informatius radiofònics. • Valorar críticament la producció d'un informatiu.

ACTIVITATS

- 1 Escolteu la presentació de les notícies més importants del dia a l'[Informatiu Edició Matí](#) fins al minut 5 i 25 segons.

A continuació trobareu algunes de les característiques que ha de tenir un espai radiofònic. Valoreu de l'1 al 4 si l'informatiu que heu escoltat les compleix.

Respostes orientatives	- —————> +			
	1	2	3	4
L'explicació de les notícies ha de ser clara i senzilla .			X	
Hi ha informacions redundants , és a dir, que es repeteixen més d'una vegada.			X	
Les notícies han d'explicar els fets o esdeveniments que han succeït de la manera més objectiva possible i sense barrejar informació i opinió.		X		
El recurs més important en un noticiari és la paraula i no altres elements radiofònics (com la música o altres efectes sonors).				X
Les notícies han de contenir la següent informació: què, qui, on, quan, com i per què .			X	
Els locutors de ràdio han de saber controlar el to i la intensitat de la veu i les pauses d'una manera adequada per transmetre la informació d'una manera entenedora i agradable.		X		

Per parelles, compareu les vostres respostes. Després, entre tot el grup, comenteu quina és la valoració global que es pot fer d'aquest informatiu.

- 2 Torneu a escoltar el fragment de l'informatiu que apareix en l'activitat anterior i assenyaieu quines d'aquestes afirmacions són certes.

	CERT	FALS
Es diu dues vegades i de dues maneres diferents que el Celler de Can Roca ha estat declarat el millor restaurant del món. La locutora ho diu dues vegades: - El celler de Can Roca ha estat declarat el millor restaurant del món. - La cuina catalana torna a encapçalar el rànquing mundial.	X	
Es diu dues vegades que les retallades de la despesa pública poden arribar com a màxim al 2,1% del pressupost. Ho diu la locutora i ho repeteix el President Mas.	X	
Apareix una notícia sobre els tribunals de justícia relacionada amb el cas Urdangarín. Apareix una notícia sobre els tribunals de justícia relacionada amb el cas Pallerols.		X
Es diu una vegada que els sindicats estan preparant la jornada del Primer de Maig.	X	
Apareixen notícies sobre cinc països estrangers. Apareixen notícies sobre Alemanya, Itàlia i Holanda.		X
A la secció d'esports, apareixen notícies sobre futbol i bàsquet.	X	

- a) Sobre què es dona **informació de serveis**?
El trànsit i el temps.
- b) Quins idiomes s'hi poden sentir?
Català, anglès, castellà, italià i neerlandès.
- c) Els **talls de veu** són els fragments que recullen intervencions o declaracions dels protagonistes de les notícies. Quants talls de veu apareixen en aquest àudio?
Cinc (Germans Roca, Artur Mas, Mariano Rajoy, Enrico Letta, reina Beatriu d'Holanda).

L'objectiu d'aquesta activitat és presentar l'estructura de les notícies (locució, talls de veu, seccions...) que apareixen en un informatiu radiofònic, remarcant el fet que pot ser convenient en alguns casos aplicar el principi de redundància per fer arribar millor la informació als oients.

3 L'**Informatiu Edició Cap de Setmana** que escoltareu ara és d'un dissabte. Sentirem també la presentació de les notícies en **titulars** (05:54). Primer se sent la **caràtula** que presenta el programa i després s'enuncien les notícies en titulars, les quals s'ampliaran posteriorment durant l'informatiu.

- a) Numera de l'1 al 8 aquestes notícies d'acord amb l'ordre en què apareixen al noticiari.
b) Després completa la taula sobre el contingut de les notícies.

- 1 Dificultats per a l'aprovació dels pressupostos de la Generalitat.
- 5 Celebració del festival literari Món Llibre a Barcelona.
- 2 Convocatòria d'una jornada reivindicativa de la plataforma "Aigua és vida" a la Celler de Ter.
- 8 El temps.
- 4 Inauguració d'un espai natural de visualització de la fauna autòctona a la Vall d'Aran.
- 6 Informació esportiva (es presenten conjuntament els titulars de la informació sobre els partits de la jornada de la Lliga de futbol dels equips catalans de primera i segona divisió i sobre el Gran Premi de Fórmula 1 de la Xina).
- 3 Convocatòria d'acció de protesta de la plataforma "Salvem el territori" al Poal contra la planta de biomassa que es vol instal·lar a la zona.
- 7 El trànsit.

NOTÍCIA		1	2	3	4	5	6	7	8
ÀMBIT TERRITORIAL	Local	X	X	X	X	X	X	X	X
	Internacional								
SECCIONS	Esports						X		
	Economia	X			X				
	Política								
	Societat		X	X					
	Cultura					X			
	Ciència								
	El temps								X
	Informació viària							X	

4 Fixem-nos ara en un altre element important de la producció radiofònica: l'ús que es fa de la llengua.

Tindrem en compte la correcció fonètica i lingüística, i les diferents variants i registres de la llengua que poden utilitzar les persones que intervenen en els programes radiofònics.

Torneu a escoltar el noticiari de l'activitat anterior, completeu la taula i contesteu les preguntes que trobareu a continuació.

	Locutors professionals	Persones que participen habitualment en programes radiofònics	Persones que només apareixen en el programa perquè formen part de la notícia	Variant del català que utilitzen	
				Una d'occidental (nord-occidental, valencià)	Una d'oriental (septentrional, central, algueresa o insular)
Servei Català de Trànsit		X			X
Conseller d'Empresa de la Vall d'Aran			X	X	
Josep Capel	X				X
Coordinadora Món Llibre			X		X
Rosa Quitllet	X				X
Plataforma "Aigua és vida"			X		X
Informació meteoròleg		X			X
Plataforma "Salvem el territori"				X	
Careta d'entrada	X				X

- Digueu alguns dels trets característics propis de la variant occidental del català que apareixen en el fragment del noticiari que heu sentit.
Per exemple, "seua", absència de vocal neutra...

Es pot aprofitar aquesta activitat per parlar de les característiques pròpies de les diferents variants del català, pel que fa a la fonètica i a les diferències morfològiques, sintàctiques i a les de vocabulari. Un recurs útil és el vídeo [Compraré peres \(les variants dialectals de la llengua catalana\)](#) de l'EDU3.cat

- Segons aquesta observació i tenint en compte també els altres programes de ràdio que ja heu sentit, quina és la variant del català que té més presència en els mitjans de comunicació?
L'oriental, en concret la del català central.
Per què creieu que es produeix aquesta diferència?
Resposta orientativa. S'identifica, erròniament, l'estàndard dels mitjans de comunicació amb la variant que es parla a Barcelona (català central).
- Detecteu alguna incorrecció lingüística en les persones que participen en el programa

com a part de la notícia?

Per exemple, del portaveu de la plataforma Aigua és vida: “lo que”, “llògic”, ficar, “puesto”.

- Detecteu alguna incorrecció fonètica en els periodistes o en les persones que habitualment participen en programes radiofònics?

Per exemple, Josep Capel no pronuncia les s/z sonores [] (desena, visualització, físics...) ni la a/e neutra [].

Ara poseu en comú les vostres respostes i feu una llista de les característiques que hauria de tenir la llengua que es fa servir en els mitjans de comunicació.

A partir de l'anàlisi que han de fer els alumnes del programa de ràdio, es tracta d'elaborar una llista que serveixi d'orientació per definir el model de llengua que és propi dels mitjans de comunicació. Per exemple:

- Els locutors i les persones que participen habitualment en els programes de ràdio han de fer servir un català correcte i estàndard, també en els aspectes fonètics, la qual cosa no vol dir que s'hagi de fer servir la variant oriental amb preferència sobre l'occidental. L'Institut d'Estudis Catalans reconeix que el català té diverses formes per a l'estàndard, segons les variants geogràfiques. Tan estàndard és dir homes com *hòmens* (pronunciant aquesta segona *e* tancada).
- Es poden fer servir registres més o menys informals, en funció dels tipus de programes. Per exemple, es poden fer servir registres més informals en programes d'entreteniment que en programes informatius o documentals.
- Per a les persones que participen en un programa perquè formen part de la notícia o són persones a les quals se'ls demana la seva opinió sobre un determinat fet, la correcció lingüística no és tan important, el que interessa és recollir el seu punt de vista.
- El model de llengua ha de ser correcte però també natural i clar per facilitar la comunicació.
- ...

Es poden trobar més indicacions sobre el model de llengua en els mitjans de comunicació en la pàgina [Llibre d'estil](#) de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals.

L'objectiu d'aquesta activitat és sensibilitzar els alumnes sobre la importància de la correcció lingüística i el respecte a la diversitat lingüística com a elements importants no únicament a l'hora de produir un programa de ràdio, sinó en qualsevol altra situació en la qual intervingui la llengua oral.

5 Torneu a escoltar la notícia número 5 de l'àudio [Informatiu Edició cap de Setmana](#) (Festival Literari Món Llibre) i contesteu aquestes preguntes:

- Què passa? 9a. Edició del festival literari Món Llibre.
- A qui passa? L'organitza l'Institut de Cultura.
- On passa? Barcelona.
- Quan passa? Un cap de setmana.
- Com passa? Amb més d'un centenar d'activitats, amb la presència d'il·lustradors, autors, espectacles i tallers que acompanyen els llibres i en recomanen, com un Sant Jordi posat en escena.
- Per què passa? Per acostar els llibres i fomentar el gust per la lectura entre els més joves.

Perquè les notícies compleixin l'objectiu d'informar, han de respondre aquests interrogants: què, qui, on, quan, com i per què. Creieu que aquesta notícia compleix aquesta funció? Sí.

6 Les notícies normalment estan estructurades en forma de relat o narració i estan formades per tres parts diferenciades:

- **L'entrada** proporciona les dades clau del succés informatiu. Normalment a l'entrada de la notícia s'explica què ha passat, qui n'és el protagonista, on ha passat i quan.
- **El cos** desenvolupa les dades presentades a l'entrada i incorpora noves informacions (com i per què). Cal treballar de forma molt equilibrada la redundància de les dades bàsiques i l'aportació de les dades noves.
- **El tancament** és el resum final on es resumeixen les dades bàsiques de la informació per tal de fixar en l'oient el fet explicat.

Identifiquen en la notícia que heu sentit sobre el festival literari Món Llibre aquestes tres parts.

Entrada: la primera intervenció de la locutora.

Cos: intervenció de la convidada.

Tancament: no n'hi ha.

7 Aquest és un dels contes breus de Pere Calders, que es podria llegir com una notícia en el sentit que informa d'un fet que ha succeït.

Per tant, hi podríem distingir les parts d'una notícia:

Títular	LA PLANETA
Entrada	La tiradora de cartes (i també especialista en bola de cristall, segons els anuncis) va dir al client que treuria premi a la rifa.
Cos	Després de la fallada, el client va reclamar iradament perquè no havia tret. —Quin número teníeu? —va preguntar-li la fetillera. —Cap! —I doncs? Com volíeu treure? — Vós em va dir que tindria sort, i si la sort posa condicions, plego! A base de comprar números pot treure qualsevol!
Tancament	Tenia raó, era indiscutible, i la dama endevinadora va tornar-li els diners de la consulta. La qual cosa, si es considera bé, ja era una confirmació dels seus auguris.

■ Com ja sabeu, aquestes són les preguntes que defineixen una notícia. Comproveu quines podeu contestar a partir d'aquest conte de Pere Calders.

- Què passa? Una tiradora de cartes torna els diners que li havia pagat un client.
- A qui passa? A una tiradora de cartes i al seu client.
- On passa? No s'especifica.
- Quan passa? No s'especifica.
- Com passa? La tiradora de cartes diu al client que traurà premi a la rifa i el client no compra cap número i per això no treu premi.
- Per què passa? Perquè no s'havia complert la predicció que li havia fet.

■ Podem dir, doncs, que aquest conte explica una notícia?

Tot i que no es poden contestar totes les preguntes, sí que hi ha la informació de les que es poden considerar més importants.

En la primera part d'aquesta activitat, s'observa i s'explica quina és l'estructura del conte de Pere Calders en relació amb l'estructura d'una notícia. Després els alumnes contesten les preguntes i es corregeix l'activitat oralment entre tots.

8 Entre tots, transformarem aquest conte en una notícia, afegint el titular i les dades que no hi apareixen.

S'han de tenir en compte les característiques que han de tenir els textos de les notícies radiofòniques.

Resposta orientativa

Titular: Una tiradora de cartes torna els diners a un client perquè no l'ha encertat en el pronòstic.

A. El client d'una tiradora de cartes i especialista en bola de cristall de Cornellà va pronosticar a un dels seus clients que trauria premi a la loteria de Nadal, però, un cop celebrar el sorteig, el client (que s'ha volgut mantenir en l'anonimat) va comprovar que no li havia tocat res. Considerant que havia estat víctima d'una estafa, es va presentar a la consulta de la fetillera i li va reclamar iradament que li tornés els diners. La fetillera va voler saber quin número havia comprat l'home i ell va dir que cap. Si bé en un primer moment la fetillera va trobar sorprenent aquesta resposta, va haver d'admetre que l'home tenia raó quan va argumentar que ella li havia dit que tindria sort i que, si per tenir sort s'havia de comprar un número de loteria, no feia falta recórrer a cap endevinadora, perquè això ho podia fer qualsevol. Davant d'aquesta evidència, la fetillera li va tornar els diners de la consulta, per la qual cosa es pot considerar que realment ha tingut sort de trobar-se amb aquesta professional, ja que aquest és un fet molt poc habitual.

B. Ahir al vespre, alguns vilatans de Cornellà van viure un fet extraordinari: van veure com una tiradora de cartes tornava els diners que li havia pagat un client perquè no s'havia complert la predicció que li havia fet. La tiradora de cartes (i també especialista en bola de cristall, segons els anuncis) va dir al client que treuria premi a la rifa. Però després de l'incompliment del vaticini, el client va reclamar iradament que li tornés els diners perquè no havia tret. La fetillera li va preguntar quin número tenia i el client li va contestar que cap; la fetillera es va sorprendre i el va increpar preguntant-li com era possible que volgués guanyar sense comprar cap número, i el client li va contestar que ella li havia dit que tindria sort i que, si la sort posava condicions, plegava perquè a base de comprar números podia guanyar qualsevol. En aquest punt, l'endevinadora es va adonar que el client tenia raó, era indiscutible, i li va tornar els diners de la consulta, la qual cosa, si es considerava bé, era una confirmació dels auguris que li havia fet perquè realment havia tingut sort, havia recuperat els diners!

El professor llegeix el conte en veu alta i després, col·lectivament, es va elaborant el text de la notícia explicant que s'hi han afegit dades, que la informació s'ha de presentar de manera clara i senzilla, que pot haver-hi informació redundant, que no s'ha de barrejar opinió i informació... Es presenten dues modalitats:

A. Una transformació del text que s'acosta més al llenguatge radiofònic, és a dir, a la

manera com es redacten les notícies per al mitjà radiofònic.

B. Una transformació del text que el reconverteix en una notícia intentant seguir al màxim el text original.

9 Ara, per parelles, transformareu aquest altre conte de Pere Calders en una notícia.

Titular	BALANÇ
Entrada	Tot just quan estava a punt d'abastar la galleda, va fallar li una cama i caigué al pou.
Cos	Mentre queia, va passar-li allò tan conegut de veure d'un cop d'ull tota la seva vida. I la va trobar llisa, igual i monòtona (dit sigui entre nosaltres),
Tancament	de manera que s'empassà l'aigua d'ofegar-se amb una exemplar resignació.

Primer contesteu les preguntes que trobareu a continuació i després penseu què s'hi podria afegir perquè semblés més una notícia. Penseu que heu de redactar l'entradeta, el cos i el tancament de la notícia.

- Què passa? Un persona ha mort en caure a un pou.
- A qui passa? A una persona.
- On passa? No s'especifica.
- Quan passa? No s'especifica.
- Com passa? Li ha fallat una cama, ha caigut al pou i s'ha ofegat.
- Per què passa? Perquè no fa cap esforç per salvar-se, ja que en el moment que està a punt de morir s'adona que la seva vida no val res.

Després, transformeu el conte en una notícia, escrivint en aquest requadre el titular i el text que hàgiu acordat. Marqueu en el text que heu escrit quina part correspon a l'entradeta, quina al cos i quina al tancament (podeu subratllar cada part amb un color diferent).

Resposta oberta.

INFORMATIU PERE CALDERS

La realització de la tasca és el final del procés que han seguit els alumnes per a l'aprenentatge sobre l'elaboració d'una notícia radiofònica.

Per triar les 3 notícies que formaran part de l'informatiu radiofònic, es pot organitzar un concurs. Es demana als alumnes que llegeixin els contes que hauran transformat en format de notícia radiofònica i, amb l'ajuda de la pauta de valoració que apareix al final d'aquesta tasca, es trien conjuntament les notícies que tinguin una millor valoració, tenint en compte que han de ser de seccions diferents.

Per tal de crear una situació comunicativa real, seria convenient difondre el programa de ràdio que s'ha anat elaborant al llarg de les tres tasques mitjançant la pàgina web o blog de l'escola o, si és possible, emetre'l a través d'alguna emissora local.

Aquest informatiu radiofònic forma part d'un programa de ràdio en el qual, com ja sabeu, a més, hi haurà també una entrevista imaginària a Pere Calders i una lectura dramatitzada. Per tant, quan feu l'enregistrament de l'informatiu, heu de tenir en compte que forma part d'un programa més llarg.

Heu de seguir els passos següents:

- Redacció del text de les notícies. Consulteu l'annex 4 i, individualment, trieu un dels contes breus que hi apareixen i transformeu el text en una notícia radiofònica. Caldrà que tingueu en compte tot el que heu après sobre les notícies radiofòniques que hem treballat en aquest bloc d'activitats (característiques formals d'una notícia, estructura del contingut, manera de presentar la informació perquè sigui clara i interessant...).
- Assaig de l'informatiu. Assageu la lectura de la notícia tenint en compte el que heu après sobre com s'han de llegir les notícies d'un programa de ràdio.
- Edició de l'informatiu. Heu de pensar quins efectes de so i altres elements d'un programa de ràdio voleu incloure-hi (sintonia, careta, falca...).
- Participació en el concurs "**Les millors notícies radiofòniques**", que servirà per triar les notícies que formaran part del programa de ràdio **Pere Calders, fets i paraules**.
 - Escolteu les notícies dels vostres companys i valoreu l'audició d'acord amb la pauta que trobareu a continuació.
 - Voteu les tres notícies que us semblin més adequades per a formar part del programa de ràdio **Pere Calders, fets i paraules**. S'ha de procurar que les tres notícies seleccionades siguin de seccions diferents.
- Edició de les notícies seleccionades. Recordeu que heu de pensar quins efectes de so i altres elements d'un programa de ràdio voleu incloure.³⁷
- Enregistrament de les 3 notícies. Podeu utilitzar el programa *Audacity*.³⁸
- Escolteu les notícies dels vostres companys i valoreu l'audició d'acord amb la pauta que trobareu a continuació:

³⁷ Podeu trobar recursos sonors per completar la vostra entrevista a <http://www.xtec.cat/web/recursos/media/radio/biblioteca> [consulta juliol de 2013].

³⁸ Trobareu més informació sobre com fer un enregistrament a http://www.pactual.com/articulo/zona_practica/paso_a_paso/4600/crea_podcast_cinco_minutos.html [consulta juliol de 2013].

NOTÍCIA	SECCIÓ	INFORMACIÓ			COMPLEIX L'OBJECTIU D'INFORMAR?					
		clara	redundant	natural	què	qui	on	quan	com	per què
1										
2										
3										
4										
5										

Ara ja podeu muntar el programa **Pere Calders, fets i paraules** amb l'entrevista imaginària a Pere Calders, la dramatització del conte *Coses de la Providència* i l'informatiu radiofònic.

Per donar unitat al programa, haureu d'enregistrar un text de presentació del contingut i una cloenda per acomiadar-vos dels oients.

El podeu publicar a la pàgina de l'escola o podeu provar de demanar a l'emissora del barri o de la vostra localitat que l'emeti

- Aulet, Jaume (2003) “El retorn de l’exili. Pere Calders enmig del panorama literari dels anys seixanta”, dins *Pere Calders i el seu temps*. Publicacions de l’Abadia de Montserrat, p. 107-127.
- Barnils, R; Monzó, Q. i Vendrell, J. (1987): *El lloro, el moro, el mico i el senyor de Puerto Rico*. Llibres a l’abast, 222, Edicions 62.
- Bath, Amanda. (1987): *Pere, Calders: ideari i ficció*. La Butxaca.
- Busquets, Lluís (1982): “Pere Calders, contista, burleta i divertit” dins *Plomes catalanes contemporànies*.
- Calders, Pere (2007): *Tots els contes*. Edicions 62.
- Calders, Pere: “Pàgines de l’exili. Prats de Molló”, *Revista dels Catalans d’Amèrica*, núm. 2, novembre de 1939, p. 69-75.
- Calders, Pere i Triadú, Joan (2009): *Estimat amic. Cartes. Textos*. Publicacions de l’Abadia de Montserrat.
- Diversos autors (1996): *De Rusiñol a Monzó: humor i literatura*. Publicacions de l’Abadia de Montserrat.
- Diversos autors (2003): *Pere Calders i el seu temps*. Publicacions de l’Abadia de Montserrat.
- Diversos autors (2005): *Hablar en clase. Cómo trabajar la lengua oral en el centro escolar*. Graó.
- Dolz, Joaquim i Schneuwly, Bernard (2006): *Per a un ensenyament de l’oral: iniciació als gèneres formals a l’escola*. Publicacions de l’Abadia de Montserrat.
- Duran, Carmen (2009): *La palabra compartida: la competencia comunicativa en el aula*. Octaedro.
- Echevarría, Jana; Short, Deborah J. i Vogt, MaryEllen (2008): *Making content comprehensible for english learners*. The SIOP Model. Pearson, Allyn and Bacon.
- [Focdencenalls](#) Transcripció de l’entrevista signada per S.C.P i publicada a la revista *El Maresme*, núm. 190, novembre de 1981 [consulta juliol de 2013].
- [Fons Personal Pere Calders](#). UAB [consulta juliol de 2013].
- Generalitat de Catalunya, Departament d’Ensenyament (2012): [Competències bàsiques de l’àmbit lingüístic. Identificació i desplegament a l’educació secundària obligatòria](#) [consulta juliol de 2013].
- Gregori, Carme (2006): *Pere Calders: tòpics i subversions de la tradició fantàstica*. Publicacions de l’Abadia de Montserrat.
- Gregori, Carme (2012): “Una poètica irònica per a un segle desolat”, *L’Avenç*, núm. 382, setembre de 2012, p. 46-53.
- Institut d’Estudis Catalans. Secció Filològica (2009) [Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, I Fonètica](#)
- Institut d’Estudis Catalans. Secció Filològica (2009) [Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, II Morfologia](#)
- Pérez, Pilar i Zayas, Felipe (2007): *Competencia en comunicación lingüística*. Alianza Editorial.
- Pinyol, Joan (2012): [Cròniques de la veritat oculta. Pere Calders. Batxillerat, Dossier de l’alumnat](#). Generalitat de Catalunya, Departament d’Ensenyament [consulta juliol de 2013].

- Pinyol, Joan (2012): *Cròniques de la veritat oculta. Pere Calders. Batxillerat, Guia didàctica*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament [consulta juliol de 2013].
- Pons, Agustí (1998): *Pere Calders, veritat oculta*. Edicions 62.
- Sala, Toni (2012): "Pere Calders (lectura personal)", *L'Avenç*, núm. 382, setembre de 2012, p. 36-44.
- Torres, Estanislau (1973): *Els escriptors catalans parlen*. Nova Terra.

5.1.RECURSOS WEB

[consulta juliol 2013]

- Ateneu barcelonès. Associació d'escriptors en llengua catalana: [Informació Pere Calders](#).
- Catalunya Ràdio, 12 de febrer de 2013. [Les entrevistes del Catalunya al dia. Girona](#).
- Dòria, Elisabeth (2012) [Què en sabem, de Pere Calders?](#).
- Dòria, Elisabeth (2012) [Qui sóc?](#)
- Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament: [Què és l'entrevista periodística?](#)
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament: [Compraré peres. Les variants dialectals de la llengua catalana](#).
- Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament: [Avaluar per aprendre](#).
- Generalitat de Catalunya, Ajuntament de Barcelona: [Biografia de Pere Calders](#).
- Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament: [Llenguatge radiofònic](#).
- Generalitat de Catalunya, Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals: [Llibre d'estil](#).
- Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament: [Xtec ràdio](#).
- IEC, UAB i GELCC: [Imatges i paraules de Pere Calders](#)
- PCActual. 30 de juny de 2009: [Com fer un enregistrament](#).
- Serveis Informatius Ràdio 4 Catalunya. RNE. 30 d'abril de 2013: [Edició matí](#).
- Serveis Informatius Ràdio 4 Catalunya. RNE. 13 d'abril de 2013: [Edició cap de setmana](#).
- Solà, A. (2011) ISSUU: [Tutorial wallwisher](#).
- TV3 a la carta. Televisió de Catalunya. 21 de gener de 2010: [Identitats. Pere Calders](#).
- TV3 a la carta. Televisió de Catalunya. 15 de setembre de 2003: [L'home dibuixant](#).

ANNEXOS

ANNEX 1: BIOGRAFIA DE PERE CALDERS

Pere Calders va néixer el 29 de setembre de 1912 a Barcelona, fill únic del matrimoni format per Vicenç Caldés i Teresa Rusiñol. En el moment que Pere Calders va néixer, el seu pare era un escriptor força conegut i un catalanista militant però es guanyava la vida com a representant d'empreses fotogràfiques i de la indústria de la impressió gràfica.

Pere Calders sempre va considerar d'una gran importància per a la seva formació els anys que va passar a la prestigiosa escola Mossèn Cinto, on va començar a partir dels nou anys. Aquesta escola havia estat fundada el 1904 per un grup de pares que volien per als seus fills una escola catalanista, liberal i progressista.

Un dels aprenentatges que es considerava més important a l'escola Mossèn Cinto era el de la llengua catalana, que anava a càrrec del mestre i director del centre, Josep Parunella. De fet, la primera narració que va publicar Pere Calders, *El primer arlequí*, la va escriure quan tenia catorze anys per a un exercici de redacció. A part de Pere Calders, hi va haver molts altres alumnes del centre que van destacar en el camp de les lletres, com ara el seu amic i futur cunyat Avel·lí Artís-Gener (Tísner) i el filòleg Joan Coromines, un dels estudiosos de la llengua catalana més importants del segle xx.

Calders va assistir a l'escola Mossèn Cinto, fins que, a finals del curs 1924-1925, el règim de Primo de Rivera la va fer tancar. Soldats de l'exèrcit espanyol van entrar a l'escola i van expulsar els alumnes i els professors, abans d'ordenar-ne la clausura amb l'acusació que s'ensenyaven idees separatistes. La prova que van trobar per demostrar-ho van ser alguns mapes lingüístics d'Europa on es marcaven les terres de parla catalana amb un color diferent de la resta d'Espanya per indicar-ne el domini lingüístic i on, per tant, es mostrava Catalunya separada de la resta d'Espanya.

Tot i el tancament de l'escola, Calders, juntament amb alguns dels seus companys, va continuar fent classes de llengua amb el mestre Parunella fins al 1929.

Malgrat que ja de molt jove tenia clar que volia ser escriptor, era conscient que guanyar-se la vida escrivint era molt difícil, per la qual cosa va decidir aprendre un ofici. Amb aquest objectiu, va assistir a l'Escola de Belles Arts de Barcelona, la Llotja, entre els anys 1929 i 1934 per estudiar dibuix tècnic. En aquests anys, mentre estudiava, ja va començar a treballar com a dibuixant i grafista i també va fer les seves primeres col·laboracions periodístiques en publicacions catalanes.

Els anys de joventut de Pere Calders coincideixen amb un període de molta agitació política que va desembocar en la Guerra Civil. Calders es va implicar molt en la vida política i cultural d'aquests anys. Va militar a les joventuts d'Acció Catalana, es va afiliar al PSUC i es va fer membre del Sindicat de Dibuixants Professionals.

Abans i durant la Guerra Civil podem trobar els seus treballs com a escriptor i com a ninotaire a publicacions com el *Diario Mercantil*, el diari *Avui*, *La Rambla* o *L'Esquella de la Torratxa*, de la qual va ser director.

El 1935 es va casar amb Mercè Casals i l'any següent van tenir un fill, Joan, que va néixer el 31 de juliol, a penes uns dies després que comencés la Guerra Civil. A desgrat de tot, no va ser un mal any per a l'escriptor, ja que es van publicar el seus dos primers llibres, un recull de contes titulat *El primer arlequí* i la seva primera novel·la, *La Glòria del doctor Larén*. Les dues obres van tenir una bona acollida per part de la crítica.

Tot i que havia quedat exempt de fer el servei militar, l'estiu de 1937 es va allistar com a volun-

tari a l'exèrcit de la República. Va ser destinat a Terol, on va participar en accions militars però sempre en segona línia.

Pere Calders, com molts altres escriptors i intel·lectuals, havia lluitat per la República i per les idees catalanistes i d'esquerres. La victòria dels nacionals el va obligar, com a milers i milers de persones, a exiliar-se i deixar enrere tot el que havia estat la seva vida fins a llavors.

Un cop a França, va anar a parar al camp de concentració de Prats de Molló junt amb el seu amic Tísner i altres companys.

Pere Calders va arribar a Mèxic amb vaixell amb altres refugiats espanyols i catalans al juliol de 1939. Les seves úniques possessions eren una carpeta amb alguns dels seus contes i dibuixos i 33 francs. Portava també una carta de recomanació per al gran poeta Josep Carner, que el va ajudar comprant-li alguns dels seus contes i recomanant-lo a una editorial com a dibuixant comercial, feina amb la qual es va guanyar la vida a partir d'aquell moment i fins a la seva jubilació.

L'any 1943 es va divorciar de la seva primera dona i es va casar amb Rosa Artís-Gener, germana del seu gran amic des de la infantesa Avelí Artis-Gener (Tísner). D'aquest matrimoni va tenir tres fills.

A Mèxic vivia una nombrosa colònia de catalans exiliats arran de la Guerra Civil, els quals, en molts casos, formaven una comunitat que es relacionava molt poc amb la societat d'acollida.

Durant tots aquests anys a Mèxic, Calders va continuar escrivint en català i mai va voler, malgrat les ofertes que li van arribar, escriure en castellà. Al principi publicava en les revistes, de poca tirada, que impulsaven els catalans residents a Mèxic.

Més endavant, a partir de 1950, es van poder tornar a publicar alguns llibres en català a Catalunya, entre ells alguns que incloïen contes de Pere Calders. El 1954 va guanyar un premi literari molt important, el Víctor Català, amb el recull de contes *Cròniques de la veritat oculta*, que es va publicar el 1955. Tot i que actualment es considera una de les obres més importants de la literatura catalana del segle xx, en el seu moment no va ser gaire valorat i va passar força desapercebut.

Amb el pas dels anys, la família de Pere Calders havia aconseguit viure a Mèxic amb comoditat i sense privacions però, tot i això, en el pensament de la família sempre estava present l'anhel del retorn.

El 1962, finalment, gràcies a una oferta de treball a l'editorial Montaner i Simón de Barcelona, la família Calders torna a Barcelona.

De nou a Catalunya, Pere Calders va continuar treballant a l'editorial, fins que el 1977 es va jubilar i es va poder dedicar plenament a escriure. Tot i que en aquests anys segueix publicant llibres i articles i contes en revistes, Calders no es fa realment popular fins que l'any 1978 el grup de teatre Dagoll Dagom adapta alguns dels seus contes al teatre i l'obra que en va sortir, *Antaviana*, va ser un èxit clamorós de crítica i públic. A partir d'aquest moment, es converteix en una figura pública i reconeguda i obté, entre d'altres, el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (1986).

Pere Calders va morir a Barcelona el 1994 als 81 anys.

Per saber-ne més

Si voleu ampliar la informació sobre Pere Calders, ho podeu fer a les webs següents:

- <http://www.salescalderstisner.cat/autors/pere-calders/biografia>
- http://www.escriptors.cat/autors/caldersp/pagina.php?id_sec=491
- <http://www.iec.cat/perecalders/>

ANNEX 2: CARACTERÍSTIQUES DE L'OBRA DE PERE CALDERS ³⁹

Pere Calders va escriure sobretot articles, novel·les i contes i en tots aquests gèneres va triomfar. Però, sens dubte, allà on va brillar de manera destacada és com autor de contes. Ell mateix ens explica la raó d'aquesta preferència:

A mi el conte m'atreu molt perquè és el gènere que em permet més llibertat de tots els gèneres literaris. Una novel·la almenys ve condicionada per l'extensió. Jo he llegit moltes definicions del que és la novel·la; no n'hi ha cap que et doni una fórmula per fixar-la bé. Gairebé diria que és una novel·la quan una història ocupa un nombre de pàgines o de folis determinats; en canvi, el conte no. Quan has explicat el que vols explicar, pot ser que tingui quatre ratlles o que tingui quinze folis, però es nota immediatament si sobrepasses el que vols explicar per farcir-ho, o no hi arribes. En canvi, a la novel·la això queda més deixat.

(Josep M. Espinàs. *Identitats*. Converses a TV3. La Campana, 1985, p. 43 i 45)

Els contes de Calders han estat qualificats d'humorístics, irònics, fantasiosos i absurds. Hi narra fenòmens estranys i inexplicables, a partir dels quals es desencadena l'acció del conte. Els personatges accepten amb naturalitat aquests fets extraordinaris. Un exemple n'és el protagonista del conte *L'any de la meva gràcia*, que un dia descobreix que passant la mà per la cara d'unes nines, hi apareix pintat el rostre amb un realisme extraordinari i no només accepta aquest poder, sinó que fins i tot creu que el poder rebut és molt poca cosa i d'una escassa utilitat.

També trobem contes de Pere Calders en què apareixen personatges amb poders màgics o paranormals, tot i que l'acció se situï en entorns quotidians i en època contemporània. Es pot dir que en les seves històries es poden trobar en la realitat de cada dia senyals, presències, fantasmes... d'altres mons. En aquest sentit, és molt significatiu el títol d'un dels seus reculls de contes: *Cròniques de la veritat oculta*.

Però no tots els contes de Calders són fantasiosos. N'hi ha que no contenen elements fantàstics, però que fan dubtar el lector si els fets estan passant realment. Són narracions de to humorístic en les quals no hi ha coincidència entre el que ens explica el narrador i la realitat que se'ns descriu. Seria el cas de la narració *Invasió subtil*, on el narrador està plenament convençut que està dinant amb un japonès que es fa passar per català, tot i que aquesta interpretació contradiu completament el que ens explica el text. O a *Vinc per donar fe*, on el narrador diu que hi ha un vampir al poble i quan es troba la seva cosina inconscient al carrer, la mata creient que és una vampiressa, tot i que en el conte se'ns explica que era una dona que es desmaiava sovint, de manera que el lector es queda amb el dubte de si era vampiressa o no.

Pere Calders segueix la lògica de l'absurd, se situa en la ratlla que separa la lògica dels fets inexplicables. En alguns dels seus contes apareixen animals amb qualitats humanes o bé algun objecte adquireix atributs propis d'un animal. És el cas del conte *Raspall*, que explica com viuen la realitat uns pares i un nen que s'entesta a tractar un raspall com si fos un gos.

Els protagonistes dels seus contes sovint són homes normals i corrents, amb poca personalitat, tímids, mediocres, amb poca empenya, que es troben davant de situacions que no poden controlar, però que accepten amb resignació. Sovint, el protagonista és el narrador en primera persona.

Tot i que en els seus contes apareix la tragèdia, la mort i la guerra, el tractament irònic que en fa dóna a les seves històries un to lleuger i poc dramàtic. A més, observa les conductes humanes i en subratlla les contradiccions amb humor i ironia, donant a entendre el contrari del que diu.

³⁹ A partir de Viquipèdia (article de qualitat) i L'Avenc

En els seus contes, utilitza un llenguatge d'una gran riquesa lèxica però senzill, directe i entenedor. No diu res innecessari, explica coses molt serioses amb humor, barrejant, per exemple, el sentit figurat i el sentit literal de frases fetes, fent associacions entre conceptes que no tenen res a veure i contrastant idees. Parteix de l'ús habitual i quotidià de la llengua per després presentar contradiccions, dobles sentits i sentits metafòrics en els textos que ens permeten endevinar segones intencions en tot allò que narra.

Entre les seves obres hi ha les anomenades narracions mexicanes (5 contes i una novel·la curta), que presenten la seva visió de la societat mexicana a partir de la cultura indígena i del caràcter mexicà.

Tot i que no han tingut tanta difusió, Calders també va ser autor de novel·les, algunes molt ben valorades per la crítica, com ara *La Glòria del doctor Larén* (1936), *L'ombra de l'atzavara* (1964) i *Ronda naval sota la boira* (1966).

ANNEX 3: «COSES DE LA PROVIDÈNCIA»

I

1. Me'n recordo molt bé: feia dos anys que hom m'havia comunicat un augment de sou i era ben feliç, tan feliç que semblava mentida en una època com ara aquella.
2. Vaig llevar-me tard, i el primer gest de la jornada fou obrir de bat a bat la finestra de la meva cambra i donar una ullada al món, amb el profund convenciment que jo el dominava una mica i el judici clar que, tal com era, estava bé.
3. Em vaig posar la meva millor roba i em plau de dir que feia goig, emparant-me en el fet que en el temps que som la gent no estima la modèstia fingida. Pot afirmar-se que aquell dia estrenava bigoti, perquè després de la darrera afaitada havia pres forma i lluïa amb personalitat.
4. No caldria dir-ho, però val més deixar les coses ben establertes: feia un matí de sol i ens trobàvem poc més o menys en plena primavera. El carrer va guanyar amb la presència meva, i més d'una noia, en passar a prop meu, es girava per mirar-me el bigoti d'esquitllentes.
5. Em sentia poderós, clarivident, entenia una colla de coses que sempre havia trobat obscures i em sembla que, si és que els reis i els emperadors es veuen assistits d'un estat de gràcia especial en la comesa de llur ofici, deu ésser un estat com el que aquell diumenge m'embellia la vida.
6. Sóc minucios en la descripció d'un moment espiritual tan notable perquè la gent es faci ben bé càrrec que jo no tenia cap preocupació, que em sentia ben normal a la meua manera i que res no feia preveure que m'hagués de passar la cosa realment extraordinària que va passar-me després. La vida fa capgirells quan hom els espera menys, i això, per més que la filosofia ens ho vulgui fer entendre, ens sorprèn sempre.
7. No tenia pas ganes de perdre l'aire lliure aquell dia. Necessitava la tebior del sol i poder clavar els ulls ben lluny i veure força gent i coses animades. Vaig anar-me'n cap al Parc, a passejar la meua glòria; és gairebé segur que encomanava als altres el meu engrescament, perquè les persones que em voltaven somreïen, sense saber bé què els passava.
8. Fou un bon matí des de tots els punts de vista, que com moltes coses bones va passar de pressa. Las de veure flors i claror de dia, content d'haver fet passador el captiveri d'alguna fera donant-li les llepolies que el cos li demanava, va arribar-me l'hora de dinar, i ni massa lent ni massa cuitós vaig anar-me'n cap a casa.
9. A l'escala vaig palpar-me la butxaca de les claus, amb l'instintiu gest quotidià. I vaig comprovar que no les duïa. "Les has oblidades en el vestit de cada dia", vaig dir-me sense patir-hi gens, perquè comptava que la Irene, la serventa vella que tenia cura de mi, m'obriria.
10. Vaig trucar, i sabeu qui va obrir-me? Em va obrir un senyor de mitja edat, amb patilles, embolicat amb una bata ratllada de blau i de blanc com la que jo usava.
11. —Dispenseu —vaig dir—. Dec haver-me equivocat de pis.
12. —Aquí som al tercer pis, primera porta —respongué ell—. Se us ofereix quelcom?
13. El tercer pis, primera porta, d'aquella escala era casa meua. Per tant, si en mi no hi havia error, el qui s'errava era el senyor de mitja edat. A més, mirant de cua d'ull, vaig veure que els mobles del rebedor eren els meus i que el paper de l'empaperat era el que havia escollit jo mateix en una ocasió no llunyana.
14. Vaig adoptar un posat sever:
15. —Què hi feu, a "casa meua"? Que sou parent de la Irene potser?
16. L'home va sorprendre's i em contestà amb bonhomia:
17. —No us entenc de res. D'Irene, no en conec cap, i, pel que fa referència a aquesta casa, demà passat farà sis anys que hi visc. Us prego que no feu bromes, perquè a vegades no les sé comprendre. En què us puc servir?

18. —Oh, mireu, venia a dinar —vaig dir-li realment desarmat pel seu aire sincer—. Si no puc quedar-me aquí, us asseguro que no sé on anar.
19. —Mai no he desatès cap foraster que truqui a la meva porta en so de pau. Compartireu la nostra pobresa. Entreu.
20. Vaig entrar, i aleshores sí que no va quedar-me cap dubte:
21. —Bé, vaja: prou. Això és casa meva i no seguiré ni un moment més el fil de la vostra farsa.
22. El senyor va somriure amb malícia, va donar-me un copet a l'espatlla i em digué:
23. —Ja ho començo a entendre: vós sou dels plagues que festegen amb la Clara i heu ideat un truc per entrar aquí. Murri!
24. —Qui és la Clara?
25. —Apa, no cal que fingiu més. Ja sou aquí i us dono la benvinguda.
26. I alçant la veu afegí:
27. —Clara, filla meva, vine a veure qui ha vingut.

II

1. De la porta del menjador, el meu menjador, va sortir una noia que donava bo de veure. L'home de la bata ratllada jugava el seu paper donant a entendre que sabia fer-se càrrec de les coses i que, posat a fer, no li costava pas seguir una plasenteria de joventut. Allargà les mans a la noia i va preguntar-li:
2. —Coneixes aquest minyó?
3. Vaig veure que la senyoreta es fixava de seguida en el meu bigoti i que, poc o molt, li plaïa.
4. —No, papà, no l'he vist mai.
5. Mentre ho deïa em va fer una rialleta, amb la intenció d'enamorar-me, i a mi, de moment, no se'm va ocórrer altra cosa que tapar-me el bigoti amb el palmell de la mà.
6. El senyor cada vegada es divertia més.
7. —Anem, anem. No cal que ho allargueu més. No és pas cap delictes que els joves tractin de veure's. Jo, per la meva banda, ja hi vinc bé.
8. En aquell moment va presentar-se una dama grossa, procedent de la cuina, seguida de prop per dues criatures d'edat i sexe indefinits. La senyora va acostar-se amb un aire jovial, eixugant-se les mans amb un davantal de feinejar.
9. —La meva muller —digué l'home— i els altres dos fills meus. Són un parell de galifardeus.
10. I, adreçant-se d'una manera especial a la seva dona, afegí:
11. —Aquí, el jove, és un pretendent de la Clara.
12. Va semblar-me que allò era sumament irritant i que si no feia prevaler de seguida els meus furs de propietari potser no hi seria a temps.
13. —Ni un moment més de comèdia! —vaig dir cridant—. Si no em dieu on és la Irene i per què us heu instal·lat a casa meva, avisaré la policia!
14. Aquestes paraules van causar la desolació de la família. El qui feia de cap de casa digué:
15. —Quina mena d'entestament més particular!
16. I la senyora, amb veu prou alta perquè la sentíssim tots, va dir al seu marit:
17. —Ernest: aquest jove és boig.
18. La noia també va voler dir-hi la seva:
19. —Mamà, potser es tracta d'un anunci.
20. Un dels dos fills petits, en un to de veu que denotava el cansament de la vida moderna, afegí:
21. —Deu ésser una d'aquestes endevinalles americanes que agraden tant a segons quina mena de gent...
22. Va dir "segons quina mena de gent" donant a entendre que, pel que feia a ell, el passatempo no era del seu gust.

23. Resoltament, portant l'assumpte en un terreny de violència, perdria jo. Ho vaig veure de seguida i em vaig disposar a ésser persuasiu, per tal de guanyar-los a les bones.
24. —Mireu: jo us sóc un desconegut; segons vosaltres és la primera vegada que poso els peus en aquesta casa. Ara bé, com us explicaríeu que jo conegués la disposició de cada cambra i els mobles que contenen, i el que hi ha a cada moble? Oi que no us ho podríeu explicar?
25. —Nooo! —van dir tots cinc alhora.
26. —Doncs pareu atenció. Aquesta porta tancada és la que dóna a la sala de visites. La del costat és la del menjador. Aquella d'allà correspon a un dormitori i a l'esquerra hi ha la del despatx. A la taula del despatx, en el segon calaix començant a comptar per dalt, hi ha els rebuts de lloguer a nom meu...
27. —No —interrompé el senyor—, no són a nom vostre. Estan fets a nom meu.
28. —Mirem-ho! —vaig dir triomfalment.
29. Vam córrer tots cap al despatx, jo presidint el grup, i vaig obrir el calaix amb l'ànim tranquil, segur que aquella vegada sí que justícia seria feta.
30. Vaig agafar el plec de rebuts, vaig mirar-los i aleshores va semblar-me que el món se'm feia petit sota els peus. Perquè heu de saber que anaven a nom d'un tal Ernest de la Ferreria, que era, ja us ho podeu pensar, el senyor de la mitja edat.

III

1. Va venir-me un estrany cobriment de cor, que m'obligà a recolzar-me damunt la taula, i mig d'esma, en passejar l'esguard per les parets d'aquella cambra, vaig constatar que els marcs dels quadres eren els mateixos que jo ja coneixia, però en comptes dels meus retrats de família contenien fotografies de personatges que, ara l'un, ara l'altre, s'assemblaven a la senyora grossa o al senyor Ernest. No hi havia dubte que un alè d'estrangeria passava per damunt de cada una de les meves coses i les feia forasteres.
2. La voluntat m'abandonà i s'emparà de mi un profund abatiment. El senyor Ernest, que era un bon home de cap a peus, com vaig tenir ocasió de comprovar més tard, va compadir-se de mi i, amb un aire amistós, digué:
3. —Au, au! No cal que fem durar més "això". Anem cap a dinar, que ja és hora. Clara: si és que el jove es vol rentar les mans o el que sigui, ensenya-li el camí.
4. Recordo que va passar una bona estona sense que tingués esma de badar boca. A taula, on vaig sentir-me conduït per mans amigues, el vapor del primer plat va deixondir-me:
5. —On és la Irene? —vaig preguntar amb un fil de veu.
6. —Quina lata! —exclamà un dels petits.
7. I vaig llegir a cada cara un gest de reprovació tan expressiu que, sense insistir, vaig posar-me a menjar escudella, amb la vista baixa i sense gana.
8. Cap al segon plat, la Clara es va animar, sol·licità l'atenció dels presents i digué:
9. —Em feia vergonya explicar-ho, però ara veig que no me'n sabré estar. Aquest matí, en sortir de missa, m'ha cridat l'atenció un gran cercle de gent que voltava un home que duia una gàbia amb un ocell a dins. Pagant deu cèntims, l'ocell sortia a fora i t'allargava un paper amb el bec. En el paper hi havia escrita la bonaventura d'un hom.
10. —Ja deus haver fet la beneiteria de tirar-hi! —interrompé la mare.
11. —Sí, hi he tirat, i sabeu què deia la meva planeta?
12. Ningú no va fer acció d'interessar-s'hi gaire, però ella no s'hi amoïnà pas. Va treure's un petit paper groc de la butxaca i llegí:
13. —"L'amor et volta. El príncep dels teus somnis es presentarà d'una manera inesperada. Estigues amatent per a obrir quan la felicitat truqui a la teva porta".
14. La senyora va mirar severament la Clara i en un to de reny li preguntà:
15. —Filla meva, que has perdut el seny? Què vols insinuar amb això? Què pensarà aquest jove?

16. —Oh, ves! —respongué la Clara—. No deu haver vingut pas perquè sí, ell. Una força o altra deu haver guiat els seus passos fins aquí... Jo, d'això dels ocells endevinaires, en sé coses molt notables.
17. El pare, amb posat de mal humor i dirigint-se a mi digué:
18. —Aquesta noia cada dia es torna més lirona...

IV

1. Jo vaig alçar-me.
2. —Senyores i senyors: sóc víctima d'una monstruosa maquinació. Si és una broma, confesso que no puc seguir. Si no ho és, tampoc. No entenc res de tot això; si vosaltres ho enteneu i m'ho voleu explicar, me'n recordaré tota la vida. Si no, em tornaré boig i no en parlarem més.
3. «Ja hi torna», murmuraren tres o quatre veus plegades. I tot d'ulls se'm clavaren a la cara per fer-me veure que obrava torçadament.
4. El senyor Ernest, però, va semblar que començava a veure el cas des d'un altre punt de vista:
5. —Escolteu: que és de debò que no us heu vist mai amb la Clara?
6. Li asseguràrem ella i jo que no ens coneixíem de res. I aleshores l'home va agafar-se el mentó amb un gest de capficament.
7. —A veure, a veure si això serà cosa de la Providència...
8. —Què voleu dir? —vaig preguntar amb un cert esverament.
9. Respongué la senyora per ell:
10. —Oh, és que a la nostra família hi ha precedents, sabeu? L'Ernest i jo ens coneguèrem d'una manera semblant. Heu de pensar i entendre que, un matí, el qui havia d'ésser el meu marit...
11. —Psit! Ja ho explicaré jo, que ho sé explicar millor. Doncs vet aquí que un dia de festa, quan jo feia poc que havia celebrat els trenta anys, vaig sortir de casa amb la intenció de visitar l'aquàrium. En aquella època estava lliure de maldecaps i em sentia tan feliç com el qui més ho fos dels meus contemporanis. Tenia algun diner, feia el que em venia de gust i, per dir-ho com el vulgus, no hi havia pas qui m'empatés la basa.
12. »Vaig sortir de casa tot mudat, amb l'escalforeta interior que em feia veure totes les coses pel costat amable i em passava allò que, sense que cap perill m'amenacés, em deia constantment que no tenia res.
13. »Sempre que hi penso m'adono que res no feia suposar que m'hagués de passar el que va passar-me després. Perquè de cop i volta, sortint de veure els peixos, vaig sentir que la meua voluntat sofria una transformació i es subjectava a uns impulsos que no eren pas dictats per l'enteniment que m'era propi.
14. »Sota aquell estat especial, que em feia seguir com si una mà poderosa m'empenyés pel clatell, vaig fer unes quantes coses fora d'ús i raó. Vaig entrar en una botiga on venien gel i en vaig comprar una barra gran.
15. »—Vol que la hi portem? —em preguntaren.
16. »—No, no —vaig respondre—. Me l'emportaré jo mateix.
17. »I davant l'estupefacció d'aquella gent vaig sortir amb la barra al coll, que regalimava aigua i m'anava mullant el vestit, la qual cosa no immutava pas la meua indiferència.
18. »La força aliena em feia seguir un itinerari que m'era estrany. Tenia clavats a la memòria el nom d'un carrer i el número d'una casa on no vivia cap parent ni cap conegut meu. Però jo m'hi dirigia amb una dèria singular, aferrant la barra, que se m'esmunyia de les mans com un peix viu. En arribar a l'adreça que em ballava pel cap en forma d'imatge il·lusòria, vaig trucar a la porta del pis que em va semblar i m'obrí una senyora que amb el temps havia d'ésser parenta meua.
19. »—Bon dia. Vinc a portar el gel.

20. »Ho vaig dir en el mateix to de veu que hauria usat un obrer del ram, un ram que, cal dir-ho, mai no havia tingut res a veure amb les meves activitats.
21. »La senyora va mostrar-se molt amable:
22. »—Jo no l’he encarregat pas. Potser ha estat la meva filla. —I a part, cridant afegí:— Dolors: que has encarregat gel?
23. »Des de les habitacions interiors va sortir una veu que em robà el cor de seguida, i immediatament es presentà una noia que era, amb una precisió sorprenent, del tipus que em plaïa a mi.
24. »—No, mamà. Jo no l’he comprat. Aquest jove es deu haver equivocat de pis.
25. »Mentre ho deïa va mirar-me manyagement i em somrigué. Mai ningú no m’havia somrigut d’una manera tan grata, i allò em va donar forces per a sostenir amb fermesa el meu punt de vista.
26. »—Aquest gel és per a aquí, i no tinc intenció de portar-lo a cap més banda...
27. »Això fou tot. En aquell moment precís, la rara força que m’havia conduït fins allí m’abandonà i va retornar-me la meva voluntat, feble, esverada, conscient que em trobava en una situació falsa. La barra de gel se m’escapà dels dits, i lliscà per terra, arribà fins als graons i caigué escales avall feta bocins.
28. »—Dispenseu —vaig dir a les dues dames—. El que em passa és molt gros. Em sembla que em trobo malament.
29. »Sentia que el rostre m’anava canviant de color, alternant el groc real amb el vermell intens. Les dues senyores es compadiren de mi i em donaren assistència.
30. »Va sortir el pare i dues o tres persones més que constituïen la resta de la família. El que va passar després, ja us ho podeu imaginar; el pare m’acusà picardiosament d’haver planejat aquella intriga per veure la seva filla, i tots hi vingueren bé amb un posat de divertiment. Jo, com que acceptar la veritat em feia més por que aquella mentida, no vaig tenir esma de treure’ls la il·lusió. I aquí em teniu casat amb la Dolors, que després de tot és una bona noia...»
31. La curta narració del senyor Ernest va anar seguida d’un general silenci, que aprofitarem per a meditar com sovint el destí juga amb nosaltres per posar-nos damunt el camí que ens escau. Jo vaig ésser el primer de reaccionar:
32. —Així voleu dir que tot això que m’està passant em passa perquè m’he de casar amb la Clara?
33. Em contestà la mare, amb una espurna d’agressivitat a la veu:
34. —Vós mateix, jove. Amb el destí, no s’hi poden fer filigranes.
35. Qui consideri fredament el meu cas convindrà amb mi que la Providència no em deixava gaires alternatives per a triar. A més, un home és feble i si la trampa sobrenatural que li paren li parla als sentits, és molt difícil que se’n surti. La Clara era bonica i jo era jove i la primavera m’enardia.
36. Aleshores, pròxim a cedir, és quan el senyor Ernest va donar-me proves de la seva lleialtat. Em cridà a part en el seu despatx i, un cop sols, em digué:
37. —Mireu jove: si no us ve realment de gust, no us hi caseu, amb la Clara. Deixeu-la estar, la Providència. Jo, sotmetent-m’hi, em vaig ben lluir...!
38. —Vós rai! —vaig respondre—. Vós dient que us havíeu equivocat de pis i tornant cap a casa vostra us en sortíeu. Però jo, ja em direu què he de fer. A mi hom me l’ha feta més grossa, m’ha subjectat més fortament les brides i no me’n podré escapar. Perquè amb tot el respecte degut als vostres drets insisteixo que aquí, fins fa poques hores, era casa meva.
39. Em va estrènyer el braç i em mirà amb una mirada trista, una mirada que volia dir que comprenia el meu cas.
40. L’afer va seguir el seu curs, inexorablement. Fa anys que sóc casat amb la Clara i no m’ha anat ni millor ni pitjor del que acostumen a anar aquestes coses. Però m’ha quedat un raurau, quelcom que la consciència em retreu sovint i em roba hores de dormir. Perquè està bé

que la Providència munti aquests escenaris espectaculars perquè anem allí on hàgim d'anar, però d'això a escombrar altres persones perquè nosaltres puguem fer via...! A vegades, a la nit, em desperto i penso:

41. «Que se'n devia fer, de la pobra Irene?»

ANNEX 3 BIS: SOLUCIONARI «COSES DE LA PROVIDÈNCIA»

I

1. Me'n recordo molt bé: feia dos anys que hom m'havia comunicat un augment de sou i era ben feliç, tan feliç que semblava mentida en una època com ara aquella.
2. Vaig llevar-me tard, i el primer gest de la jornada fou obrir de bat a bat la finestra de la meva cambra i donar una ullada al món, amb el profund convenciment que jo el dominava una mica i el judici clar que, tal com era, estava bé.
3. Em vaig posar la meva millor roba i em plau de dir que feia goig, emparant-me en el fet que en el temps que som la gent no estima la modèstia fingida. Pot afirmar-se que aquell dia estrenava bigoti, perquè després de la darrera afaitada havia pres forma i lluïa amb personalitat.
4. No caldria dir-ho, però val més deixar les coses ben establertes: feia un matí de sol i ens trobàvem poc més o menys en plena primavera. El carrer va guanyar amb la presència meva, i més d'una noia, en passar a prop meu, es girava per mirar-me el bigoti d'esquitllentes.
5. Em sentia poderós, clarivident, entenent una colla de coses que sempre havia trobat obscures i em sembla que, si és que els reis i els emperadors es veuen assistits d'un estat de gràcia especial en la comesa de llur ofici, deu ésser un estat com el que aquell diumenge m'embellia la vida.
6. Sóc minuciós en la descripció d'un moment espiritual tan notable perquè la gent es faci ben bé càrrec que jo no tenia cap preocupació, que em sentia ben normal a la meua manera i que res no feia preveure que m'hagués de passar la cosa realment extraordinària que va passar-me després. La vida fa capgirells quan hom els espera menys, i això, per més que la filosofia ens ho vulgui fer entendre, ens sorprèn sempre.
7. No tenia pas ganes de perdre l'aire lliure aquell dia. Necessitava la tebior del sol i poder clavar els ulls ben lluny i veure força gent i coses animades. Vaig anar-me'n cap al Parc, a passejar la meua glòria; és gairebé segur que encomanava als altres el meu engrescament, perquè les persones que em voltaven somreïen, sense saber bé què els passava.
8. Fou un bon matí des de tots els punts de vista, que com moltes coses bones va passar de pressa. Les de veure flors i claror de dia, content d'haver fet passador el captiveri d'alguna fera donant-li les llepolies que el cos li demanava, va arribar-me l'hora de dinar, i ni massa lent ni massa cuitós vaig anar-me'n cap a casa.
9. A l'escala vaig palpar-me la butxaca de les claus, amb l'instintiu gest quotidià. I vaig comprovar que no les duïa. "Les has oblidades en el vestit de cada dia", vaig dir-me sense patir-hi gens, perquè comptava que la Irene, la serventa vella que tenia cura de mi, m'obriria.
10. Vaig trucar, i sabeu qui va obrir-me? Em va obrir un senyor de mitja edat, amb patilles, embolicat amb una bata ratllada de blau i de blanc com la que jo usava.
11. —Dispenseu —vaig dir—. Dec haver-me equivocat de pis.
12. —Aquí som al tercer pis, primera porta —respongué ell—. Se us ofereix quelcom?
13. El tercer pis, primera porta, d'aquella escala era casa meua. Per tant, si en mi no hi havia error, el qui s'errava era el senyor de mitja edat. A més, mirant de cua d'ull, vaig veure que els mobles del rebedor eren els meus i que el paper de l'empaperat era el que havia escollit jo mateix en una ocasió no llunyana.
14. Vaig adoptar un posat sever:
15. —Què hi feu, a "casa meua"? Que sou parent de la Irene potser?
16. L'home va sorprendre's i em contestà amb bonhomia:
17. —No us entenc de res. D'Irene, no en conec cap, i, pel que fa referència a aquesta casa, demà passat farà sis anys que hi visc. Us prego que no feu bromes, perquè a vegades no les sé comprendre. En què us puc servir?

18. —Oh, mireu, venia a dinar —vaig dir-li realment desarmat pel seu aire sincer—. Si no puc quedar-me aquí, us asseguro que no sé on anar.
19. —Mai no he desatès cap foraster que truqui a la meva porta en so de pau. Compartireu la nostra pobresa. Entreu.
20. Vaig entrar, i aleshores sí que no va quedar-me cap dubte:
21. —Bé, vaja: prou. Això és casa meva i no seguiré ni un moment més el fil de la vostra farsa.
22. El senyor va somriure amb malícia, va donar-me un copet a l'espatlla i em digué:
23. —Ja ho començo a entendre: vós sou dels plagues que festegen amb la Clara i heu ideat un truc per entrar aquí. Murri!
24. —Qui és la Clara?
25. —Apa, no cal que fingiu més. Ja sou aquí i us dono la benvinguda.
26. I alçant la veu afegí:
27. —Clara, filla meva, vine a veure qui ha vingut.

II

1. De la porta del menjador, el meu menjador, va sortir una noia que donava bo de veure. L'home de la bata ratllada jugava el seu paper donant a entendre que sabia fer-se càrrec de les coses i que, posat a fer, no li costava pas seguir una plaseria de joventut. Allargà les mans a la noia i va preguntar-li:
2. —Coneixes aquest minyó?
3. Vaig veure que la senyoreta es fixava de seguida en el meu bigoti i que, poc o molt, li plaïa.
4. —No, papà, no l'he vist mai.
5. Mentre ho deia em va fer una rialleta, amb la intenció d' enamorar-me, i a mi, de moment, no se'm va ocórrer altra cosa que tapar-me el bigoti amb el palmell de la mà.
6. El senyor cada vegada es divertia més.
7. —Anem, anem. No cal que ho allargueu més. No és pas cap delictes que els joves tractin de veure's. Jo, per la meva banda, ja hi vinc bé.
8. En aquell moment va presentar-se una dama grossa, procedent de la cuina, seguida de prop per dues criatures d'edat i sexe indefinits. La senyora va acostar-se amb un aire jovial, eixugant-se les mans amb un davantal de feinejar.
9. —La meva muller —digué l'home— i els altres dos fills meus. Són un parell de galifardeus.
10. I, adreçant-se d'una manera especial a la seva dona, afegí:
11. —Aquí, el jove, és un pretendent de la Clara.
12. Va semblar-me que allò era sumament irritant i que si no feia prevaler de seguida els meus furs de propietari potser no hi seria a temps.
13. —Ni un moment més de comèdia! —vaig dir cridant— Si no em dieu on és la Irene i per què us heu instal·lat a casa meva, avisaré la policia!
14. Aquestes paraules van causar la desolació de la família. El qui feia de cap de casa digué:
15. —Quina mena d'entestament més particular!
16. I la senyora, amb veu prou alta perquè la sentíssim tots, va dir al seu marit:
17. —Ernest: aquest jove és boig.
18. La noia també va voler dir-hi la seva:
19. —Mamà, potser es tracta d'un anunci.
20. Un dels dos fills petits, en un to de veu que denotava el cansament de la vida moderna, afegí:
21. —Deu ésser una d'aquestes endevinalles americanes que agraden tant a segons quina mena de gent...
22. Va dir "segons quina mena de gent" donant a entendre que, pel que feia a ell, el passatemp no era del seu gust.

23. Resoltament, portant l'assumpte en un terreny de violència, perdria jo. Ho vaig veure de seguida i em vaig disposar a ésser persuasiu, per tal de guanyar-los a les bones.
24. —Mireu: jo us sóc un desconegut; segons vosaltres és la primera vegada que poso els peus en aquesta casa. Ara bé, com us explicaríeu que jo conegués la disposició de cada cambra i els mobles que contenen, i el que hi ha a cada moble? Oi que no us ho podríeu explicar?
25. —Nooo! —van dir tots cinc alhora.
26. —Doncs pareu atenció. Aquesta porta tancada és la que dóna a la sala de visites. La del costat és la del menjador. Aquella d'allà correspon a un dormitori i a l'esquerra hi ha la del despatx. A la taula del despatx, en el segon calaix començant a comptar per dalt, hi ha els rebuts de lloguer a nom meu...
27. —No —interrompé el senyor—, no són a nom vostre. Estan fets a nom meu.
28. —Mirem-ho! —vaig dir triomfalment.
29. Vam córrer tots cap al despatx, jo presidint el grup, i vaig obrir el calaix amb l'ànim tranquil, segur que aquella vegada sí que justícia seria feta.
30. Vaig agafar el plec de rebuts, vaig mirar-los i aleshores va semblar-me que el món se'm feia petit sota els peus. Perquè heu de saber que anaven a nom d'un tal Ernest de la Ferreria, que era, ja us ho podeu pensar, el senyor de la mitja edat.

III

1. Va venir-me un estrany cobriment de cor, que m'obligà a recolzar-me damunt la taula, i mig d'esma, en passejar l'esguard per les parets d'aquella cambra, vaig constatar que els marcs dels quadres eren els mateixos que jo ja coneixia, però en comptes dels meus retrats de família contenien fotografies de personatges que, ara l'un, ara l'altre, s'assemblaven a la senyora grossa o al senyor Ernest. No hi havia dubte que un alè d'estrangeria passava per damunt de cada una de les meves coses i les feia forasteres.
2. La voluntat m'abandonà i s'emparà de mi un profund abatiment. El senyor Ernest, que era un bon home de cap a peus, com vaig tenir ocasió de comprovar més tard, va compadir-se de mi i, amb un aire amistós, digué:
3. —Au, au! No cal que fem durar més "això". Anem cap a dinar, que ja és hora. Clara: si és que el jove es vol rentar les mans o el que sigui, ensenya-li el camí.
4. Recordo que va passar una bona estona sense que tingués esma de badar boca. A taula, on vaig sentir-me conduït per mans amigues, el vapor del primer plat va deixondir-me:
5. —On és la Irene? —vaig preguntar amb un fil de veu.
6. —Quina lata! —exclamà un dels petits.
7. I vaig llegir a cada cara un gest de reprovació tan expressiu que, sense insistir, vaig posar-me a menjar escudella, amb la vista baixa i sense gana.
8. Cap al segon plat, la Clara es va animar, sol·licità l'atenció dels presents i digué:
9. —Em feia vergonya explicar-ho, però ara veig que no me'n sabré estar. Aquest matí, en sortir de missa, m'ha cridat l'atenció un gran cercle de gent que voltava un home que duia una gàbia amb un ocell a dins. Pagant deu cèntims, l'ocell sortia a fora i t'allargava un paper amb el bec. En el paper hi havia escrita la bonaventura d'un hom.
10. —Ja deus haver fet la beneiteria de tirar-hi! —interrompé la mare.
11. —Sí, hi he tirat, i sabeu què deia la meva planeta?
12. Ningú no va fer acció d'interessar-s'hi gaire, però ella no s'hi amoïnà pas. Va treure's un petit paper groc de la butxaca i llegí:
13. —"L'amor et volta. El príncep dels teus somnis es presentarà d'una manera inesperada. Estigues amatent per a obrir quan la felicitat truqui a la teva porta".
14. La senyora va mirar severament la Clara i en un to de reny li preguntà:

15. —Filla meva, que has perdut el seny? Què vols insinuar amb això? Què pensarà aquest jove?
16. —Oh, ves! —respongué la Clara—. No deu haver vingut pas perquè sí, ell. Una força o altra deu haver guiat els seus passos fins aquí... Jo, d'això dels ocells endevinaires, en sé coses molt notables.
17. El pare, amb posat de mal humor i dirigint-se a mi digué:
18. —Aquesta noia cada dia es torna més lírona...

IV

1. Jo vaig alçar-me.
2. —Senyores i senyors: sóc víctima d'una monstruosa maquinació. Si és una broma, confesso que no puc seguir. Si no ho és, tampoc. No entenc res de tot això; si vosaltres ho enteneu i m'ho voleu explicar, me'n recordaré tota la vida. Si no, em tornaré boig i no en parlarem més.
3. «Ja hi torna» murmuraren tres o quatre veus plegades. I tot d'ulls se'm clavaren a la cara per fer-me veure que obrava torçadament.
4. El senyor Ernest, però, va semblar que començava a veure el cas des d'un altre punt de vista:
5. —Escolteu: que és de debò que no us heu vist mai amb la Clara?
6. Li assegurarem ella i jo que no ens coneixíem de res. I aleshores l'home va agafar-se el mentó amb un gest de capficament.
7. —A veure, a veure si això serà cosa de la Providència...
8. —Què voleu dir? —vaig preguntar amb un cert esverament.
9. Respongué la senyora per ell:
10. —Oh, és que a la nostra família hi ha precedents, sabeu? L'Ernest i jo ens coneguèrem d'una manera semblant. Heu de pensar i entendre que, un matí, el qui havia d'ésser el meu marit...
11. —Psit! Ja ho explicaré jo, que ho sé explicar millor. Doncs vet aquí que un dia de festa, quan jo feia poc que havia celebrat els trenta anys, vaig sortir de casa amb la intenció de visitar l'aquàrium. En aquella època estava lliure de maldecaps i em sentia tan feliç com el qui més ho fos dels meus contemporanis. Tenia algun diner, feia el que em venia de gust i, per dir-ho com el vulgus, no hi havia pas qui m'empatés la basa.
12. »Vaig sortir de casa tot mudat, amb l'escalforeta interior que em feia veure totes les coses pel costat amable i em passava allò que, sense que cap perill m'amenacés, em deia constantment que no tenia res.
13. »Sempre que hi penso m'adono que res no feia suposar que m'hagués de passar el que va passar-me després. Perquè de cop i volta, sortint de veure els peixos, vaig sentir que la meua voluntat sofria una transformació i es subjectava a uns impulsos que no eren pas dictats per l'enteniment que m'era propi.
14. »Sota aquell estat especial, que em feia seguir com si una mà poderosa m'empenyés pel clatell, vaig fer unes quantes coses fora d'ús i raó. Vaig entrar en una botiga on venien gel i en vaig comprar una barra gran.
15. »—Vol que la hi portem? —em preguntaren.
16. »—No, no —vaig respondre—. Me l'emportaré jo mateix.
17. »I davant l'estupefacció d'aquella gent vaig sortir amb la barra al coll, que regalimava aigua i m'anava mullant el vestit, la qual cosa no immutava pas la meua indiferència.
18. »La força aliena em feia seguir un itinerari que m'era estrany. Tenia clavats a la memòria el nom d'un carrer i el número d'una casa on no vivia cap parent ni cap conegut meu. Però jo m'hi dirigia amb una dèria singular, aferrant la barra, que se m'esmunyia de les mans com un peix viu. En arribar a l'adreça que em ballava pel cap en forma d'imatge il·lusòria, vaig trucar a la porta del pis que em va semblar i m'obrí una senyora que amb el temps havia d'ésser parenta meva.

19. »—Bon dia. Vinc a portar el gel.
20. »Ho vaig dir en el mateix to de veu que hauria usat un obrer del ram, un ram que, cal dir-ho, mai no havia tingut res a veure amb les meves activitats.
21. »La senyora va mostrar-se molt amable:
22. »—Jo no l'he encarregat pas. Potser ha estat la meva filla. —I a part, cridant afegí: —Dolors: que has encarregat gel?
23. »Des de les habitacions interiors va sortir una veu que em robà el cor de seguida, i immediatament es presentà una noia que era, amb una precisió sorprenent, del tipus que em plaïa a mi.
24. »—No, mamà. Jo no l'he comprat. Aquest jove es deu haver equivocat de pis.
25. »Mentre ho deia va mirar-me manyagament i em somrigué. Mai ningú no m'havia somrigut d'una manera tan grata, i allò em va donar forces per a sostenir amb fermesa el meu punt de vista.
26. »—Aquest gel és per a aquí, i no tinc intenció de portar-lo a cap més banda...
27. »Això fou tot. En aquell moment precís, la rara força que m'havia conduït fins allí m'abandonà i va retornar-me la meva voluntat, feble, esverada, conscient que em trobava en una situació falsa. La barra de gel se m'escapà dels dits, i lliscà per terra, arribà fins als graons i caigué escales avall feta bocins.
28. »—Dispenseu —vaig dir a les dues dames—. El que em passa és molt gros. Em sembla que em trobo malament.
29. »Sentia que el rostre m'anava canviant de color, alternant el groc real amb el vermell intens. Les dues senyores es compadiren de mi i em donaren assistència.
30. »Va sortir el pare i dues o tres persones més que constituïen la resta de la família. El que va passar després, ja us ho podeu imaginar; el pare m'acusà picardiosament d'haver planejat aquella intriga per veure la seva filla, i tots hi vingueren bé amb un posat de divertiment. Jo, com que acceptar la veritat em feia més por que aquella mentida, no vaig tenir esma de treure'ls la il·lusió. I aquí em teniu casat amb la Dolors, que després de tot és una bona noia...»
31. La curta narració del senyor Ernest va anar seguida d'un general silenci, que aprofitarem per a meditar com sovint el destí juga amb nosaltres per posar-nos damunt el camí que ens escau. Jo vaig ésser el primer de reaccionar:
32. —Així voleu dir que tot això que m'està passant em passa perquè m'he de casar amb la Clara?
33. Em contestà la mare, amb una espurna d'agressivitat a la veu:
34. —Vós mateix, jove. Amb el destí, no s'hi poden fer filigranes.
35. Qui consideri fredament el meu cas convindrà amb mi que la Providència no em deixava gaires alternatives per a triar. A més, un home és feble i si la trampa sobrenatural que li paren li parla als sentits, és molt difícil que se'n surti. La Clara era bonica i jo era jove i la primavera m'enardia.
36. Aleshores, pròxim a cedir, és quan el senyor Ernest va donar-me proves de la seva lleialtat. Em cridà a part en el seu despatx i, un cop sols, em digué:
37. —Mireu jove: si no us ve realment de gust, no us hi caseu, amb la Clara. Deixeu-la estar, la Providència. Jo, sotmetent-m'hi, em vaig ben lluir...!
38. —Vós rai! —vaig respondre—. Vós dient que us haviu equivocat de pis i tornant cap a casa vostra us en sortíeu. Però jo, ja em direu què he de fer. A mi hom me l'ha feta més grossa, m'ha subjectat més fortament les brides i no me'n podré escapar. Perquè amb tot el respecte degut als vostres drets insisteixo que aquí, fins fa poques hores, era casa meva.
39. Em va estrènyer el braç i em mirà amb una mirada trista, una mirada que volia dir que comprenia el meu cas.
40. L'afer va seguir el seu curs, inexorablement. Fa anys que sóc casat amb la Clara i no m'ha anat ni millor ni pitjor del que acostumen a anar aquestes coses. Però m'ha quedat un rau-rau,

quelcom que la consciència em retreu sovint i em roba hores de dormir. Perquè està bé que la Providència munti aquests escenaris espectaculars perquè anem allí on hàgim d'anar, però d'això a escombrar altres persones perquè nosaltres puguem fer via...! A vegades, a la nit, em desperto i penso:

41. «Que se'n devia fer, de la pobra Irene?»

ANNEX 4: CONTES BREUS

1. MIRATGE

L'altre dia, mentre m'afaitava, vaig descobrir-me una altra cara. I no m'era pas desconeguda, s'assemblava a la d'un veí meu que no puc veure, un home insuportable amb el qual ens barallem a cada pas. Des d'aleshores em tinc mania i m'odio, ja no em puc quedar sol amb mi mateix.

2. LA PLANETA

La tiradora de cartes (i també especialista en bola de cristall, segons els anuncis) va dir al client que treuria premi a la rifa.

Després de la fallada, el client va reclamar iradament perquè no havia tret.

—Quin número teníeu? —va preguntar-li la fetillera.

—Cap!

—I doncs? Com volíeu treure?

—Vós em vau dir que tindria sort, i si la sort posa condicions, plego! A base de comprar números pot treure qualsevol!

Tenia raó, era indiscutible, i la dama endevinadora va tornar-li els diners de la consulta. La qual cosa, si es considera bé, ja era una confirmació dels seus auguris.

3. L'HORA EN PUNT

La mort es presentà quan no se l'esperava, i ell li digué que no li havia donat hora.

—És que l'hora la dono jo —va respondre-li la mort.

—No sempre, no sempre... —replicà ell—. Ara, per exemple, tinc l'agenda plena i a vós no us ve d'un dia. Però a mi sí. Telefoneu-me dimarts que ve, a quarts de cinc, i quedarem per una data.

—És irregular, no puc fer-ho. Va contra els reglaments —digué la gran senyora.

—Apa, bah! —es defensà ell, tot empenyent-la suaument cap a la porta. Amb la feinada que teniu no em direu pas que depeneu d'un difunt puntual. En canvi, jo tinc compromisos inajornables.

I la mort se'n va anar amb la calavera entre les cames, sense saber-se'n avenir. No li havia passat mai.

4. BALANÇ

Tot just quan estava a punt d'abastar la galleda, va fallar-li una cama i caigué al pou.

Mentre queia, va passar-li allò tan conegut de veure d'un cop d'ull tota la seva vida. I la va trobar llisa, igual i monòtona (dit sigui entre nosaltres), de manera que s'empassà l'aigua d'ofegar-se amb una exemplar resignació.

5. L'EXPRÉS

Ningú no volia dir-li a quina hora passaria el tren. El veien tan carregat de maletes, que els feia pena explicar-li que allí no hi havien hagut mai ni vies ni estació.

6. ELS BONS COSTUMS

El cavall, desorientat per una malapta estirada de la brida, va fer un bot i el cavaller caigué en mala posició. El genet es va trencar una cama i el cavall, convençut que complia un deure pietós, va rematar-lo amb una forta guitza a la nuca.

7. L'ORDRE DELS FACTORS

Va tocar-li un entrevistador d'aquells que es volen lluir amb preguntes impertinents. L'invitat al programa era un prohoms il·lustre i el locutor va preguntar-li de sobte:

—Vós seríeu capaç de donar la vida per una idea?

L'entrevistat s'obrí de cor i, tot oferint-li el perfil afavoridor a la cambra, respongué:

—No. M'estimaria més de trobar una idea que em salvés la vida.

8. PER SI ALGÚ M'ESCOLTA

Un dia, només per provar què passava, amb un esperit arrauxat d'aventura, vaig travessar un carrer amb el semàfor en vermell. No ho aconsellaria pas a ningú! No tan sols em van atropellar dos vehicles alhora, sinó que vaig haver d'aguantar uns insults d'aquells que deixen tota la família en entredit.

Ara, amb la lliçó apresada, condueixo la cadira de rodes amb un respecte absolut a les regles de trànsit.

ANNEX 5: ÀUDIOS I VÍDEOS DE LES ACTIVITATS

[consulta juliol de 2013]

- [Compraré peres \(les variants dialectals de la llengua catalana\)](#). Edu3.cat [vídeo]
- [Cosés de la Providència](#). Lletra, UOC [àudio]
- [El meu avi:Pere-Calders l'home dibuixat](#) Televisió de Catalunya, 2003 [vídeo]
- [Identitats. Pere Calders](#). Entrevista a càrrec de Josep M. Espinàs. Televisió de Catalunya, 1984 [vídeo]
- [Informatiu Edició Cap de Setmana](#) del dia 13/04/2013 [àudio]
- [Informatiu Edició Matí](#) del dia 30/04/2013, Ràdio4 [àudio]
- [Què en sabem de Pere Calders?](#) [presentació digital]
- [Qui sóc?](#) [presentació digital]
- [Les entrevistes de Catalunya al dia](#) del 12/02/2013. Catalunya ràdio (Girona) [àudio]

ANNEX 6: COMPRESIÓ LECTORA DE «COSES DE LA PROVIDÈNCIA»⁴⁰

1. El protagonista del conte respira optimisme per tot arreu d'ençà que li han comunicat un augment de sou. Des de *Vaig llevar-me tard...* (p. 166) fins a *...m'embellia la vida* (p. 167), i en no més de cinc línies, expliqueu amb les vostres paraules totes les coses positives que veu o que li passen.
2. Després de passejar pel parc, el protagonista del conte decideix tornar a casa.
 - a) Quin fet extraordinari engega a rodar les bones experiències viscudes aquell diumenge?
 - b) Qui li obre la porta? Com va vestit?
 - c) Quin primer senyal el fa adonar-se que el que s'ha equivocat és l'altre?
 - d) Després de permetre que entri a dinar, qui creu que és el protagonista del conte?
 - e) Després que el protagonista del conte demani per la Irene i la família que l'escolta no entengui res, per qui el pren la dona de la casa?
 - f) Els fills del matrimoni també hi diuen la seva. Quines altres hipòtesis plantegen respecte de la identitat del nouvingut?
 - g) Finalment, i amb la intenció de posar fi al malentès, de quina manera el protagonista els vol convèncer que en aquella casa hi viu ell?
 - h) Quins documents poden donar la raó a una de les dues parts?
 - i) Qui dels dos té raó?
3. Del tot descol·locat, el protagonista del conte es queda igualment a dinar. Mentre mengen, la Clara explica el que li ha passat en sortir de missa. Com que és una historieta fantasiosa que pot explicar moltes coses de la trama del conte, resumiu-la breument.
4. Sense entendre res, ara és el protagonista qui formula una hipòtesi que podria explicar tot l'embolic. Quina?
5. De cop i volta, l'home de la bata ratllada planteja la possibilitat que tot plegat sigui una maniobra de la Providència, perquè ell també conegué la que és ara la seva esposa en circumstàncies difícils d'explicar. Llegiu des de *Doncs vet aquí...* (p. 175) fins a *... és una bona noia* (p. 178) i relateu en no més de set línies de quina manera es van conèixer.
6. Al final, l'home de la bata ratllada li diu que no passa res si no es vol casar amb la seva filla. Però el protagonista del conte subratlla que hi ha una diferència important entre les històries que la Providència ha disposat per als dos.
 - a) Quina?
 - b) Després d'uns quants anys casat amb la Clara, quin interrogant li queda encara al protagonista de *Coses de la Providència*?

⁴⁰ Aquestes preguntes formen part del dossier d'*El Gust per la lectura* Pinyol, Joan (2012): *Cròniques de la veritat oculta*. Pere Calders. Batxillerat, Dossier de l'alumnat. Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament. [consulta juliol de 2013]

ANNEX 6 BIS:

SOLUCIONARI COMPRESIÓ LECTORA DE «COSES DE LA PROVIDÈNCIA»

1. El protagonista del conte respira optimisme per tot arreu d'ençà que li han comunicat un augment de sou. Des de *Vaig llevar-me tard...* (p. 166) fins a *...m'embellia la vida* (p. 167), i en no més de cinc línies, expliqueu amb les vostres paraules totes les coses positives que veu o que li passen.

Diu que té la sensació que domina el món, es posa la millor roba i fa goig, estrena bigoti, fa un matí de sol de plena primavera, el carrer guanya amb la seva presència, les noies es giren per mirar-li el bigoti d'esquitllentes, se sent poderós, clarivident, entén coses que sempre ha trobat obscures i compara el seu estat de gràcia amb el que deuen sentir els reis i els emperadors en la comesa de llur ofici.

2. Després de passejar pel parc, el protagonista del conte decideix tornar a casa.
- a) Quin fet extraordinari engega a rodar les bones experiències viscudes aquell diumenge?
Es troba la casa ocupada per una altra família.
 - b) Qui li obre la porta? Com va vestit?
Un senyor de mitjana edat, amb patilles, embolicat amb una bata ratllada de blau i de blanc com la que usava el protagonista del conte.
 - c) Quin primer senyal el fa adonar-se que el que s'ha equivocat és l'altre?
Els mobles del rebedor eren els seus i també el paper de l'empaperat.
 - d) Després de permetre que entri a dinar, qui creu que és el protagonista del conte?
Un dels que festegen la Clara, la filla de l'home de la bata ratllada.
 - e) Després que el protagonista del conte demani per la Irene i la família que l'escolta no entengui res, per qui el pren la dona de la casa?
El pren per foll.
 - f) Els fills del matrimoni també hi diuen la seva. Quines altres hipòtesis plantegen respecte de la identitat del nouvingut?
La Clara planteja la possibilitat que es tracti d'un anunci i un dels dos fills petits afegeix que es deu tractar d'una d'aquelles endevinalles americanes que agraden tant a segons quina mena de gent.
 - g) Finalment, i amb la intenció de posar fi al malentès, de quina manera el protagonista els vol convèncer que en aquella casa hi viu ell?
Els explica la disposició de cada cambra de la casa i els mobles que contenen.
 - h) Quins documents poden donar la raó a una de les dues parts?
Els rebuts del lloguer. El protagonista diu que estan a nom seu i l'home de la bata ratllada diu que el nom que hi figura és el seu.
 - i) Qui dels dos té raó?
L'home de la bata ratllada, perquè els rebuts de lloguer van a nom seu.

3. Del tot descol·locat, el protagonista del conte es queda igualment a dinar. Mentre mengen, la Clara explica el que li ha passat en sortir de missa. Com que és una historieta fantàsiosa que pot explicar moltes coses de la trama del conte, resumeu-la breument.
En sortir de missa li ha cridat l'atenció un gran cercle de gent que voltava un home que duia una gàbia amb un ocell a dins. Resulta que, si li pagaven deu cèntims, amb el bec l'ocell feia arribar a la persona un paper en què estava escrita la bonaventura. La Clara paga els deu cèntims i el paper que li fa arribar l'ocell li comunica que el príncep dels seus somnis se li presentarà de manera inesperada i li aconsella que estigui amatent per obrir quan la felicitat truqui a la seva porta.
4. Sense entendre res, ara és el protagonista qui formula una hipòtesi que podria explicar tot l'embolic. Quina?
Creu que és víctima d'una monstruosa maquinació.
5. De cop i volta, l'home de la bata de ratlles planteja la possibilitat que tot plegat sigui una maniobra de la Providència, perquè ell també conegué la que és ara la seva esposa en circumstàncies difícils d'explicar. Llegiu des de *Doncs vet aquí...* (p. 175) fins a *... és una bona noia* (p. 178) i relateu en no més de set línies de quina manera es van conèixer.
Després de visitar l'Aquàrium, una estranya força el va conduir fins a una botiga on venien barres de gel, en va comprar una i la força estranya el va portar a una adreça que desconeixia. Va trucar al timbre i la filla de la casa el va enamorar amb el primer somriure. Al final, el pare afirma que és una maniobra per veure la filla i, com que ell no els vol treure la il·lusió, acaba casant-se amb la noia.
6. Al final, l'home de la bata de ratlles li diu que no passa res si no es vol casar amb la seva filla. Però el protagonista del conte subratlla que hi ha una diferència important entre les històries que la Providència ha disposat per als dos.
 - a) Quina?
Li diu que ell, l'home de la bata ratllada, només havia de dir que s'havia equivocat de pis per sortir de l'embolic i que ell, en canvi, no té casa on anar.
 - b) Després d'uns quants anys casat amb la Clara, quin interrogant li queda encara al protagonista de *Coses de la Providència*?
El destí final de la Irene, la seva serventa, desapareguda des del dia que ell trobà la casa ocupada.